

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

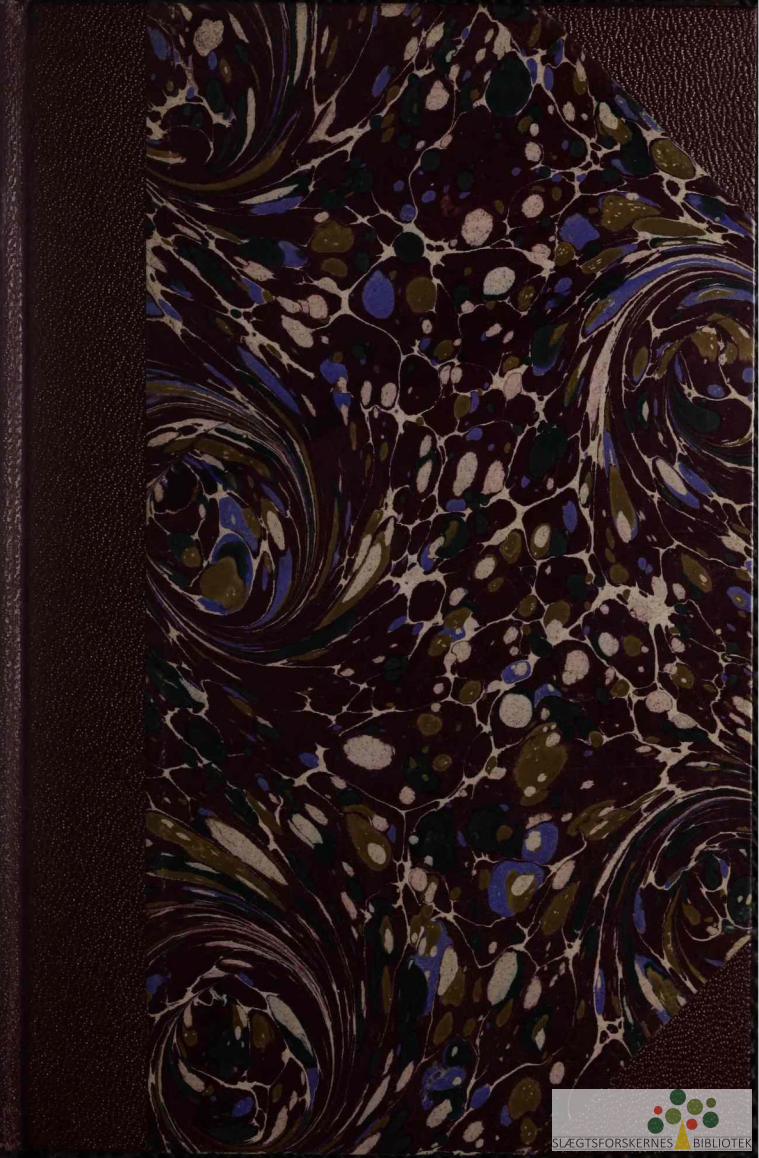
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

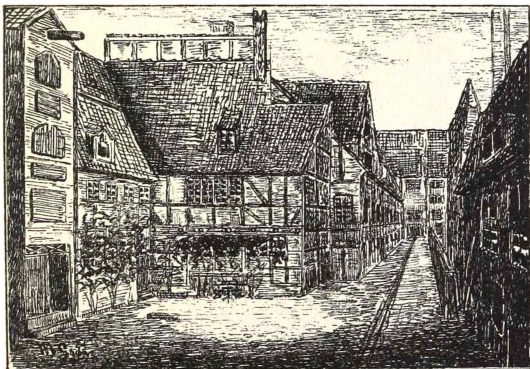

SLÆGTEN GRØN-MÜLLER-KLEIN

BIOGRAFISKE SKITSER

FORTALTE AF

MATHILDE BLIXENKRONE GRØN

Interiør af Bagergaarden Købmagergade gl. Nr. 62 nu Nr. 19

KØBENHAVN
OTTO GRØNS BOGHANDEL

1905

RBMVN - NIELSEN & LYDICHE (AKSEL SIMMELKJÆR)

Gerda Blixenkrone Grøn Silberloh

tilegnet.

Dig, kære Gerda, som eneste Barn i vor allernærmeste Familie, tilegner jeg disse Blade. Bliver Du noget ældre, vil det mulig for Dig have sin Interesse at kende Din Familie. Hvem ved, om Du ikke mellem Skildringen af disse dine Forfædres Liv og Færden skulde kunne finde et eller andet lille Sædekorn, som er værd at mindes, og saa kan den dog derved faa sin Betydning.

DIN MOSTER.

Naar jeg udsender disse Blade, og de mulig skulde blive læst af Fremmede, bedes disse erindre, at dette lille Bind ikke gør mindste Tilløb til at ville indtage nogen som helst Plads i Literaturen, men nærmest maa betragtes som et privat Manuskript.

Til en Begyndelse nedskrev jeg kun en enkelt Tildragelse, men lidt efter lidt, som mine Tanker syslede med disse Minder, føjedes mere og mere til. Enkelte, baade i og udenfor Familien, hvem jeg søgte for mulig gennem deres Erindring at supplere min Viden, hvilken nærmest stammer fra Moders Fortælling og enkelte Selvoplevelser, kom mig elskværdig til Hjælp, for hvilken jeg her bringer min Tak. Mindst af Alt har jeg omgaaedes med den Tanke, at mangfoldiggøre dette lille Arbejde, idet jeg langtfra mener, at vor Familie skulde frembyde noget særligt af Interesse uden netop indenfor Familiens Kreds. Det er derfor kun ved gentagne Anmodninger fra Familiens Side, at jeg lader dette trykke.

MATHILDE BLIXENKRONE GRØN.

Det var i November Maaned Aar 1865 paa en af disse triste, sludfulde Aftener, hvor alt toner graat i graat, hvor Stormen suser gennem Gaderne, at denne Livsskildring tager sin Begyndelse. En saadan Aften, paa hvilken, naar vi nødsages til at færdes ude, vi med en Følelse af Velvære stundom ogsaa af Tak tænke paa den hyggelige Krog, som venter os derhjemme, og besjælet af denne Følelse fremskynde vore Skridt endmere.

I en af Hovedstadens mindre Gader saas hin Aften en yngre Mand; i Modsætning til Andre gik han langsomt og tænkende, ikke ænsende Stormen, som legede med hans store, mørke Skæg og noget lange Haar. Han var af Middel-højde, kraftig bygget, havde en let, elastisk Gang, som man saa meget mere lagde Mærke til, fordi han, betragtet efter Skønhedens Regler var lidt vel svær til sin Højde. Hans Fødder var smaa, vel-dannede og mindede ligesom hans hele Udseende om Sydboen, — hans Afstamning fra Frankrig gjorde muligvis sit hertil, og et længere Ophold i Italien havde ogsaa havt sin Virkning. I mit

Eje findes et Oliemaleri, malet af Friedländer strax efter Onkel Ferdinand Kleins, Hjemkomst fra Italien, og Ingen er i Tvivl om, at Billedet forestiller en indfødt Italiener.

Det var dog kun Udseendet, som mindede herom, thi saa man nærmere paa dette djærve, mørkladne Ansigt, omgivet af det mørke, lidt lange Haar — som ogsaa gav ham et kunstnerisk Udseende — og det mørke, krusede Skæg, manglede den Ild og Fyrighed i Øjet, som er saa udpræget hos en Sydens Mand. Hans Øje var mildt, kærligt og havde stundom et melankolsk, resigneret Udtryk, som lod den, der var i Besiddelse af nogen Menneskekundskab, ane, at hvad han ventede og ønskede sig af Livet, kun bestod i, at Menneskene vilde øse af hans rige Kærlighed. Hans tidlige Ungdom havde bragt ham et Hjertesaar, som først sent ad Aare lægtes, dog maaske aldrig helt; men Bitterheden og Mandens ofte vilde Trods, som i slige Tilfælde kan ødelægge en ellers brav Mands hele Liv, tog ikke Bolig i ham; hans store Kærlighed og Sjælsstyrke, som bundede i sand Guds frygt, udviklede ham gennem Prøvelserne til en Mand, som kun ønskede at gøre vel mod sin Næste, — som Motto over hans Liv kan følgende Linjer, engang af ham selv nedskrevet i et Digt, passende sættes: »Vær den Uskyldige en tro Forsvarer, vær Enkens Værn, de Faderløses Fader«.

Han fortsatte sin Gang, som intet egentligt

Maal havde, drejede om et Hjørne og saa op; det var, som fik hans Tanke pludselig en anden Retning, Øjet lyste klarere og et Smil mildnede hans hidtil alvorlige Træk; der bag ved, sagde han sagte som ved sig selv, der maa absolut Fred, Hygge og Kærlighed bo. Det af ham saaledes betegnede Sted var et Hjørnevindue, mørkerøde Damaskes Gardiner var trukne tæt for, og herigennem saas Skæret fra en Lampe, hvilket virkede saa meget stærkere, som Datidens Mode ikke som i vor luksuriøse Tid fordrede to, tre, ja snarere fire Sæt Gardiner for et Vindue; det gjorde ganske vist et hyggeligt og lunt Indtryk særlig paa denne barske Aften. Med et var det som kom han pludselig i Tanker om, hvor han egentlig befandt sig, thi han styrede sin Gang rask og bestemt hen imod det omtalte Sted og forsvandt ind gennem Gadedøren.

Vi vil nu kaste et Blik indenfor de nys omtalte med røde Gardiner forsynede Vinduer og blive overbeviste om, at Hyggen virkelig fandtes herinde. Det Værelse, vi faa Indblik i, var et Hjørneværelse, møbleret som Datidens Dagligstuer med en gennemført Tarvelighed i Smagen, men en udbredt Hygge; uden egentlig at kunne sige, hvori denne bestod, fandtes den her dog ganske vist, — man ligesom følte den komme sig imøde.

Langs den ene Væg stod en af de gammel-dags Sofaer, om hvilke vi endnu ofte høre sige,

vi kunde gerne sidde fire eller fem i den; foran denne et rundt Bord, hvorpaa stod en høj, vellysende Lampe med Skermkuppel; den sendte sit klare Lys ud i Stuen. Omkring Bordet var samlet en lille Kreds, enhver systende med noget Arbejde. Det lille Selskab bestod af en Moder med sine 3 Børn, en Dreng og to Smaapiger. I dette Øjeblik slog netop Drengen sine Bøger i med de Ord: »Saa, Moder, nu blev jeg færdig med mine Lektier, nu maa Du læse for os.« Der blev ligesom et lille Opbrud i Lejren, Bøgerne gemtes, forskelligt Arbejde hentedes og Alle lavede sig under Spøg og Latter istand til at høre Moder læse højt. I det samme hørtes der fra det andet Værelse, hvortil Døren stod aaben, en alvorlig, men venlig Stemme, som sagde: »Vil I nu være rolige.« Moder, en lille, mørk og fintbygget Dame, i hvis Udtryk Blidhed og Kærlighed var præget, gik hen til Døren, idet hun sagde: »Ja, min Ven, nu skal Du faa Ro for Børnene, jeg skal læse højt for dem.« Bogen blev hentet og Læsningen begyndte; snart var alt stille, de smaa Hjerner fængsledes mere og mere af de for Børn og barnlige Sjæle altid lige tiltrækkende Inge-manns Romaner. Den mindste lille Pige, som er den, der her nedskriver disse sin Barndoms Erin-dringer, sad i Sofaen hos sin Moder og netop nu med en vis Ængstelse trak hun, til stor Morskab for sine Søkende, Benene op i Sofaen, — der

læstes nemlig: »Da rejste Haarene sig paa Carls Hoved, han tabte Sværdet« o. s. v.

Ved at se ind i det næste Værelse fik man strax Indtryk af, at man befandt sig i en Læges Studere- og Modtagelsesværelse. Bogskab og Bogreoler, i hvilke ved nærmere Eftersyn næsten udelukkende fandtes lægevidenskabelige Bøger og Skifter, var opstillet langs Væggene. Skrivebordet, paa hvilket fandtes mange af de for en Læge nødvendige smaa Rekvisitter, der benyttes ved almindelig Konsultation, stod ud fra Væggen, foran det en magelig Kontorstol. Endvidere saas her en Etager, ligeledes med forskellige Instrumenter, Elektricermaskine o. a. m.

Langs den ene Væg en stor, gammeldags Sofa, foran denne et firkantet Arbejdsbord, ved dette, som var opfyldt af Bøger, Skrifter og Papirer, sad en ældre Mand, i hvilken vi finde Værelsets Beboer, Lægen. Han sad med højre Arm støttet paa Bordet og Hovedet hvilende i Haanden; af og til saa han tænkende op, bladede nu og da i nogle Papirer, læste derpaa atter videre; omsider lagdes imidlertid den Bog, hvori nylig var læst, tilside og en anden hentedes henne fra Konsollen. Under Læsningen i denne Bog bemærkede man af og til et Smil, hvori laa et vist Humor, der opklarede det ellers alvorlige Ansigt.

Ved at iagttage denne Mand nærmere saa man strax, at en tærende Sygdom havde tegnet

sig i alle hans Træk; han var af Middelhøjde, havde svært, mørkebrunt Haar, graaligt Skæg, Trækkene i hans Ansigt var skarpe, Næsen stor og kroget. Øjnene, skønt alvorlige og ofte i et Nu meget strænge, havde dog en Mildhed i Blikket, som netop gjorde, at han var baade elsket og agtet i sin store Virkekreds. Den Haand, til hvilken han støttede Hovedet, var fin, spinkel og hvid, hvorfor ogsaa Aarerne, som laa stærkt op hævede, tegnede sig som fine, mørkeblaa Forgreninger paa den hvide Hud. Stilheden afbrødes kun nu og da af Bladenes Venden under Læsningen samt af og til af et lille Udbrud af Børnene fra den anden Stue. Nu hørtes Klokken ringe, Pigen lukkede op, en rask Banken lød paa Døren til Doktorens Værelse og en mandlig Skikkelse viste sig. Ved den herved foraarsagede Støj saa Lægen ligesom spørgende op; man læste i hans Blik den for ham saa naturlige Tanke: mon han kaldtes til en Syg? Ved Synet af den Indtrædende forandredes snart dette spørgende Udtryk, et Smil lagde sig over hans Ansigt og en sælsom Glæde lyste i hans Øje, som foruden det hjertelige Godaften bød den Indtrædende velkommen.

Ogsaa i den anden Stue blev der hurtigt Opbrud, thi hverken Søsteren kunde høre Lyden af sin kære Broders Stemme eller Børnene høre, at det var Onkel, der kom, uden strax at ile ham imøde

og flokkes om ham; en lille Stund tilbragtes saa i hyggeligt Samvær som ofte før. —

Samlivet i dette vort kære Barndomshjem, som uagtet megen Sygdom og dermed følgende Kamp i forskellig Retning, — samt det tidlige Punkt, hvor Moder blev ladt tilbage med sine tre Børn, — gemmer i sig Minder om indbyrdes Kærlighed til at hjælpe og støtte, Minder om Taalmod til at lide og bære, Minder om, at Offre og Savn i Kærlighedens Tjeneste kunde blive velsignede baade i den Stund, de øves, og siden efter i Mindernes stærke og betagende Magt. Det lille Spand af Tid, som endnu levedes inden vor kære Fader bortkaldtes, gik sin rolige Gang. Det var et stille Liv, her førtes, thi ingen af de svage Kræfter, Fader ejede, maatte ødes eller spildes. Sin Virksomhed øvede han samvittighedsfuldt og trofast, og ikke alene de legemlige Smerter blev han kaldet til Hjælp for, men hvor Raad og Daad tiltrængtes blev han ogsaa søgt, idet hans kærlige, hjælpende Sindelag, hans klare, forstandige Tanke, hans ubestridte Retsind ofte ved besindige Ord virkede trøstende og lægende. Saaledes var han i sin Virkekreds, det være sig blandt Velstillede eller Fattige, elsket og agtet, stort var det Savn, han efterlod sig som Mand, Fader og Læge; mange Aar efter hans Død sporedes det i velsignede Minder, som var knyttet til hans Navn. Ikke liden Glæde var det mig ved et Selskab for

nogle Aar tilbage, hvor jeg havde en af vore nulevende ansete Læger tilbords, af ham at høre udtale: »Ja, Deres Fader har jeg kendt, dog mest gennem den Omtale, som fæstedes ved hans Navn. Jeg skal nemlig sige Dem, jeg fik det personlig at føle, idet jeg som praktiserende Læge nedsatte mig i det Kvarter, hvor Deres Fader i lang Tid havde haft sin Virksomhed og sent og tidlig hørte jeg hans Navn nævne i Forbindelse med Beklagelse og Savn. Saa det var intet let Hverv at være hans Eftermand.« Ligeledes mindes jeg engang paa en Rejse, hvor jeg kom til at vise en ældre Dame lidt Opmærksomhed, grundet paa Søsygens Kvaler; ved at høre mit Navn, udbrød hun: »De er vel ikke i Familie med Dr. Grøn?« hvortil mit Svar jo lød: »Jo, det var min Fader.« Hun udbrød da med Kærlighed i Blikket: »Han var vor Huslæge i mange Aar, og aldrig senere have vi haft nogen Læge, vi elskede som ham. Han var baade vor Læge og vor Ven.« Disse med mange lignende Beviser have altid glædet os usigeligt.

I vort Hjem var Faders Omhu og Ømhed for Sine rørende, thi uagtet hans svage Helbred med god Føje kunde have mere end berettiget ham til saavel at skaane sig selv mere, som til at have anvendt Adskilligt, der mulig kunde have styrket og vederkvæget ham, nægtede Fader sig Alt i Retning af Rejser, Landophold o. s. v. Vedblivende maatte Fader give Afkald paa ny Praksis,

som tilbødes ham i vid Udstrækning; hans svage Kræfter kunde ikke strække til i det Omfang, hans Hjælp ønskedes.

Livet i vort Hjem blev jo gennem alt dette præget af en vis Alvor; dog tror jeg sikkert at kunne sige, at de Minder, vi Børn bevare fra vort Barndomshjem, ere lyse og velsignede.

Saaledes erindrer jeg en Jul, som særlig har præget sig i min Hukommelse. Længe før Juleaften var baade Fader og Moder travlt beskæftiget. Vi mærkede, at der var noget hemmelighedsfuldt paa Færde. Efter Middag gik Fader og Moder meget ofte ud sammen; dette forekom os lidt mærkeligt, thi saadanne Spadsereure var yderst sjældne, og vi Børn var ikke længe om at sætte denne mærkbare Tildragelse i Forbindelse med Julen. Tilmed satte Moder sig ofte om Eftermiddagen ind til Fader, og Døren blev lukket ind til os; dette kendte vi heller ikke til, thi Moder plejede altid at være midt iblandt os. At her var noget særligt paa Færde, var øjensynligt, og vore Længsler blev næsten uudholdelig store. Endelig oprandt Juleaften, og jeg ser endnu for mig det Syn, som viste sig, da Døren aabnedes. Et Juletræ, som skinnede i al sin straalende Glans, men det, der næsten overgik selve det dejlige Træ, var et Syn, som gjorde os stumme af Glæde. Paa et stort Bord var anbragt en Dukkestue; men det var ingen almindelig Dukkestue, den overgik alt, hvad vi hidtil havde set. Den

lille Lysekrone, som var anbragt i Loftet af Dagligstuen, og Armstagerne paa Konsollerne straaede med tændte Lys ud over det hyggeligste lille Interieur, man kunde tænke sig. Dette var monteret saa komfortabelt som muligt, saa godt som Intet manglede. Møblerne vare betrukne med grønt Silketøj og grønne Silkegardiner for Vinduerne. Fløjdøre førte ind til et lige saa smukt og komplet Soveværelse. Sengklæder, Lagner, Pudevaar o. s. v. var sirligt forfærdigede med Stikninger, Blonder o. a. m. Endvidere fandtes Dukker, forestillende Fader, Moder og os tre Børn. Ja, nu var Gaaden løst, hvorfor Moders Selskab saa ofte havde været os berøvet. Var vor Glæde stor, tror jeg dog at turde sige, at Faders og Moders sikkert har været endnu større, de, som saa længe havde forberedt denne Glæde for os.

Samme Jul havde min Broder Frederiks højeste Ønske været at faa et Uhr, men der var stadig intet Uhr; han havde brugt sine Øjne godt, men ingen Steder fandtes det. Da nu alle Presenter tilsyneladende var uddelt, stod der endnu en stor Julenisse med langt Skæg og et Juletræ i Armen. Med ét siger Fader med sit poliske Smil: »Hør, Frederik, Du burde dog undersøge, om Julenissen mulig gemmer noget mere til Jer.« Nu steg Frederiks Haab igen, han gik i Lag med Undersøgelsen, og i Julenissens Indre viste sig først en Present til Moder, derefter en til min Søster Laura og sluttelig en til mig. Saa viste Bunden sig, men ak og vel

nu sank Modet helt, og Frederik stillede Nissen resigneret bort. Lidt efter sagde Fader igen: »Hør, Frederik, jeg synes, Du skulde se endnu engang efter, om den Julenisse dog ikke skulde have noget til Dig.« Nu tog Frederik atter fat, og hvilken Henrykkelse; Bunden lod sig bevæge, det var en løs Bund, og da den kom bort, straaledede Frederiks Øjne. Der laa jo virkelig Uhret! Fader klappede ham paa Skulderen, smilede og sagde: »Er Du saa glad, min Dreng?« Ja, det var en Juleaften, som vi aldrig kan glemme.

Minder af lignende Art komme ofte i vor Erindring, og saa meget mere paaskønne vi dem nu, naar vi tænke paa, at Fader i sin Sygdom havde Tanke for at glæde os.

For Moder var Tilværelsen ofte svær, thi hun var altid urolig for Fader. Mangen Gang, naar Fader ikke kom hjem paa den sædvanlige Tid, kunde Moder ses ved det aabentstaaende Vindue, spejdende til alle Sider i Haab om at se ham, hvem hun frygtede var tilstødt noget, vende hjem, og Gudskelov, altid blev hendes Haab lønnet med et kærligt Smil og Blik, som velbevidst søgte hendes. Fader blev imidlertid svagere og svagere; forskelligt forsøgtes, saaledes ogsaa en Mælkekur, som en af Faders Venner fik ham til at forsøge. En Tid syntes Fader denne gjorde saa god Virkning, at han virkelig begyndte at nære Haab om at komme sig, og han sagde til Moder: »Du skal se, Emma, nu kommer jeg mig vist dog.« Moder

havde imidlertid lige fra Begyndelsen havt imod den Kur, og havde Professor Engelsted paa sin Side, som fraraadede den, idet han sagde, det var for stor en Forandring i Levemaaden. Fader havde ikke Kræfter til at staa imod med; han, som tidligere havde faaet Østers og dobbelt Øl til Frokost, god, kraftig Mad til Middag, sad nu, medens vi Andre spiste godt, med sin Mælk og Saltstænger. Jeg husker, hvor det skar Moder i Hjertet ikke at faa Lov til at sørge for kraftig og nærende Mad til ham. Endelig lykkedes det at faa Fader til at opgive Kuren, men Kræfterne blev svagere og svagere, og det gik øjensynlig ned ad Bakke.

Nu kom et Sygeleje, som blev det sidste. Kun i 14 Dage røgtede Fader ikke sin Gerning, saa kom Døden, som faldt ham svær; hans Læber udtalte Moders Navn og hans Blik fulgte hende, saa længe han var istand dertil. Lægerne sagde, at Døden faldt ham saa svær, fordi han havde ondt ved at komme bort fra sine Kære, hvis Om-sorg havde ligget ham saa stærkt paa Hjerte.

Her vil jeg nedskrive nogle Brudstykker af gamle Breve, som Fader forlængst tilbage har tilskrevet navnlig sin Søster, idet jeg mener gennem disse, ved at lade Fader selv tale, bedst at belyse hans Sindelag, hans Karakter.

(Følgende Brev skrev Fader til sin Søster i Anledning af en Læges formentlig fejlagtige Behandling af hendes Barn.)

»Tro mig, en Læges Kald er ofte tungt og hardt, og kun lidt vide hans Patienter, hvor mange bekymrede Timer baade Dag og Nat de foraarsage ham, saa han ofte ikke, uagtet al Umage, kan holde Mismodet borte fra sit private Familieliv. De ser i Reglen kun hans rolige Hverdagsansigt, en Maske, som Vane og Nødvendighed har paasat ham, men ikke hvad der bevæger sig under samme. De vide ikke, hvor ofte det Spørgsmaal vælter ind paa ham: er der nu gjort alt, hvad der kunde gøres, havde det ikke været bedre paa anden Maade, eller vilde en Anden ikke kunne have udrettet mere? Hvorfra kommer vel denne Bekymring og Uro uden fra Følelsen af det Ansvar, baade for sine Medmennesker og den indre Dommer, Samvittigheden. Forholder det sig saaledes, og derom kan jeg af Erfaring forsikre, vil det da ikke være urigtigt, at bedømme en Læges ærlige, omhyggelige og samvittighedsfulde Stræben alene efter Udfaldet af hans Praksis? Vil det ikke være urigtigt at fordømme ham eller se paa ham med Øjne, som var han en Skarpretter, fordi han ikke har kunnet aagre med større Pund, end han har modtaget, eller gjort det umulige muligt?

Vil det ovenikøbet ikke være Synd, at stille sig paa en Plads, som kun den kære Gud i Himlen kan indtage, og hvorfra vi haabe, at han vil blive os Alle en naadig Dommer. Man vil saa gerne i Lægen se den, der altid kan hjælpe og

redde, og tillægger ham større Indblik i Naturen og Raadighed over dens Kræfter, end han i Virkeligheden er i Besiddelse af. Du maa taalmodig hengive Dig i Guds Villie, hvor ufattelig den end er; kun han ene raader, hvor megen Raadighed vi end undertiden tiltror os selv. Han, der slaar Saar, om end nok saa dybe, ved ogsaa Balsam derfor. Han vil igen skænke Sjælen Ligevægt, Fred og Ro.« — — —

Etsteds en Udtalelse: »Dog de onde Dage have ogsaa sin Tid, og hvad der ej er Mulighed i at undgaa eller forandre, maa bæres i Taalmod.«

(I et senere Brev til sin Søster omtaler Fader sig selv.)

»At tale om min Helbred, nytter ikke syndelig; min Sundhed er nu engang borte og kommer vel ej mere igen. Det er meget tungt i min unge Alder daglig at føle det, og at man ej mere duer til noget. Dog Guds Villie ske!

Du vil gerne kurere paa mig, men der er snart ikke mere at lappe paa, og behøves der kun saare lidt for fuldkommen at støde mig omkuld. Dog herfor raader Gud, og ligesom jeg takker ham for, at han har hjulpet mig saa vidt, ved jeg ogsaa, at han fremdeles kan hjælpe mig videre i al min Skrøbelighed. Men min Tilværelse er temmelig tung, der kan ofte gaa flere Maaneder, hvor jeg ej kender til en Times trygge Nattesøvn og sveder i den Grad, at jeg ofte har maattet skifte Uldtøj tre Gange i Døgnet, og er staaet

mere træt og søvrig op, end jeg har lagt mig, og er gaet ud om Morgenens med Haaret endnu vaadt af Nattesved. Foruden min Brystlidelse plages jeg ogsaa af Gigt, kan tidt knapt vende mig i Sengen eller komme ud af Samme og ofte ikke gaa for Smerter i Hofterne. Jeg strider saa meget imod som muligt, gør, hvad jeg kan, og ved, at jeg ikke kan strække mig en Tomme videre. Jeg tror derfor ogsaa, at et kærligt Forsyn vil hjælpe paa min Familie, naar jeg ikke kan mere. — Frederik har nu gennemgaaet de sædvanlige Børnesygdomme; skønt spinkel og tynd slaar han sig godt igennem, ser sund ud, er god, opvakt og livlig; Alle synes om ham. Han ligner mig i den Grad, at Folk, jeg er Læge hos, og som tidligere ej har set ham, er gaet hen til Pigen paa Gaden og spurgt, om det ikke var min Dreng.« — — —

(Ligeledes nedskriver jeg her nogle Brudstykker af Breve, hvilke Fader tilskrev Frederik, medens hans Læretid stod paa. Man ser heraf, at Fader gennem Alt søgte at retlede sine Børn, kalde det rette Syn paa Livet frem for os, lade Pligtfølelsen og den i Livet nødvendige Resignation staa klart, for derved i Tide at bøje vor Villie ind under Guds Villie. Er dette ikke naaet, er Skylden ikke Faders.)

Et Sted skriver han: »Du er bedst tjent med at være din egen Lykkes Smed, og ikke for tidlig og for meget blive løftet under Armene.«

Et andet Sted: »Hvorledes mener Du, at han vilde dømmе om min Karakter og Blik paa Livet, hvis jeg vilde holde med Dig heri.

Tro mig, kære Frederik, overalt, hvor Du var kommen, vilde der være Noget iverjen. Vi maa ikke bilde os ind, altid at kunne beherske Omstændighederne i Livet eller Modgang, og jo tidligere vi lære med Resignation at bøje os for den haarde Nødvendighed uden derfor at tabe Modet, desto bedre.« — — —

Vi vil gaa et lille Skridt tilbage i Tiden for nærmere at omtale Faders Barndom og Ungdom.

Faders Stamtræ er norsk, og vor Stamtavle paa Faders Side kan føres tilbage til det 16. Aarhundrede, altsaa til Christian d. 4.s Tid. Vor ældste Stamfader hed Johan Grøn, Borger i Trondhjem, død 1653. De fleste af Slægten have beklædt gejstlige og militære Stillinger. Min Oldefader hed Jens Garman Grøn, cand. theol., født i Kongsberg 1743, † 1782. Efter Fortælling skal han have været i Besiddelse af ikke liden Formue samt ejet Kirker i Norge.

Hans Søn, min Bedstefader, hed ogsaa Jens Garman Grøn f. 1778 i Kongsberg, † 1814. Kun to Aar gammel mistede han sin Moder og fire Aar gammel sin Fader. Han kom da under en Formynders Behandling; denne skal have destilleret

en Del af hans Formue og skal selv have havt adskillige Spekulationer, hvilke krævede mange Penge. Han var Købmand her i København; foruden denne sin Virksomhed ejede han ogsaa en Mølle.

I Aaret 1808 blev han gift med Catharine Laurette Tychsen, f. 1792, † 1855, Datter af Nikolay Tychsen af Tønder, Lektor ved Københavns kirurg. Akademi, Apoteker i Kongsberg, senere Indehaver af Hjorteapoteket i København, f. 1751, † 1804.

Hans Forelæsninger overværedes blandt andre af H. C. Ørsted. Mulig kan det interessere, at det skyldes Oldefader Tychsen, at Rhabarberstikke anvendes som Fødemiddel. Han skal have levet i et lykkeligt Ægteskab med en Hustru, der vistnok, ligesom han selv, var en harmonisk Natur. De var næsten altid i Samstemning; kun engang var han bleven alvorlig vred paa sin Kone og havde sagt, hun kunde passe sine Piger, saa skulde han nok passe sine Karle. Striden drejede sig om en Karl, der hed Arne. Samme Arne, som var norsk, blev som et Inventar paa Apoteket længe efter Oldefaders Død, og blev baaret over med og taalt, skøndt han var saa fordrukken, at han tilsidst i et Anfald af Delirium skar Maven op paa sig selv; han blev bragt paa Frederiks Hospital. Kort efter kom imidlertid en Mand med en Spand og vilde ind paa Hospitalet. Der blev nægtet ham Adgang, da det var udenfor Besøgs-

tiden; men han svarede, at ind maatte han, hvordan det saa gik, for han kom med den nys indlagte Patients Indvolde. Mærkværdigt nok, i det mindste fortælles det, at Arne levede op igen efter det, til Ære for Kirurgien paa det Tidspunkt og mulig ogsaa i Kraft af sin stærke, norske Natur. Af mærkbare Personer mindes jeg at have hørt fortælle om en norsk Morlille i Nationaldragt, der kom to Gange paa Besøg paa Apoteket, hver Gang lige forud for et Dødsfald, sidste Gang vist før Faders Mormoders Død; hun gik stille og der hvilede noget mysteriøst over hendes Person.

Som mange norske var Bedstemoder en Del overtroisk; blandt Andet fulgte hun den gamle, kønne Skik at kysse paa Brødet, der faldt paa Jorden.

Det var først efter Oldefader Tychsens Død, at Bedstefader holdt Bryllup, og det er fortalt, at Oldemoder holdt saa meget af denne Svigersøn og havde saa megen Tillid til hans Evner, at hun, uden nærmere at tænke over de mulige Følger, forsynede ham med de til hans Foretagender nødvendige Penge. Det var vist i eller omkring Aaret 1812, at det hele ramlede sammen ved en Fallit, der forøvrigt efter den sørgelige Tilstand, som indtraadte i Danmark i Tidsrummet 1807—14, at dømme, synes at have været temmelig almindelig paa det Tidspunkt, og hvorved man vel

ogsaa maa antage, at Pengekrisen, Seddelpengenes Fald i Værdi, kan have spillet en stor Rolle.

Der sagdes, at 1 R Smør kostede 36 Rdlr., 1 K Kaffe 40 Rdlr., 1 Skp. Salt 100 Rdlr., 1 Td. Rug 140 Rdlr., en daarlig Ko 1200 Rdlr. Al Sølv mønt forsvandt; en Specie blev betalt med 150 Rdlr. og tilsidst 1813, efter at Statsbankerotten var erklæret, fik en En-Rdlr.-Seddel kun Værdi af 16 Sk.

Saavidt jeg har hørt, var det saare lidt, Bedstemoder Grøn fortalte om sin Fortid, i hvert Fald om hvad der henlaa under hendes Ægtestand. Maaske hang det sammen med hendes store Beskedenhed. Da hun 16 Aar gammel blev gift, var hun vist i et og alt et Barn, og hun var lige til det sidste, uagtet hendes Livs store Omvæltninger og Storme, vedblivende en barnlig Natur. I deres Glansperiode havde de et efter den Tid ualmindelig elegant Hjem. Silkebrokades Møbelbetræk og Silkebrokades Gardiner, ligesom ogsaa Bedstemoder skal have ejet mange kostbare Smykker. De førte et meget stort Hus, med mange elegante Selskaber, i hvilke endog Prinser deltog. Grunden hertil var, at Bedstefader beklædte en høj Stilling i Frimurerlogen.

Bedstemoder var meget smuk og af en elskelig Karakter. Et fremherskende Karaktertræk hos hende var hendes store Godhed, Beredvillighed til at hjælpe Andre, og hvad sig selv angik en Nøjsomhed, der let kunde misbruges af mindre fint-

følende Naturer. Efter Falliten foretog Bedstefader en Rejse til Italien, vel nærmest for mulig at oprette det Tabte. Han led imidlertid Skibbrud i Middelhavet og maatte i to Timer svømme omkring; dette sagdes at være Grunden til en Brystsygdom, der endte hans Liv herhjemme ^{10/7} 1814. Først to Maaneder efter hans Død blev Faders Søster, Jensine Mathilde Grøn, født ^{12/10} 1814. Den ældste Søn, Nikolaj, f. ^{25/5} 1810, stud. pharm., † 1834. Fader, som blev født ^{3/7} 1812, var en Trilling: den ene var dødfødt, den anden døde kort efter Fødslen, og Fader sagdes at være saa lille, at han kunde ligge i en stor Træsko. Han blev holdt i Live ved Rhinskvinnsbade.

Da Bedstemoder blev Enke, fik hun Ophold paa Hjorteapoteket hos sin Moder. Fader kom i Huset hos Apoteker Laurberg i Rønne paa Bornholm (gift med en Datter af Apoteker Tychsen), hvorfra han den 13. Septbr. 1832 dimitteredes til Universitetet. Vi have altid hørt Fader i sin Omtale omfatte sin Onkel Laurberg med Familie med en inderlig Ømhed og Kærlighed. Det eneste Barn, Apoteker Laurberg havde, var en Datter, Julie Laurberg. At denne Fætter og Kusine vedblivende Livet igennem betragtede sig næsten som Søskende, kan man forstaa. I et Brev omtaler Fader Tante Julie: »Hvis nogen kender hende tilfulde, da er det mig, der bestandig har været hende som en ældre Broder. Hun

er af en streng og retskaffen Karakter, af et dybt Gemyt, et kærligt Sindelag, uden mange og kærlige Ord, og skøndt hun er selvstændig, taler og skriver godt for sig, og fuldkommen er i Stand til selv at styre sine Sager, har hun dog ikke, baade før Tantes Død og senere, gjort ret mange Skridt i Livet uden at have drøftet dem med mig, og hvad der for os Begge har staaet som et Udtryk af Ret og Billighed, tror jeg vil forblive saaledes urokket. Kan jeg svare for nogen som for mig selv, da er det for hende.«

Faders Søster, Jensine Mathilde, kom i Huset hos Postmester Petersen i Nysted; han var ogsaa gift med en Datter af Apoteker Tychsen. I dette Ægteskab var to Døtre; den ældste, Ludolphine, viede i en Aarrække sine Kræfter til Lærerindegerning, den yngste, Hansine Henriette, blev gift med Postmester Henningsen paa Bornholm, senere Postmester i Odense. De havde 1 Datter og 5 Sønner. Tantes fornøjeligste Minder herfra, var hendes Besøg hos Byfoged Froms, hvor hun undertiden blev om Natten, og hvis Plejedatter, senere Grevinde Raben til Aalholm, var i hendes Alder og en god Legekammerat; som gammel besøgte hun Tante, mindende sit Barndomsven-skab.

Sine sidste Aar tilbragte Bedstemoder Grøn hos sin Datter og Svigersøn, Pastor Berg. Bedstemoder havde et ligeligt Sind, men handlede vist ikke altid fornuftig. Saaledes fortælles der fra Præste-

gaarden, at da Koleraepidemien herskede paa Ska-gen, havde hun fra et strandet Skib indkøbt en hel Del dejlige Sydfrugter, som hun var lykkelig over at have faaet saa billigt; men Glæden fik en brat Ende: da Onkel kom hjem og saa Herligheden, lod han det Hele ubarmhjertig nedgrave. Med sjælden Taalmodighed bar hun paa et svagt Helbred; hun var selvforglemmende og omhyggelig til det Yderste mod sine Egne, tjenstvillig mod dem, hun kom nær, og altid vel set blandt Slægt og Venner.

Faders Morbroder, Lorentz Tychsen, blev senere Ejer af Hjorteapoteket. Han var en meget afholdt Mand. Som Medlem af Borups Selskab indførte han Tante Sine her, hvor hun en Aften var sammen med Oehlenschläger, Thorvaldsen og Ryge. Ved Selskabets Forestillinger forsynede Tychsen dem altid med bengalsk Belysning og assisterede i det Hele med Arrangementet.

Som Minde om Faders Ophold paa Bornholm har jeg hans Karakterbog fra 16. Oktober 1824, altsaa som tolvaarig Dreng. Gennemgaaende er Karaktererne gode, og der findes ogsaa Fortegnelser om Karaktererne ved Aarsprøverne. Den 13. September 1832 dimitteredes Fader til Universitetet; i Foraaret 1840 tog han sin Embeds-eksamen med »Laudabilis«. Fra 1836—41 Kandidat ved Alm. Hospital, fra 1841—43 Kandidat ved St. Hans Hospital, 1843 Distriktslæge i Københavns 4. Distrikt, Læge ved Vartov og Abel Ka-

thrines Boder 1861, Læge ved Livsforsikringssekskabet »Thüringia« og »European Assurance Society«.

Da Fader i 1841 blev ansat som Kandidat ved St. Hans Hospital paa Bistrup, var Professor Gøricke Overlæge. Under Faders Ophold her blev hans Søster, Jensine Mathilde Grøn, indbudt til at besøge Overlægens. Ved Kørselen derud mødtes saaledes Tante og Moder første Gang; Moder var nemlig indbudt af Inspektør Stubs. De følte sig straks tiltalte af hinanden, og jeg mindes ofte, at Moder talte om den Køretur, og altid fortalte hun om den yndige, unge Pige, som var med i Vognen; hun var smuk og indtagende, og lidt anede Moder, at hun skulde blive hendes Svigerinde. Fader hentede sin Søster ved Diligencen. Ogsaa Fader og Moder saas her første Gang.

Dette eller disse Ophold paa Bistrup rummede for dem Alle senere mange interessante og trods Stedet ogsaa lyse Minder. De uskadelige Sindssyge bevægede sig temmelig frit omkring, flere gik som hjemme ud og ind hos Professor Gørickes og blev helbredede lidt efter lidt under deres harmoniske, elskværdige og hensynsfulde Paavirkning. Der blev foranstaltet Skovture og Baller, i hvilke mange af de Syge deltog. Til Ballerne pyntede Moder og Tante de syge unge Piger med Blomster, og Alt kunde tilsyneladende en Tid gaa til som mellem sunde Mennesker, men stadig vogtedeaarvaagne Øjne, og hændtes det, at en eller

anden fik et Anfald af Sindssygen, blev Vedkommende fjernet i Stilhed. Bestemt Opræden fra Lægernes Side maatte der jo til nu og da ved slige Lejligheder. Komiske Scener forefaldt ogsaa. En alt andet end skøn Dame havde forelsket sig i en af Lægerne og forfulgte ham allevegne til hans store Ærgrelse. En anden Patient havde fattet den Beslutning ikke mere at ville tale; hun blev tilsidst lokket dertil ved først at faa hende til at spille og senere at synge. Dette var ikke let, men da hun var meget musikalsk, lykkedes det efterhaanden. Hver Dag førtes hun til Fortepianoet, hendes Hænder lagdes tilrette paa Tangenterne. I mange Dage rørte hun ikke en Finger, men med et begyndte hun at spille og blev aldeles betagen af Musiken; efterhaanden baade spillede og sang hun stadig, nu da Isen engang var brudt. Faderen til den bekendte Socialistfører Pio havde den Ide, at han døde, hvis han ikke var i Nærheden af en Læge, og undertiden kunde disse, som de bedst sad og talte sammen inde i Værelserne, se hans hvide Ansigt paa Ruden for at forske, hvor de befandt sig. Han fik forøvrigt, da han kun havde denne ene fikse Ide, men ellers lod fornuftig nok, Lov til nu og da at besøge sin Hustru, som boede i Roskilde. Under eller kort efter dette Tidspunkt blev Sønnen Louis Pio født. Faderen kom sig, i hvert Fald tilsyneladende.

En anden af de Syge kaldte sig Gud Fader. Han lod sit Haar og Skæg vokse, var meget vel-

villig med at give Løfter om et eller andet, idet han følte sig i Besiddelse af en beskyttende Magt. Saaledes lovede han at beskytte theologisk Kandidat Johan Berg, som dengang var Huslærer hos Professor Gøricke, og som senere blev gift med Faders Søster. Han lovede at skænke ham et Embede, ikke fordi han syntes saa godt om Onkel, men for Tantes Skyld.

Auditor Wilster, som ogsaa var Patient paa den Tid, vedblev at skrive Breve til Onkel, efter at denne var bleven Præst paa Skagen, Breve, som kunde være meget forstyrrede, men ikke uden en vis Genialitet.

Mange talte ganske fornuftigt; Ingen kunde opdage noget abnormt, medmindre man kom til at berøre netop dette ene, som udgjorde den fikse Ide. Moder fortalte, at engang fik hun Lov til sammen med Lægerne at besøge den værste Stue; længe gik det godt, hun talte venligt med Flere, men med ét kom en Jødinde hen til hende og sagde: »Du er nok ogsaa Jødinde!« hvortil Moder svarede: »Nej, det er jeg ikke,« — men i det samme blev Patienten aldeles rasende, greb 3 Tinbægere i hver Haand; disse kastede hun efter Moder, som heldigvis i en Fart blev revet til Side og alle 6 Bægere ramte Døren. Patienten blev straks greben af Oppasserne, og blev under hjerteskaarrende Hvin iført Spændetrøje. Denne og andre Scener af lignende Art gjorde et stærkt Indtryk paa Moder, som iøvrigt fik udvirket, eller i alt

Fald, gav Anledning til, at der kom Fortepiano paa nogle af Sygestuerne. En Kusine til Moder, Marie Køhlert, var en Tid Patient her; hun vedblev at sige: »Hvis Emma kom, blev jeg rask.« Der blev skrevet efter Moder og hun fik virkelig sin Kusine med hjem, fuldstændig helbredet. Senere kom Tante Marie som Gæst til Bistrup; hun, Faders Søster, Tante Sine, og Moder blev almindelig kaldet »Kløverbladet«, dels fordi de saa ofte opholdt sig her samtidig og dels fordi de holdt saa meget af hverandre.

Som Kuriosum vil jeg meddele, at Moder til sit Bryllup fik en hvid Atlaskes Toilet-pude af Tante Marie, og paa Midten af denne var broderet et Kløverblad. Denne Pude holdt Moder megen Hævd over, dog stod den paa hendes Toiletbord, indtil hun fik sin Førstefødte, min Broder, saa blev den gemt, og vi Børn saa den senere engang imellem, og skulde da altid høre Historien om Kløverbladet og hvem Bladene betegnede. Da min Søster havde Bryllup, forærede Moder hende den; den var i Tidernes Løb bleven crèmefarvet og fik kun en ny Fryndse. Den stod nu fremme, til Gerda blev født; siden blev den gemt, den er jo næsten bleven en lille »Familie-Relikvie«.

Mærkelig nok faldt Fader ikke straks i Moders Smag; hertil bidrog vist en lille Hændelse, som ikke rigtig faldt i god Jord. En Dag sad Moder i Inspektør Stubs hyggelige Dagligstue med sit Haandarbejde; ind traadte Fader og Lehmann,

senere Professor og Øjenlæge. De lagde en stor Bunke lige oprykkede Violplanter fra sig. Fader sagde: »Vi har plukket saa mange Violer, men skulde gerne have dem rensed,« hvortil Fru Stub svarede: »Det gør Frk. Klein vistnok med Glæde«.

Moder efterkom naturligvis straks Ønsket, men stor var hendes Forbauselse, da Fader ikke sagde saa meget som Tak for hendes ikke ringe Arbejde. I lange Tider var han ikke i Moders Kridthus, — men han maa jo være kommen derind. Grunden, hvorfor Fader forlod Bistrup efter Kandidattjenesten, var nok egentlig den daværende Bestemmelse, at ingen Læge, som var ansat der, maatte være gift. Fader nedsatte sig da som praktiserende Læge i København og blev samtidig Distriktslæge.

Ogsaa efter at Fader havde forladt Bistrup som Læge var vedblivende et varmt Venskabsbaand knyttet imellem saavel Professor Gørickes, Inspektør Stubs og mine Forældre, ligesom ogsaa Venskabet strakte sig til Faders Svoger, Onkel Ferdinand Klein, samt flere af hans Venner. Dette viser ogsaa nedenstaaende lille Vers, engang skrevet af Fader til Inspektør Stubs i Anledning af et tiltænkt lille Besøg:

»Velbaarne og velbyrdige og strenge Inspektør!
 Alt med din prude Hustru og væn som det sig bør,
 Vi hilser Jer med Ære, Godmorgen og Goddag
 Og ønske I maa leve i Gammen, Fred og Mag.
 Det gør vi, ung Bager Klein og Dr. Jensen fin

Og Undergraver Stephensen og Grøn med Emma sin.
 Vi har bagt Kage, Hvedebrød og byttet det med Guld
 Og sjunget baade Mol og Dur, skjult Dødmands Ben med
 Muld,

Og Døde vækket op igen og syge Folk kurert,
 Og sømmet smukt det fine Lin og Vadsken ekspedert;
 Nu er vi kede af den Færd, os tvinger Frihedslyst,
 Vi drives ud paa Eventyr af Længslen i vort Bryst.
 Og Færden gaar ad Bistrup til, hvor Alting ej er gal,
 Hvor der er yndig Mark og Skov og Bølgen er saa sval,
 Og hvor bor gammel Gæstfrihed og gode Mennesker,
 Der ej forglemmer Venner rent, naar ikke de dem ser.
 Saa slagter kun den fede Kalv, stik an det stærke Øl,
 Hold Vogn og Hest parate fluks, bring lette Skib paa Køl
 Og hejs i Toppens ranke Spir vort lette Glædes Flag,
 Og lad os more os som Børn, det ikke sker hver Dag,
 Det støjende Forretningstiliv, med al sin Uro, Larm,
 Kan hvile lidt, som Børn igen vi glemme al vor Harm,
 Naar Lørdag Solen hæver sig af Bølgens Favn saa fro,
 Da rulle, rende, baldre vi til Bistrup kan I tro.
 Paa Søndag kommer Thorning rig, med ham hans hulde
 Viv,

Og gamle Krigsraad Sager, ham med det tykke Liv.

Under Faders Virksomhed paa Bistrup kom han til at foretage en Rejse med Grev og Grevinde H som Grevens Læge. Grevinden var en fint dannet Dame, Greven vist af Naturen mindre elskværdig og temmelig uberegnelig under sin Sindssygdom. Blandt andet blev der arrangeret Whistparti; Greven gjorde Forsøg paa at snyde i Spillet, Grevinden syntes, det kunde tillades, men

det mente Fader under ingen Forhold burde tilstedes og kastede sine Kort.

Forøvrigt var det nok et Inklinationsparti og Grevinden var meget ulykkelig over Grevens Tilstand. I Fader skal hun have haft en stor og værdifuld Støtte paa Rejsen, hvad baade hun og hendes Slægt, der hørte til Sverigs bedste Adel, viste ham, at de paaskønnede, da Fader efter Rejsen tilbragte en Tid paa et af Slægtens Godser i Sverig. Ogsaa Faders Søster, som de kendte fra Bistrup, viste Grevinden megen Elskværdighed og vilde meget gerne have haft hende til sig som Selskabsdame. Til Fru Gøricke fattede Grevinden et varmt Venskab. — Betegnende for Gørickes var, at Ordet »gal« aldrig blev benyttet, heller ikke »vanvittig« blev nævnt; der blev altid sagt »de Syge«.

Under sit Ophold i Sverig kom Fader i Berøring med nogle daværende ansete Læger, som omtalte et meget interessant Tilfælde med eu ung Dame. Om hun var Sonnambule eller vel snarere Clairvoyante, idet hun var istand til at besvare Spørgsmaal om Personer, hvis Tilværelse og Forhold var hende aldeles ukendte, ved jeg ikke, men Fader modtog deres Opfordring til at overvære en Seance. Denne var meget interessant; Fader gjorde hende forskellige Spørgsmaal, hvis Besvarelse senere viste sig at være aldeles rigtige.

Fader spurgte om, hvorledes hans Hustru befandt sig. Hertil svarede hun: »De er hverken

forlovet eller gift!« Endvidere spurgte han om, hvor Grevinden i Øjeblikket befandt sig, hvad hun foretog sig og om hun kunde beskrive Værelset, Grevinden opholdt sig i. Alt, hvad hun beskrev desangaaende, viste sig senere at blive bekræftet ved Grevindens Svar paa Faders Spørgsmaal; endog Trappetrinene op til Grevindens Værelse havde hun talt, og dette slog ogsaa til. Senere spurgte Fader til en Ven. »Han er ikke mere, han er død!« Dette vidste Fader ikke, men ogsaa det viste sig at være rigtigt. Svarene gik ikke altid flydende; undertiden var det, som kostede det megen Anstrengelse, — en Tøven, og saa kom Svaret.

Et Brudstykke af et Brev, som efter Overskriften at dømme rimeligvis maa være skrevet til Professor Gøricke, vil jeg her nedskrive, idet man faar et ganske interessant Indblik i Rejselivet i de Tider.

Schwalback. Duc de Nassau.

•Maj 21 — 1842.

Højstærede Hr. Doctor!

Det var vor Rejse De skulde høre noget om! Maaske De godhedsfuldt sætter Dem tilbage i Tiden til den 16. Maj (1842) og vil bæere os med en lille Visit ombord paa Fred. den 6te Kl. 2³/₄ Eftermiddag. Greven har allerede indrettet sig det ret mageligt. Rejsekortet ligger udbredt paa et Bord paa Dækket, og han skriver uhyre

ivrigt som om det gjaldt Liv eller Død at faa Rejseprogrammet sluttet, før Ankeret letter. Af Medrejsende generes vi ikke synderlig. Kammerraad Drewsen med Kone og en ung Dame indtager den anden Separatkahyt og foruden mig er der kun en Arkitekt fra Altona og en ung Tysker, der af og til ivrig conversere Drewsens Damer i den store Kahyt. Tiden gaar ret godt ved Lektüre og Conversation, og før vi ret se os for, passere vi Møens Klint — det er nu snart Sengetid. I Sengene ligger kun et Lagen, bedre er det ikke tilsøs, men desuagtet soves der dog ret godt. — Den første Skabning jeg næste Dag, da Skibet nærmede sig Travemünde, saa paa tysk Grund var en Høg, der gjorde store Kredse i Luften og viste sig stedse tydeligere og tydeligere. Mangen vilde vistnok have udtydet dette som et slemt Varsel, ikke saa jeg, der raaber *omen accipio**) og lovede at tage mig Høgen til Mønster i Suffisance, hvis man i det fremmede Land skulde blive mig altfor nærgaaende,

I Travemünde allerede, hvor jeg betalte Omnibus til Lübeck, blev de gode danske Specier reducerede til 3 ₰ 12 β. Det var et haardt Stød for min Patriotisme. Heller ikke holdt jeg synderlig af de fremmede Mønter, som man stak mig i Haanden og fortalte var saa og saa meget. Da vi vare komne lidt i Ro i Lübeck og spankulerede omkring i Gaderne for at se os om,

* jeg modtager Varselet.

maatte jeg flere Gange trække paa Smilebaandet, det forekom mig saa uendelig komisk, at høre alle tale Tysk, og endskøndt jeg sagde til mig selv: »Du er dog en stor Nar,« maatte jeg uvilkaarlig le paany indtil mit Øre blev mere fortrolig med denne Lyd. I Lübeck havde vi Tid nok til at tumle os omkring, da vi ventede et Kreditbrev fra Hamburg. Forstaden med sine venlige Villaer, er meget smuk, derimod synes mig selve Byen, der kun har én reel Gade, at være styg. Ikke desto mindre gjør den et fordelagtigt Indtryk ved sine ejendommelige gamle Bygninger og brillante Butikker; man ser ved første Øjekast, at det er en Handelsstad og det en velstaaende. Ogsaa lider jeg godt de store oftest smukt udstyrede Forstuer, der indtage hele Bredden af Huset, og den megen Færdsel paa Gaderne. Da vi betraadte tysk Grund havde vi i vor Kasse 26 rbd. dansk og 2 svenske Bankosedler, disse sidste vare ikke saa daarlige, da de ved Vexling indbragte 1375 ₤ Crt. Heraf var endnu i Behold, da vi kom til Schwalback, 11 dob. Louisd'ors 15 Th. 1 fl. 19 x., saa De herat Hr. Dr. kan gjøre et omtrentlig Overslag over vore Udgifter. Da vort Kreditbrev ikke vilde komme og vi dog skulde have Redelighed paa Pengene, besluttede vi os til at rejse til Altona, hvor Greven og Grevinden vilde opholde sig, medens jeg besørgede Affairerne i Hamburg. I Oldeslohe besaa vi Saltværket. I Altona fornyede jeg et Dampskibs Bekendtskab, nemlig med Byg-

mester Schmidt. Ogsaa fik jeg der lejet en Chaise, som skulde kjøre os omkring i Hamburg for at se Ildebrandens Efterladenskaber. Jeg kunde ikke bringe det over mit Hjerter at kjøre ene derhen. Man maa have været i den gamle By, (hvoraf vi havde en temmelig god Strækning at passere, inden vi kom til Behrenberg og Goslar, med hvem vi gjorde den Aftale, at de skulde sende os Brev i Coblents) maa have set disse snevre, uhyggelige, af Kanaler gennemkrydsede, med Mennesker og Dyr opfyldte Gader, som man næsten kan blive ilde tilmode ved blot at passere, da det enten synes, som man selv ej skulde slippe levende igjennem eller kun blive istand hertil ved at lade det gaa ud over Andre, kort, man maa have set, hvor uendelig meget det er muligt at sammenstuve paa én Plet, for ret at kunne fatte, hvad en Ildebrand i Hamburg maa have at betyde. Selve Brandstedet saa vistnok stygt ud, store Stræknin- ger med halve Huse og Kirker, Grushobe, Ruiner, som hverken lignede det ene eller andet, Dynger af forbrændte Bjælker o. s. v. Dog havde vi Alle troet, at det havde set værre ud endnu. Maaske det kom sig af, at man allerede havde begyndt at gjøre ryddeligt, og at vi kun i Frastand, fra Vognen kunde overskue det Hele, da de nærmere Tilgange vare spærrede af Soldater.

Ved at passere Holsten maatte jeg sande Overauditør Wilsters Ord om den holstenske Bondes Velstand, i det mindste hvad Gaardenes Udseende

angik, thi dybere havde jeg ikke Tid til at randsage Tingene. Jeg saa næsten alle Mænd at gaa med Nathue og Fruentimmerne med store Mandfolkehatte. Om Tøffelregimentet hersker mere i Slesvig Holsten end andre Steder fik jeg heller ikke Tid til at udgrandske, men Klædedragten synes i det mindste at tale herfor. Fra Hamburg gjorde vi den smukke Tur over Elben til Haarburg. Efterhaanden som vi paa det lille Dampskib gled forbi den tykke Masteskov, der røber Frihavnen, rykkede Hamburg og Altona tættere sammen og udgjorde for Øjet kun en sammenhængende By. I Haarburg spiste vi til Middag og fik fat i en Hyrekusk, der skulde kjøre os til Lüneburg. Det var en stegende Hede, Alle vare vi glade og veltilmode, og ingen af os kunde sove i Vognen, skøndt det gik smaat nok, da den næsten æltede til Axlerne i Sand, hvilket gav Greven Anledning til at yttre om Hannover: »*tel maitre, tel valet!*« *) — Tilsidst blev vi dog ked af denne velsignede Kørsel, der aldrig vilde tage Ende, gjorde Holdt, fik Rejsekortet frem, indlemmede Kusken i Krigsraadet, lode Hestene atter vende Næsen mod Haarburg og lagde Vejen gennem Welle, Hebel, Soltau, Celle til Braunschweig. Vi kjørte nu paa god Vej, men havde forresten ikke synderlig Aarsag til at glæde os, da den øverste Del af Hannover er et meget daarligt Land. Det meste var Skov og Hede. Store

*) som Herren er, saa følge ham hans Svende!

Strækninger vare ogsaa dyrkede, men at se Huse og Mennesker var en ordentlig Raritet. Jeg kunde ikke ret begribe, hvorledes Kong Ernst bar sig ad med at dyrke sine Marker, da vi ingen Mennesker saa, og det faldt mig ind, om han ikke skulde benytte sin Armé hertil, naar den intet bedre havde at tage sig for. Hist og her tittede en Galge med Stejler og Hjul frem, for at skræmme dem, der kunde yttre Lyst til at være haardnakkede. Endelig fik vi da Folk at se, Fruentimmerne lignede livagtig Kinesere, havde Haaret opstrøget i Panden, og i Nakken en sort Klat, der endte med lange flagrende sorte Baand; med Mandfolkernes Klædedragt var det heller ikke synderlig bevendt, en trekantet Hat, der gav dem en vis Værdighed, og en hvid Lærredskittel over Pantalons af forskjellig Farve. Fruentimmerne stode her under Pисken, maatte forrette Markarbejde, brolægge Skandserne, kort foretage sig Arbejder, som hos os sorterer under Mandfolkernes Territorium. I Celle besaa vi Slottet, hvis Indre overgik vor Forventning fra det Ydre at dømme. Her saa vi Dronning Mathildes Værelser med hendes Portræt og det Gemak, hvor hun døde. Det løb mig ordentlig varmere om Hjertet, at komme paa dette Sted med hele hendes Historie levende for min Fantasi. Her var ogsaa et meget smukt og gammelt Tapet med Malerier af Lucas Crnach. Ogsaa Kirken besaa vi med den aabne Begravelse, hvori Dronning Mathildes Kiste staa

med en Guldkrone paa en Atlaskes (Sølv) Pude, og udenfor Byen hendes Monument af Marmor med en smuk Trægruppe om. Den anden Del af Hannover er mere frugtbar og ser godt ud. I en Landsby, hvis Navn jeg har glemt, hvor vi gjorde Holdt for at drikke Kaffe, traf vi en talrig Forsamling Almuesfolk, som festligt smykkede hvirvlede sig i Dans efter Giger, Klarinetter, Trompeter, Violiner, Valdhorn og Basviolens muntre Lyd. Det var et Skydeselskab, der havde holdt Pinsefest, -som endte med Bal, der endnu vedvarede paa 6te Dag. Værten i Huset fortalte, at de havde danset hver Dag til Kl. 2 Nat og begyndt igen om Morgen Kl. 6 og at Festen den følgende Dag skulde ophøre. Det kan man kalde at svire med Udholdenhed. Da jeg saa alle disse Anstalter, syntes det mig, at det kunde være ret muntert at træde en Dans paa hanoveransk Grund. Jeg gjorde til den Ende et sirligt Skrabud for Grevinden, hvem det ret skulde have moret mig at se hoppe omkring mellem de forunderlig udstafferede Bønder. Hun følte ingen synderlig Lyst til at hoppe, men vilde derimod nok se, hvorledes jeg bar mig ad dermed, hvortil jeg ogsaa var villig, naar jeg blot kunde finde et Fruentimmer, der saa nogenlunde manerlig ud, — men dette var en ren Umulighed. Da vi toge dem nærmere i Øjesyn, kunde vi ikke andet end indrømme hinanden, at de baade hvad Skabelon og Klæder angik snarere lignede Uhyrer fra en ubekendt Ver-

den, end kristelige og manerlige Fruentimmer. Jeg fik altsaa ingen Dans og vi kjørte videre. I Braunschweig saa vi Hertugens Slot, Stald og Orangeri. Slottet er saa pragtfuldt, at en Kejser ikke behøvede at skamme sig ved der at opslaa sin Bolig. Det ærgrer mig endnu, naar jeg tænker paa, at denne Herlighed skal være en saadan lille Fyrstes Ejendom. Med Dr. Lackmann fik jeg ikke Tid at tale, da han boede for langt borte fra vort Hotel, og vi ikke opholdt os længere end nødvendigt var, for at se os om. I Braunschweig købte vi to Glas for til alle Tider at kunne lave Lemonade i Vognen. Vi toge de mindste vi kunde faa, hvilke dog var $\frac{1}{2}$ Alen høje. Tænk Dem nu i Forhold de største Glas og alt det meget Øl, som passere Tyskernes Struber. I Braunschweig saa jeg den første Jernbane, der gaar til Wolfenbüttel og i Braunschweig drak jeg ogsaa det ordentligste Øl jeg har faaet undervejs. Vi gik nu over Ilmendorf, Saltgitter til Goslar, hvor vi kom om Aftenen i Maaneskin. Vi vare nu inde i Harzen, som vi allerede længere Tid *en distance* havde set. Ligefor vore Vinduer knejsede Rammelsberg, hvor der produceres en Del Kobber, Bly, Guld og Sølv, og med hvis Indre vi næste Dag gjorde Bekendtskab. Da det var Helligdag, var der Aftenen i Forvejen gjort Ild i Schachterne, fra hvilke en kvælende Røg slog frem og forbød videre Nysgerrighed. Ogsaa saa vi her et Skiferbrud, som Byen kan takke for sine

Tage og sit ejendommelige klosteragtige Udseende, samt et meget gammelt Kapel, hvori et Afguds-billede fra Krodo, som Franskændene havde taget sig den Frihed at nappe bort, men som 1815 blev gjenerobret. Af de smukke med brændte Malerier sirede Vinduer saa vi Kapellets Ælde at være fra Begyndelsen af det runde Aarhundrede. I Goslar spiste jeg første Gang i Tyskland Agurke-salat, hvilket jeg nu haaber at kunne spise hver Dag. Kun engang har jeg kunnet faa Asier. Smaa grønne Agurker, sure, kan jeg faa her i Schwal-back saa mange jeg vil, dette til Underretning for Hr. Monrad. Fra Goslar toge vi igjennem Harz-burg, en lille skønt beliggende By, hvor der her-sker bestandig Liv og Munterhed, frembragt af Jernbanepassagen, og derfra paa den skammeligste Vej af Verden (konfr. Begyndelsen af Vejen fra Roskilde til København) flere Timer igjennem til det venlige og smukke Ilsenburg. Her saa vi Brocken aldeles tydelig, paa sin Top endnu hist og her bedækket med Sne, og omkring de mindre Bjerge, skovklædte med Grønt af forskellige Nuanceringer, der dannede en smuk Forgrund til den mere dystre mørkeblaa Braunschweig. Paa et af disse mindre Bjerge er en enestaaende høj, nø-gen Klippe, Ilsenstein, der behersker en vid Ud-sigt og selv ses langt borte. Her har Greven af Stolberg ladet oprejse et stort Jernkors til Erin-dring om de i Frihedskrigen faldne. Ved Foden af Klippen var jeg, videre kunde jeg ikke bringe

det til, men allerede hermed var jeg overordentlig tilfreds, da jeg for mine Fødder saa de skønneste Landskaber udbredte i den fordelagtigste Belysning, saa jeg ikke blot kunde skjelne mellem det Grovere men gaa i de mindste Detailler. Næste Dag rede vi paa vore Mulddyr, der saa noget skrækkelige ud, omtrent som klippede Faar, under den klareste Himmel opad Brocken, havde Skov paa begge Sider af Vejen og desuden paa den ene Side en Bæk, der snoede sig i mange Krumninger og dannede hyppige, rigtignok ikke meget store Vandfald. Paa Toppen af Brocken kom vi efter 3 Timers Ridt. Den skaldede Flade med det ikke saa meget godt indrettede Brockenhus og det for Udsigtens Skyld byggede ligeoverfor staaende høje Trætaarn syntes mig ikke at se meget hyggeligt ud, og heller ikke gjorde den kolde Blæst, der lod En glemme, at det snart var Midsommer, det hyggeligere deroppe. Man var slet ikke misfornøjet med at finde en opvarmet fælleds Stue paa Brockenhus, skjønt dette var at tage Lejligheden, som den faldt. Af en Fører lod jeg mig vise, hvad der var at se deroppe, en nogenlunde stor flad, lidt udhulet Sten, hvor Duggen samler sig i Draabeform, benyttede af Hexene som Vaskefad, en daarlig Prædikestol af Sten, hvorfra Proto-Hexen opbygger sine Konsorter plaserede paa andre mindre, lige saa daarlige Stole, Hexenes Dandseplads og endelig hvad der vilde have været det mærkeligste paa denne Højde, en

Kilde med dejligt, køligt Vand, naar denne blot ikke havde været en simpel Vandbeholder med Skur over. For disse Rariteter vilde Vejviseren gjerne have en Gylden, men pyt om han fik den. Hvad den saameget omtalte Udsigt fra Brocken angaar, vil jeg ikke opbevare den imellem mine Favoriterindringer paa vor Tur. Gjerne indrømmer jeg, at det er en umaadelig Strækning man overskuer, men naar man lidt nøjere vil analysere, hvad man ser, er det virkelig ikke saa meget, smukke Grupper af de nærmeste mindre Bjerge, som man andre Steder kan se ligesaa smukke og foran dem en stor udbredt Flade, paa hvilken den hastige Vexlen af Lys og Skygge, eftersom Skyerne passere Solen, maaske morer. Desuden hviler vistnok altid i større eller mindre Grad en Taage over de fjernere Partier, og gjør de Byer og Skove, man kan øjne, utydeligere. Vi traf vistnok en meget gunstig Tid deroppe, hvad Taagen angik, — idetmindste sagde Folkene deroppe saaledes, skjønt de tilføjede, at det dog $\frac{1}{2}$ Time tidligere havde været bedre, men denne Tirade hørte vi dem ogsaa gjentage til senere end vi ankomne, uagtet hverken Vejret eller Udsigten havde forandret sig. Dette blev derimod Tilfældet længere hen paa Aftenen, da Himlen blev mørk og Taagen indskrænkede Udsigten til de nærmeste Bjergtoppe. Vi fik ikke set Solen gaa ned. Den næste Morgen vare vi skrækkelig tidlig paa Benene. Mig havde Kulden vækket. Jeg ventede nu at komme

til at se en ret smuk Morgenrøde, før Solen kom frem, men det eneste røde, jeg saa, var Solen selv, der saa aldeles fladtrykt ud og først efterhaanden antog sin sædvanlige runde Form. Vejret var yndigt; Udsigten ikke bedre end Dagen iforvejen. Alle lidt slukørede over, at vore Forventninger ikke vare blevne opfyldte, rede vi hjem, Greven bandende paa, at det var et *fuld* Land. Da vi ved Osterode tog Afsked med Harzegnen, fældede den Taarer i Form af Hagel saa store som smaa Citroner og hilsede os med saadan Lynild og Torden, at det var ikke meget langt fra, at vi troede, at den sidste Dag var kommen. I Gøttingen fik Greven ind at kaste op paa, han holdt ved denne Lejlighed et saadant Halløj, at vi vare nærved at briste af Latter, og han undertiden selv med under de græsseligste Gebærder. Over Münden droge vi næste Dag paa den yndigste Vej til det dejlige Kassel, som jeg næsten tror at synes bedst om, af det jeg hidentil har set. Vi saa alt hvad her var at se. Den første Dag saa vi Marmorbadet, Fasaneriet, katholske Kirke og Musæet, hvor vi rodede omkring i et Par Timer. Den anden Dag kjørte vi til Vilhelmshøje, besaa Slotet udvendig, Løvenborg helt og holdent.

Jeg vil ikke tale mere herom, men blive hermed til jeg kommer hjem, da jeg ellers ikke saa snart blev færdig. En Ting ærgrede mig i Kassel, nemlig at det betragtedes som en stor Naade, at man havde Tilladelse til at spadsere tæt forbi

Slottets Bagside. Façaden maatte man lade sig nøje med at betragte *en distance*. Har man kendt Mage til Despotisme af en lille Kurfyrste. Jeg ved nok hvad jeg tænkte i denne Anledning. Nu styrede vi Kursen lige mod Vesten til Rhinen. Til Bredelar kom vi sent om Aftenen og fik med Nød og neppe Logi i en gammel Klosterbygning. Dette kostede næsten ligesaa megen Umage at faa Folkene, der vare gaaede tilsens, vækkede, som da jeg med Monrads og min Søster sad fast i Snedreven paa Vejen til Roskilde og forlangte Assistance i et Bondehus. Det var nogle forskrækkelig uhyggelige Værelser, vi kom i, hvidtede, slet møblerede, 30 fod lange og halv saa brede, oplyste af et eneste Spædelys. Man kunde næsten blive angst og bange, det første Spørgsmaal, jeg gjorde Pigen, der fulgte os op, var derfor ogsaa, om det ikke spøgede her. Jeg for min Person skulde i Sandhed ikke være meget glad ved at vaagne op om Natten med en gammel Nonne i mine Arme. Det gik dog ret godt. —

Ja, her er desværre Brevet afbrudt.

Som tidligere omtalt, nedsatte Fader sig som praktiserende Læge og Distriktslæge i København 1843. Paa denne Tid var Fader og Moder forlovede, og han blev vel modtaget i sine Svigerforældres Hus; baade Bedstefader og Bedstemoder satte megen Pris paa ham, og ofte, naar der var et eller andet, som trykkede Bedstemoder, sagde

hun: »Nu maa jeg tale lidt med Grøn.« Ved at omtale Forlovelsestiden kommer jeg til at tænke paa en lille Tildragelse, som Moder ofte har fortalt os. Bedstefader gik meget i Klubben, og naar han om Aftenen kom hjem, gik han af gammel Vane altid ind i den saakaldte øverste Sidestue, som laa paa første Sal. Her lagde han sin Hat og Frakke fra sig, inden han gik til sit Soveværelse. Moder sad næsten altid oppe og ventede til han kom hjem, og naar hun hørte ham komme op ad Trappen, gaa ind i Værelset lige overfor, rejste hun sig for at gaa ham i Møde. Hun fortalte netop nu Fader, at det var saa underligt, for naar hun hørte ganske tydelig sin Fader komme, havde hun tidt og mange Gange rejst sig for at gaa ham i Møde, men da var der ingen, — men saa lidt efter kom han. Fader sagde: »Hvad er dog det for noget Snak, hvor kan Du være saa overtroisk, Emma, det kan jeg ikke lide.« »Ja.« sagde Moder, »jeg forsikrer Dig for, at det forholder sig, som jeg siger. Saa overbevis Dig og bliv en Aften til Fader kommer hjem.« Nogen Tid efter var Bedstefader igen i Klubben; det var netop Dagen førend Moders Fødselsdag, og i den Anledning skulde Fader tale med Bedstefader angaaende nogle Presenter, hvorfor han blev til Bedstefader kom hjem. Fader satte sig til at læse højt. Med ét rejser han sig og siger: »Saa, der er din Fader; nu gaar jeg ham i Møde.« Moder svarede: »Bliv

Du kun rolig siddende. Fader kommer ikke endnu.« »Hvad er det for noget Snak; jeg hørte jo Porten gaa og hørte, at han gik igennem Gaarden, ja endog Døren, som knirkede, og nu kan Du jo høre ham paa Trappen.« »Ja, ja,« svarede Moder, »se Du kun efter, men han er der ikke endnu; om lidt kommer han.« Fader rejste sig, aabnede Døren til Gangen, gik over i det andet Værelse, men nej, der var Ingen. Han kom noget alvorlig tilbage. »Det var mærkeligt; vi hørte ham jo Begge saa tydelig komme!« »Ja,« sagde Moder, »sæt Du Dig nu rolig ned igen og læs videre; om lidt kommer Fader.« Kort efter hørtes ganske de samme Trin og Lyden af Porten og Døren. Da sagde Moder: »Nu kan Du gaa Fader i Møde, for nu kommer han.« Fader gik, og ganske rigtig var det Bedstefader, som kom. Fader maatte jo bøje sig, og mangel Gang var han senere Vidne til den samme mærkelige Hjemkomst. Det sagdes at være Tanker til Hjemmet. Medens Fader og Moder vare forlovede, døde Bedstefader, og Begge plejede de ham kærligt, Moder havde jo en god Støtte i Fader. Da Bedstefader var død, stod hans Kiste, indtil Begravelsen fandt Sted, i den store Sal, hvor jo efter den Tids Skik Adskillige kom for at se ham, blandt andre ogsaa en Franskmand, som havde holdt meget af Bedstefader. Da han kom ind, gav det ligefrem et Sæt i ham, idet han udbrød: »Men det er jo som man saa Kej-

ser Napoleon!« Denne Lighed er bemærket og udtalt af Flere og vilde sikkert have glædet Bedstefader, om han havde hørt den, thi han elskede sin Kejser over alt. Begravelsen foregik efter den Tids Skik fra Hjemmet, og der var et meget stort Følge. Som Bevis kan anføres, at da den første Vogn naaede Petri Kirke, havde den sidste endnu ikke forladt Hjemmet paa Købmagergade. Begravelsen fandt Sted paa Petri Kirkegaard; Bedstefader døde nemlig i Marts 1847. Allerede i 1805 blev det forbudt at begrave Ligene i Kirken, men Begravelser paa Kirkegaardene vedblev til 1851. Efter Bedstefaders Død drev Bedstemoder uforandret Bageriet lige til sin Død 1857. Ved Bedstemoders Død var jo saaledes Retten til at begraves paa Kirkegaardene ved Kirkerne ophævet, og af den Grund blev Bedstefaders Kiste gravet op, og sammen med Bedstemoder blev han begravet paa Assistents Kirkegaard.

Den 27. November 1847 holdt Fader og Moder Bryllup. Det blev imidlertid en dobbelt Fest her fejredes, thi en Broderdatter af Bedstemoder, Eleonora Müller, der efter sin Faders Død var optaget i Huset hos Bedsteforældrene, var forlovet med Købmand Møller i Kallundborg; og medens man var beskæftiget med Forberedelserne til Moders Bryllup, fik Eleonora Müller Brev fra sin Forlovede, at han meget gerne saa, at de samtidig holdt Bryllup. Dette blev fastslaaet, og havde Travlheden været stor før, blev den det endmere nu.

Denne pludselige Bestemmelse havde imidlertid til Følge, at Moders gode og solide Udstyr blev beskaaret ikke saa lidet, da hendes Kusine næsten fik Halvdelen af Dækketøj o. a. m. af hendes Udstyr. Dog vil jeg herved tilføje, at Bedstemoder i sine sidste Bedstemmelser ikke havde glemt den Uret, hendes Datter Emma havde lidet; hun tildelede hende nemlig en lille Del udover hendes Arvepart. Samtidig vil jeg bemærke, at Bedstefader, i Modsætning til Skik og Brug den Gang, lod sine Børn gaa i lige Arv, uanset om det var Dreng eller Pige. »Mine Børn,« sagde han, »staar mig Alle nær, og Drengene skal ikke foretrakkes for Pigerne.« Men tilbage til Bryllupshøjtideligheden; denne var en stor og smuk Fest. Vielsen fandt Sted i Petri Kirke, og Bryllupsmiddagen stod hjemme hos Bedstemoder paa den store Sal. Moder var som Brud iført hvid, antik Moirees Kjole. Bordet var dækket i Hesteskoform, rigt prydet med det ualmindelig smukke Sølvtøj, som fandtes i Familiens Eje, heriblandt 12 store, massive Sølvstager, og pragtfuldt dekoreret med Blomster. Her manglede ikke Smag til at arrangere. Ved Bordet blev følgende Sang, skrevet af Onkel Ferdinand Klein, Moders Broder, afsunget:

Mel.: Aa kjøre Vat'n, aa kjøre Ve.

Hr. grønne Peter var paa Bistrup-Gaard,
Hvor alle Folk jo ere gale;

Men gale Folk jo tidt Ideer faar.
 Om en af dem vi ville tale,
 Han tænkte: Jeg er nu en gammel Dreng,
 Og gaar jeg længer, bli'r jeg Pebersvend.
 Det gaar ej an!
 Jeg vorder Mand,
 Og ser at finde mig en Kone.

Da kom der agende en Jomfru fin
 At gæste Stub og vakre Frue;
 Hun sad og sømmede det fine Lin
 I Inspektørens lune Stue.
 I Maaneskinnet ved den stille Sø
 Han gik fortrolig med den unge Mø.
 Nu er jeg din
 Og Du er min.
 En Skaal for Peter og hans Frue!

Derefter Tante Eleonoras Sang:

Mel.: Aa kjøre Vat'n, aa kjøre Ve.

Saa kom der agende fra store Bælt
 Niels Kræmmer, stiv og stram i Tøjet;
 Han er nu vorden Dagens anden Helt,
 Enhver kan se han er fornøjet.
 Imellem Krambodvarerne at gaa
 Og aldrig af sin Glut et Kys at faa
 Er Satans tørt!
 Stadsen iført,
 Han kom hertil for sig at gifte.

I huslig Travlhed en Jomfru gik;
 Man til et Bryllup sig beredte.
 Men nu paa engang et Brev hun fik,
 Hvori sig Elskovs Rus udbredte.

Og nu de sidde her som Mand og Viv,
 Alt til dem varmes et Lokomotiv,
 Som fører dem
 Til deres Hjem,
 Vi ønske dem en hurtig Rejse.

O! Gudskelov for vor gamle Mo'r!
 Som sidder híst ved Bordets Ende.
 Om føje Tid hun atter travlt vel faar,
 De efter Bedstemoder sende,
 Mens hun i Aften slaar Pokalen fuld,
 Og mens den vandrer rundt til hver en Mund
 Ønskes af Guld
 Dem Lommen fuld,
 Og at de lykkelig maa blive!

J. F. K.

Den gamle bekendte Ejendom lige overfor Bagergaarden tilhørende den Bruun'ske Familie, var smukt illumineret, ligesom der ogsaa i Sværtegade, hvor Faders og Moders Hjem fandtes, var illumineret baade lige overfor og Stederne ved Siden af. Ogsaa deres eget lille venlige Bo straaledede i et lille Lyshav, da de kom hjem, varslende godt om den Lykke og det lyse Kærlighedsliv for sig og Familie, som de her grundede og førte igennem til deres sidste Stund. — Senere blev Fader Læge ved Vartov, hvor han var meget afholdt af alle de gamle Mennesker, der her havde et Hjem. Han gav sig altid, saavidt mulig, Tid til at høre paa, hvad de gerne vilde fortælle ham,

et og andet, som de kunde ønske at faa et Raad for eller andet lignende. Jeg mindes, at jeg som lille Pige af og til har gaaet med Fader, naar han foretog Stuegang her, og var altid velset som Doktorens lille Datter. I 1853 fungerede Fader som Koleralæge; det var en særlig drøj og besværlig Tid, da Fader var ansat i et af de fattigste Kvarterer.

De hjerteskeerende Scener, Fader fortalte om, og den Elendighed, han ved denne Lejlighed blev Vidne til, kunde ligefrem faa Haarene til at rejse sig paa Hovedet; det, de stakkels Mennesker ofte gik igennem, var grænseløst. Jeg har hørt fortælle om al den Usselhed i disse elendige Boliger: snevre, smalle og stejle Trapper, hvor ofte kun et Reb gjaldt for Rækværk, og hvor der baade fra Værelser og det i Almindelighed usle lille Gaardsrum slog en saa kvælende og uudholdelig Stank i Møde, at man ligefrem gispede efter Luft. I disse usle Boliger, rette Koleraens Arnesteder, maatte Fader famle sig frem; Dørene stode ofte aabne rundt om, og mangen Gang var det nærmest en fortvivlet Jamren, som ledte Faders Skridt til et Sygeleje i Klude og Pjalter.

En lille Tid laa Fader selv syg, og denne var ikke, efter hvad Moder har fortalt os, den hyggeligste; thi Patienter fra Distriktet kom hjem til Fader og blev lukket ind i Soveværelset til ham, da han saa vidt mulig nødvendig maatte tale med dem, idet han, naar Dødsfald indtraf, skulde an-

vise dem andre Boliger. Ofte sagde Fader til Moder: »Kan Du huske ham (eller hende), Du igaar lukkede ind til mig; idag har jeg faaet Dødsanmeldelse!« Ingen af Pigerne turde lukke op i den Tid, naar det ringede, saa Moder maatte være paa Færde altid. Fader havde forbudt hende at gaa ud om Dagen; hun maatte aldrig gaa ud alene. Men naar Faders Tid tillod ham det, gik de en Tur sammen om Aftenen; denne gik for det meste til Købmagergade, hvor Bedstemoder gerne trakterede med Jordbær med Vin over.

Denne Aftentur var i Reglen meget uhyggelig, thi netop henimod Aften transporteredes Ligene paa store Arbejdsvogne, det ene bunket ovenpaa det andet uden Kister, thi disse kunde ikke skaffes færdige i det Antal, Dødsfaldene krævede. Over Vognene var ganske vist bredt en Presenning, men hist saas et Ben, her en Arm stikke frem, og i hvert Tilfælde havdes Bevidstheden om, hvilke Rædsler disse Vogne indeholdt.

Ikke maa nogen tro, at det, at Bedstemoder trakterede med Jordbær, var Bevis paa noget Letsind eller Uagtsomhed fra hendes Side. Hun førte skarp Kontrol i sit lille Rige, og straks, da Koleraen udbrød, tog hun sine Forholdsregler, som ingen indenfor hendes Territorium turde bryde. Heller ingen i dette store Hjem, hverken af Familien eller Folkene, fik Kolera.

Til hele Personalet udleverede Bedstemoder

to uldne Mavebælter med det Paabud, hver Uge at aflevere det ene til Vask.

Hver Aften maatte Alle stille for at faa en Pille før de gik til Ro.

Hver Morgen blev der røget med Tjære i Gaarden.

I alle Værelserne blev der skiftevis røget med Enebær og Eddike paa en varm Strygebolt.

Der maatte kun spises hvidt Brød og drikkes rød Vin med kogt Vand.

En ganske pudsigt Tildragelse er mig fortalt af en gammel Dame, som paa den Tid var ung Pige i Huset hos Bedstemoder. Til Tider havde hun noget mut i sit Væsen, og blev let stødt. En Dag var hun bleven irettesat af Bedstemoder, og havde svaret kort. Bedstemoder blev vred og sagde: »Det vil jeg sige Dig, at opfører Du Dig saadan, skal Du, dersom Du faar Kolera, komme paa Hospitalet straks!« Det gjorde et dybt Indtryk paa den unge Pige, og længe varede det ikke, førend hun følte alle mulige Symptomer paa Kolera. Til Bedstemoder turde hun intet sige og vidste ikke bedre Raad end at krybe i Seng, hvor hun laa i den voldsomste Angst; hun blev mere og mere hed, da hun havde lagt sig med alle Klæderne paa. Imidlertid savnedes hun, blev omsider fundet, maatte gaa til Bekendelse og straks gik der Bud efter Fader. Da han havde undersøgt hende, sagde han: »Ja, min Pige, vær De glad for, at De er kommen i en saadan Sved; det har

kureret Dem. Ildebefindendet er fremkommet ved Angsten, men det vil snart være hævet.« Det havde været ret drøje Lærepenge.

Bedstemoder gav sig ikke saa lidt af med at kurere for Et og Andet; det havde hun som Barn hørt om og lært i Frankrig. Hun kendte blandt andet Raad for engelsk Syge, Rosen, Ringorme o. a. m. Hun tilberedte en The, som endnu sælges paa Apoteket under Navn af »Mdm. Kleins The«; selv har jeg købt den under dette Navn og véd, hvoraf den bestaar. Urter og Blomster til disse forskellige Medikamenter samlede Bedstemoder selv paa de forskellige Aarstider. Ogsaa lavede hun en Likør, som sagdes at være udmærket for de indvendige Smerter, som kaldes Moder-syge; tilmed havde den en stor Fordel, den smagte nemlig aldeles fortræffelig, saa det var meget almindeligt, at Herrerne i Familien kom til Bedstemoder og sagde: »Aa, Mdm. Klein, kan jeg ikke faa en Snaps; jeg har saadan en Far'syge.« Denne Snaps bragte imidlertid engang Bedstemoder i en saa ubehagelig Situation, at hun fra den Tid lovede saavel sig selv som sine Børn aldrig mere at hjælpe nogen i den Retning, og hun havde dog ved sine Kure, som naturligvis kun var gjorte aldeles *con amore*, hjulpet mangt et Menneske og særlig mange Smaabørn. Saavidt jeg efter Fortælling kan erindre, blev en Pige, som tjente hos Bedstemoder, forelsket i en af Sønerne og mente, at det skulde blive et Parti. Da

Bedstemoder fik Nys herom, foreholdt hun Pigen det taabelige heri og lod hende vide, at det nyttede ikke, hun tænkte herpaa, thi det blev der aldrig noget af. Pigen blev onskabsfuld og skaffede Bedstemoder en Tiltale paa Halsen. En Dag havde hun bedt Bedstemoder om noget af ovennævnte Likør til en Veninde af sig og beskrevet, hvorledes Veninden havde det. Hun fik Snapsen, som i og for sig var ganske uskyldig. Om Veninden blev meget syg eller døde, husker jeg ikke ret, men Pigen fik udspreedt, at det var Bedstemoder, der havde givet hende noget giftigt Stads. Sagen kom virkelig for Retten og Bedstemoder, Fader og Krigsraad Sager mødte alle. Dommeren kom frem med en Flaske, hvilken var den, Bedstemoder havde udleveret, og vilde, at hun skulde drikke et Glas af den. »Nej,« sagde hun, »den Flaske kom fra mig i forsegleet Tilstand; jeg véd ikke, hvad den nu kan indeholde. Men vil De lade gaa Bud hjem hos mig og hente en Flaske, saa skal jeg drikke af den.« Flasken blev hentet, og det endte med, at Bedstemoder, Dommeren, Sager og Fader alle drak af Likøren og fandt den fortræffelig. Saaledes endte den Sag uden videre Følger; dog vilde Bedstemoder helst have undgaaet denne Affære.

I Bedsteforældrenes Hus var i mange Aar kommet en Kone til Vask; hun hed Babette. Nu var hun bleven ældre og kunde ikke taale det strenge Arbejde. Bedstemoder fik derfor den Ide

at lære hende sine sympatetiske Kure og Midler. Der var imidlertid et aber ved at lære dette fra sig, nemlig at en Kvinde kun kunde lære en Mand det og omvendt. Der maatte derfor gaas Omveje; Bedstemoder lærte sin ældste Søn, Onkel Louis, det, og han igen Babette det. Hun boede i Borgergade og fik i Tidens Løb ikke ringe Indtægt ved dette sit nye Erhverv. En velstaaende og kendt Grosserer her i Byen viste sin Taknemmelighed overfor hende, da hun havde kureret ham, efter at han havde forsøgt alt andet, ved saa længe hun levede at betale hendes Husleje. Samme Babette strejfede forresten engang ind paa Faders Territorium angaaende en Patient med Rosen; dog fik han det aldrig at vide. Først for kort Tid siden har jeg tilfældig truffet Patienten, som ved at høre, at jeg nedskrev Erindringer fra tidligere Tid, fortalte mig, at de havde søgt Babette samtidig med, at Fader, som var Huslæge, kurerede paa hende, fordi de syntes, at Helbredelsen trak saa længe ud. Man hældte efter Babettes Raad lidt efter lidt den Medicin bort, som Fader havde ordineret; thi ikke for alt i Verden vilde hun støde eller fornærme sin Velgørerindes Svigersøn, og Fader var i den Formening, at hans Kur hjalp. Dette var naturligvis Uret, og hun fortalte, at hendes Fader—hun selv var den Gang en lille Pige—havde sagt: »Jeg smider den Kælling ned ad Trapperne, hvis jeg ser hende! Det er en Skam mod Dr. Grøn, som

er saa samvittighedsfuld imod os.« En af de Personer, som ogsaa har spillet en lille Rolle i det gamle Hjem, var Tante Basse. Hun var slet ikke af Familien, og hed egentlig Berthelsen: hun kom der i Huset som ganske ung Pige, blev efterhaanden som Aarene gik og Hengivenheden voksede Bedstemoders højre Haand og »Tante Basse« for hele Familien. Det er fortalt, at naar en Sag af Vigtighed drøftedes, sagde Bedstemoder: »Ja, hvad siger Basse?« Da Onkel Ferdinand som ung overtog Bageriet paa Hjørnet af Lille Kongensgade, flyttede Tante Basse med ham og bestyrede Huset for ham. Da Onkel efter Bedstemoders Død overtog den gamle Bagergaard, flyttede Tante Basse igen tilbage med ham og blev her til sin Død. Paa sine gamle Dage blev hun baade besynderlig og besværlig. Blandt andet havde hun faaet den Ide, at de var ked af hende og vilde sende hende til Flakkebjerg; naar hun hørte en Vogn komme, kunde hun blive angst og gemme sig, idet hun mente, at det var Vognen, der kom for at hente hende. Denne Angst bemægtigede sig hende i saa høj Grad, at hun ligefrem led under det. Onkel Ferdinand fik da en lys Ide, som hjalp hende ud over den Sorg. Han sagde til de Andre: »Naar jeg kommer og fortæller, at Flakkebjerg er brændt, maa I ikke sige mig imod.« Noget op ad Dagen kom Onkel og sagde: »Tænk, Flakkebjerg er brændt!« »Gudskelov!« sagde Tante Basse, »saa kan jeg da være

rolig, for i min Levetid bliver det da ikke bygget op igen.« Man hørte siden ikke mere Ængstelse i den Retning. Paa Loftet havde hun store Kasser staaende; de vare meget tunge. Disse Kasser talte hun altid om, som var det en Helligdom. De maatte ikke aabnes før efter hendes Død, og da tilfalde enten Tante Caroline eller Moder; den, der havde været bedst imod hende, skulde have dem. Efter hendes Død blev Kasserne med stor Nysgerrighed aabnede; Indholdet var sandelig ikke af overvejende Værdi: en Del gammelt Kobbertøj og nogle meget gamle Silkekjoler fra længst forsvundne Tider. De var saa smaa og snevre, at de ligefrem var en Kuriositet at se.

Den yngre Mand, der omtales som vor Onkel i Begyndelsen af denne vor Slægts Historie, var Bager James Ferdinand Klein, Ejer af den bekendte store Bagergaard paa Købmagergade, hvilken var gaaet i Arv til ham efter hans Moders Død. Denne Onkel, hvem vi Alle elskede højt, blev ved Faders Død Moders væsentligste Støtte, og for os Børn blev han som en anden Fader.

Tydelig mindes jeg, skøndt jeg dengang var lille, at den Aften, den 6te Februar 1869, vor kære Fader døde, blev der straks sendt Bud til Onkel, og ikke længe efter stod han i Faders Værelse med Moder, min Søster og mig inde-

sluttet i sin Favn. Ømt og kærligt lød hans Ord: »Emma, nu tager Du med dine Pigebørn i Huset til mig.« Min Broder var ikke hos os i denne Stund. Han havde tilbragt ca. 8 Dage ved Faders Sygeseng, idet han nødvendig vilde være borte fra Hjemmet, naar Fader gik bort, men maatte atter vende tilbage til sin Gerning, som den Gang var i en stor Købmandsforretning i Roskilde.

For Moder særlig har det sikkert været en tung og svær Tid, som fulgte, sværere, end vi Børn den Gang har kunnet fatte, — at bryde op og sige Farvel til det Hjem, hun havde elsket og viet sine bedste Kræfter.

Ved Faders Begravelse, som foregik fra Trinitatis Kirke, var et stort Følge af Familie, Venner, Læger og de mange, Fader i sin Gerning var kommen i Berøring med.

Alt, Fader vedrørende, var ved hans Bortgang i den bedste Orden; ikke en Regning var at betale, tvertimod havde Fader Lægehonorar tilgode, fra Enkelte endog fra flere Aar tilbage, hvilke Moder dog aldrig fik indkasseret.

Tid og Dag, da vi holdt vort Indtog i den gamle Bagergaard, véd jeg ikke ret; men sikkert er det sket snarest muligt. Mange Minder og Tanker maa være strømmet ind paa Moder ved at vende tilbage til sit Barndomshjem, her, hvor et rigt og virksomt Liv var levet af hendes Forældre, her, hvor hun og Søskende havde set

Dagens Lys, havde levet deres glade Barndomstid, hvor hver især var draget ud fra for at bygge egne Reder, alle med Undtagelse af Onkel Ferdinand, som blev Arvtager af det gamle Hjem, men aldrig fik nogen Mage i sin Rede.

At vi Børn og særlig jeg er draget ind med adskilligt lysere Tanker, er jo tilgiveligt, ja naturligt. Størrelsen af det Tab, som man lider ved i den ganske unge Alder at miste en af de naturlige og bedste Støtter i Livet, gaar jo først senere op for os. Nu var det det Nye, det Interessante, som stod og ventede paa os der; ganske vist havde vi tilbragt mange Timer her, men dette, at komme ind i alt det, som havde summet os om Ørerne fra ganske Smaa, Livet i denne vore Bedsteforældres gamle Gaard, dannede et ligefremt Lyspunkt i vor stille Tilværelse. Fortællinger og Genfortællinger om alt det meget, som havde tildraget sig i Fortiden baade her og paa Oldeforældrenes Tid i Frankrig under Revolutionstiden, her, hvor alle de synlige Minder om Napoleon talte i endnu højere Mindernes rige Sprog. Ved Legene i denne gamle Gaard, som jeg mindes i dens mindste Detailler, hensattes vore barnlige Sjæle i en stærk Fantasi; vi saa at sige oplevede det fortalte. Selve Gaardinterieuret var meget hyggeligt; Bygningerne var Bindingsværk. Gaardens Dybde kan man gøre sig en Forestilling om, naar man hører, at Façaden vendte ud til Store Købmagergade og de bageste Bygninger, hvilke inde-

holdt Bagerier og Lofter, vendte ud til Helliggeiststræde. I Forhuset fandtes Butiken og en Del af Beboelseslejligheden, i Side- og Baghuset Bagerier, Konditori, Forraadskamre, Vaskehus, Brændehus, Svendeværelser, Karlekamre, Stald, Vognskur, Snedkerværksted o. a. m.

Den Bygning, hvori Onkel havde sine private Værelser, vendte ud til denne Gaard og var beliggende i en temmelig høj Stue. En Dør med en af disse gammeldags Vægte, som jeg, naar jeg tænker derpaa, endnu tydelig kan høre slaa mod Døren, naar nogen gik ud eller ind, førte til en lille Trappe, ad hvilken man kom til Onkels Værelse, som gjorde et ganske kunstnerisk Indtryk.

Af Gardiner fandtes her ikke Spor. Vinduerne, tre Fag, var omkrandsede af Vedbend og gjorde glimrende Fyldest som Gardiner, hvilke absolut ikke savnedes; endvidere bugnede det med Hængeplanter overalt. Hvor som helst Onkel kunde anbringe Planter og Blomster, fandtes de; det var hans Yndlingsbeskæftigelse at tilse disse. Væggene var fra Loft til Gulv bedækket med Malerier. Over Dørene var malet Bibelsprog. Møblerne var sorte med forgyldte Linjer og med sort Hesthaars-Betræk. En Guitar, en romersk Lampe, tyrkisk Pibe samt mange andre interessante Sager fuldstændiggjorte dette egentlig aparte men hyggelige Interieur. Jeg mindes, at det var med en vis Ærefrygt jeg betraadte dette Værelse.

Oven over disse med Vedbend omgivne Vinduer var til Gaarden anbragt et skraat Tremmetag, udover hvilket Vildvinen idyllisk hang ned og dannede et skærmende Tag over Bord, Bænke og Stole, som var anbragt i Gaarden, og daglig var et yndet Opholdssted for saavel de Voksne som for os Børn. Foran et lille Vindue, lidt højere oppe i Muren, var ligeledes ud til Gaarden anbragt en lille Kasse; denne var som Regel fyldt med blomstrende Planter og Hængeplanter. I Muren lige udenfor den Dør, som førte til Onkels Værelser, sad en Kugle; denne skrev sig fra Bombardementet. Den, ligesom de gamle mystiske Lofter, hvor de ofte hørte Spøgelsehistorier var foregaaet, fængslede os, som naturligt var. Ja, enkelte af disse Lofter var endogsaa i særlig Grad berygtede. Her turde vi kun i Følgeskab vove os op, og ofte erindrer jeg, hvorledes en saadan samlet Trup ved slig en Ekspedition pludselig forskrækkedes ved et eller andet og i vild Flugt styrtede til alle Nedgange. Mange saadanne Tildragelser hændte af og til, men Høloftet turde med Nød og næppe nogen af os betræde; thi her fandtes den gamle Hakkelsemaskine, der i Bedsteforældrenes Tid havde spillet en stor Rolle. Det blev fortalt, at i gamle Dage, naar om Aftenen det daglige Arbejde for en Stund hvilede og Alle samledes i den store Gaard, saa hørtes med ét Hakkelsemaskinen at gaa. Dette satte særlig alle de yngre Gemytter i Bevægelse, uagtet gamle

Søren, som havde været Kusk der i mange Aar, ganske rolig sagde: »Det skal I ikke bryde Jer om; den Slags skal man aldrig udforske, — det betyder Travlhed til Huset.« Dette vilde de imidlertid ikke slaa sig til Taals med. En Aften var de fuldtalligt forsamlede, og ligeledes hørtes Maskinen at gaa. Nu blev det foreslaaet, om nogen turde gaa derop alene, lægge Haanden paa Hak-kelsemaskinen, komme hen til Lugen og raabe ud som Tegn paa, at de virkelig var der. Vedkommende skulde da have en Specie. Ingen havde, da det kom til Stykket, rigtig Lyst til at melde sig; dog en af Pigerne tog Mod til sig. Da hun kom derop, hørtes Maskinen ikke mere, hvilket ogsaa tydelig bemærkedes af de i Gaarden forsamlede. Pigen viste sig ved Lugen, kom ned, fik sin Specie, men var saa betagen, at de næsten forfærdedes ved at se hende. Hun blev aldrig sig selv mere, vilde aldrig omtale, hvad hun havde set, og kort Tid efter blev hun syg og døde. — Et Melloft gemte ogsaa for mig sine Rædsler. Dette Loft havde sin særlige Tiltrækning for os Børn ved de smaa Vogne, der benyttedes til at køre Melsække paa. Her agerede vi skiftevis Melsæk, og afsted gik det i vild Fart hen over Lofterne, hvor det gav en dejlig rullende Lyd. Særlig var en saadan Køretur vellykket, naar en af Bagersvendene vilde være Hest. En Dag var jeg imidlertid kommen derop alene. Selve det store Melloft var afdelt i forskellige

Rum; disse var saa høje, at jeg neppe kunde naa at se ned i dem. Med ét saa jeg en stor, brun Tyr springe højt op fra et af Rummene, og i det samme forsvandt den igen. Jeg styrtede, som om jeg havde den i Hælene, over Loftet ned i Bageriet og raabte, at der var en Tyr paa Loftet. Svendene kom løbende til, men jeg sprang, saa lille som jeg var, ud af en Luge, som var i god Mandshøjde fra Gaarden, ned i samme; men naturligvis fandtes der ingen Tyr.

Størst tror jeg Glæden var, naar vi fik Lov til at gennemsøge nogle store Kister og Kasser, hvorfra mange gamle Sager bragtes for Dagens Lys, hvilke havde spillet en stor Rolle i de private Karnevaller, Vokskabinetter o. a. m. Ridderdragter, gamle Damedragter, Blomsterpigedragter, Æggeparykker, gamle, meget store Hatte; alle mulige Former, ja, her var Stof nok til at sætte Fantasien i Flugt. En Gang fandt min Søster og jeg en meget smuk hvid Kjole, rigt besat med smalle Garneringer, tykke Silkesnore og Kvaster var anbragt overalt, og vi gættede paa, hvem der mulig kunde have været iført den Elegance. Moder antog vi næppe, det havde været, thi naar vi skulde til Bal, vilde hun altid have vor Dragt saa enkelt og tækkelig som mulig. Vi kom med Kjolen til Moder, under Smil gik hun til Bekendelse, at denne havde været hendes. At Kjolen blev bragt paa Bane, naar det kneb med noget, vi gerne vilde have, er naturligt. — De Lofter, der gemte disse

Herligheder, laa i Forhuset, ligeledes et Loft, der vendte ud til Gaden, hvorfra en af mine Bedrifter gik for sig. En lille Pige var i Besøg hos mig, og var det da meget interessant at færdes paa Lofterne og ransage adskilligt.

Paa vor Rekognoscering fandt vi i en Skuffe en stor Mængde smalle, hvide Papirstrimler. Straks lagde vi vor Plan; denne bestod i, at der skulde laves Snevejr paa Købmagergade. Strimlerne klippede vi i ganske smaa Firkanter, og da en stor Mængde var forfærdiget, væltedes disse paa en Gang ud af Loftsvinduet. Med vild Glæde iagttog vi, hvorledes Papiret hvirvledes op i Luften, og hvor forbavsede de Spadserende blev, ved at se de hvide Smaafnug dale ned over dem. Men ak ve, vor Glæde blev snart forvandlet til Rædsel, da vi saa en Politibetjent gaa ind i Bagerbutikken, og i Forventning om det rædsomme, der uden tvivl vilde komme, gemte vi os bag nogle store Kasser. Længe efter, da vi mærkede, at Under søgelsen dog ikke havde strakt sig til vort Territorium, vovede vi os frem, og da vi dristede os til at kigge ud af Vinduet, saa vi gamle Hans nok saa trolig gaa og feje Købmagergade. Vort Eksperiment med at lave Snevejr endte saaledes uden større Ubehageligheder for os.

Paa et af de øverste Lofter ud til Gaardsiden havde en gammel Snedker ved Navn Hildebrandt, sit Værksted, her forfærdigedes alle Træsager til Bagerierne. — Han var til almindelig

Morskab for os Børn, idet han nemlig til Tider ikke var rigtig klog, og af og til holdt han lange Taler til indbildte Aander, som han sagde. omgav ham. Som han bedst stod og hævlede, saa han op, skældte ud, og ofte kastede han i sin Vrede Brættet, han arbejdede paa, hen ad Loftet efter det indbildte Djævelskab, som drillede ham, hvor-efter han traskede hen og hentede det igen.

Nu vil jeg gaa lidt tilbage i Tiden for at meddele, hvad der kan erindres om Moders Forældre, Bager Louis Klein med Hustru — Bedstemoders Søkende samt disses Forældre, som alle stamme fra Frankrig.

Bedstemoder Kleins Fader, min Oldefader, hed Johan Casper Müller, født 1744 i Gross Vissembourg i Elsass. Han var eneste Barn af en anset og velhavende Borger; hans Ejendom laa paa Fisketorvet. — Som ungt Menneske begav han sig paa Rejse, blandt andet kom han til Hamborg, faldt her i Hænderne paa danske Hververe, og blev nødsaget til at ligge i Garnison i Altona 1767. En Nat førte han Patrouille, og i et fjernt liggende lille Stræde traf han et Selskab, blandt hvilke han ikke anede at Chr. d. 7de og Struense befandt sig, disse var blevet overfaldet, men Oldefader kom dem i rette Tid til Hjælp, og det lykkedes ham at befri dem. Til Gengæld løskøbte Kongen

Oldefader og lod ham følge med paa Rejsen, saaledes kom han til København.

Her gjorde Oldefader Bekendtskab med Linned- og Damaskvæver Køhlert, som ejede en Gaard paa Christianshavn, ægtede hans Datter Dorothea, 22 Aar gammel, den 14. Aug. 1772, og rejste i Anledning af sin Faders Død tilbage til Gross Wissembourg. Oldefader blev en agtet og anset Mand i sin Hjemstavn, han ejede store Vinbjerge, anlagde et Bageri og blev udnævnt til Maire.

Under de revolutionære Rædsler i Aarene 1793—94, som ogsaa hærgede Elsass under Saint Justs Ledelse, forandredes Oldefaders Forhold en betænkelig Grad. I Embeds Medfør kom Oldefader til Kundskab om adskilligt, som Følge heraf undgik han ikke at faa Fjender, og tre Gange blev han fængslet paa falsk Anklage, men løslodes atter ved indflydelsesrige Borgeres Mellemkomst. Dette var ikke nok; iblandt hans særlige Fjender befandt sig en fanatisk, forhenværende Franciskanermunk, ved Navn Schneider, han sagdes at være den egentlige Ophavsmand til de gruopvækkende Rædsler, han var offentlig Anklager ved Revolutionstribunalet i Strassbourg. Denne Schneider forfulgte Oldefader med et grændseløst Had, idet nemlig Oldefader, grundet paa Schneiders samvittighedsløse Fremfærd, havde forbudt ham sit Hjem. For nu at faa endelig Hævn over Oldefader, da alle tidligere Forsøg var mislykkede, fik han udvirket, at der direkte fra Velfærdsudvalget i Paris, hvoraf

han selv var Medlem ligesom ogsaa Robespierre, afsendtes Ordre til, at Johan Müller paany skulde fængsles og hurtigst muligt guillotineres.

Den i 1793 lige vedtagne Forfatning blev paa Forslag af Saint-Just suspenderet, og Regeringen erklæret for revolutionær, til der blev sluttet Fred med alle Fjender. Hele Frankrig blev erklæret i Belejringsstilstand. — Konventet, som tidligere var øverst, var nu ganske afhængigt af Velfærdsudvalget. Alle Embedsmænd sorterede direkte under dette. Herunder stod ogsaa Sikkerhedsudvalget, bestaaende af 12 Medlemmer; dette havde Myndighed til at fængsle enhver mistænkt over hele Landet, og lade ham føre til Paris. Det havde Opsyn med Fængslerne, indstævnedes Fangerne for Revolutions-Domstolene og vaagede over Dødsdommens Udførelse.

Der kom imidlertid Hjælp ved Postmesterens Mellekomst, denne, der paa en eller anden Maade kendte eller stod i Forbindelse med Robespierre, havde faaet Nys om Sagen, og da han nærede varm Interesse for Oldefader, sørgede han for, at naar Posten kom fra Paris, blev Postsagerne eftersete i en Kro udenfor Byen, og alle mistænkelige Breve konfiskeredes. — Schneider, der under denne Periode var blevet Uvenner med Saint-Just, blev anklaget for Revolutionstribunalet i Paris, og det blev nu ham, der blev guillotineret. — Tilstanden var overalt forfærdelig, Bander af Røvere gennemstrejfede Landet, røvede, plyndrede og myrdede:

ofte fik velstaaende, fremragende Personer Skyld for det passerede, idet Ansvarret kastedes over paa dem, de dømtes til Landflygtighed, og deres Gods og Ejendom konfiskeredes til Fordel for Statskassen. Staten ligefrem plyndrede de enkelte Personer. Saaledes maatte Oldefader udlevere 50,000 frc., som han havde i rede Penge. Forsøg gjordes senere paa at faa disse tilbage, men alle foretagne Undersøgelser desangaaende førte til Intet.

Da Oldefader havde Udlevering af Salt o. a. m. til Militæret, blev han ligeledes ved falsk Anklage, sikkert ogsaa iværksat af Schneider, beskyldt for at have beriget sig paa Borgernes Bekostning. At denne Beskyldning imidlertid ramte Flere, saas deraf, at alle Bryggere og Bagere idømtes store Bøder. — Oldeforældrene havde 16 Børn, dog vide vi kun Besked om 4 Sønner og 3 Døtre. Under denne Periode levede de i stadig Rædsel og Skræk for, hvad der skulde hænde i det næste Øjeblik; disse vedblivende Fængslinger satte dem i en næsten uudholdelig Spænding. Saaledes erindrer jeg, at Moder fortalte om, hvorledes Bedstemoder som otteaarig lille Pige engang midt om Natten maatte gaa igennem en Skov med en Krukke Mad til sin Fader, som sad fængslet. I Virkeligheden var det et vigtigt Budskab, som var betroet hende at bringe sin Fader. Med et blev hun omringet af en Patrouille. Officeren spurgte, om hvem hun var og hvor hun skulde hen; da hun fortalte sit Ærinde, blev Officeren

saa rørt over dette barnlige Mod, at han lod to Soldater følge hende til Fængslet og tilbage gennem Skoven, han gav hende endogsaa sin egen Blændlygte, som han bar under Kappen, og forlod hende, idet han klappede hende paa Skulderen, med de Ord: »mit Barn, gaa herfra i Fred.«

Den yngste lille Datter hed Salomé Dorethée, hun blev født under Revolutionen 1794. Paa dette Tidspunkt var alle Kirker lukket, hvorfor hun blev døbt i Bageriet, og holdt over Daaben af sin otteaarige Søster, min Bedstemoder. — Sidste Gang Oldefader kom hjem fra Fængslet, sad den lille Dorethée paa Dørtrinnet og tiljublede sin Fader; ved Lyden af hans Stemme ilede Oldemoder til, faldt sin Mand om Halsen, og hans Udbrud var: »Dorothea, skal vi nu rejse til Danmark?»

Naar Oldemoder senere omtalte det Øjeblik, sagde hun altid, det var som blev jeg løftet op i Himlen. Oldefader tog denne Beslutning grundet paa, at Napoleon kort forinden havde udstedt en Bevilling til, at hver den, som havde gyldig Grund, maatte forlade Frankrig, og da hans Svigerforældres Død i Danmark netop indtraf paa dette Tidspunkt, benyttede han dette som Aarsag. Træt af alle disse farefulde Tilstande, som intet Øjeblik kunde lade dem komme til Ro, kan man tænke sig, at det var med Længsel, de imødesaa Afrejsen til det fredeligere Danmark, men som det senere vil vise sig, kom de fra Asken i Ilden.

Oldefader lod sine tre Sønner, af hvilke den ældste tjente under Napoleon, drage til Danmark. Han realiserede, hvad han havde tilbage af Ejendele, det, som han kunde skrabe sammen af rede Penge, købte han Gulduhre for, hvilke blev indsyet i et bredt Bælte, som han bar om Livet. Oldefader med Hustru, to Døtre og den yngste Søn kom til København antagelig i Slutningen af Aar 1800, thi Bedstemoder, som havde været i Besøg i Flekkefjord i Norge, kom tilbage derfra med et engelsk Fartøj, da den engelske Flaade under Nelsons Kommando gik til Kjøbenhavn, hvor Slaget stod den 2. April 1801. Ved Ankomsten kørte Oldefader med Familie lige til Oldemoders Barndonshjem paa Christianshavn; Modtagelsen her var dog nok temmelig kølig rimeligvis paa Grund af, at man ved Oldemoders Forældres Død ganske stiltiende havde forbigaaet Datteren med Hensyn til hendes Del af Arven, og antog de mulig nu, at de var kommet for at gøre deres Fordringer gældende. Oldefader havde endnu en ældre Datter, som hed Margrethe; hun var 1790 blevet gift med en velstaaende Farver og Kattuntrykker Göllich, bosat i Strassburg. Aaret efter, at hans Svigerforældre havde bosat sig i København, drog ogsaa han hertil, og købte en Gaard paa Christianshavn, hvor han oprettede et Farveri og Kattuntrykkeri.

Indtil Aaret 1800 havde det gamle Lavsvæsen bestaaet uden Indskrænking, det havde været bun-

det ved en Mængde Privilegier og Vedtægter, der hæmmede den enkelte Haandværkers Udvikling, ligesom det hindrede den ubemidlede, men ofte dygtige Mand i at blive selvstændig. Der ankedes over, at Haandværkssvendene var dyre og tilmed arbejdede daarligt. Hvad de lærte i Læretiden var kun lidt bevendt, idet de langt mere benyttedes til at gaa Ærinder end til at arbejde paa Værkstedet. Da det fejlagtige heri efterhaanden erkendtes, løsnede Regeringen lidt efter lidt den strenge Lavstvang. Ved Lov af 21. Marts 1800 blev det tilladt enhver Haandværkssvend i København, der havde arbejdet 4 Aar som Svend, at tage Borgerskab og nedsætte sig som Frimester, og dette Borgerskab kostede kun det halve af, hvad Lavsmester-Borgerskabet kostede. Frimesteren maatte imidlertid ikke have Svende eller Drengene paa sit Værksted; han maatte tage Haandlangere til Hjælp og endvidere benytte sin Kones og sine Børns Hjælp, samt endelig holde en Dreng, naar han i to Aar havde været Frimester. For at blive Lavsmester maatte man have gjort sit Svendestykke og sit Mesterstykke, men det forlangtes ikke mere, at man skulde have været et vist Antal Aar hos en Mester. Mesteren skulde oprette Kontrakt med Svende og Drengene samt oplære disse, saa at de kunde gøre deres Svendestykke, og han maatte betale Bøde, saafremt han ikke holdt Kontrakten. Svendene skulde tjene Mesteren med Villighed og

Troskab. Skældte nogen Svend sin Mester ud, fik han fire Dages Vand og Brød, gik han over til Haandgribeligheder, fik han to Maaneders Forbedringshus. Forlod en Svend sin Mester i Utide, skulde han betale den lidte Skade og straffes med fire Dages Vand og Brød o. s. fr. Alt efter Forseelsens Størrelse, f. Eks. ved særlig Opstand, blev Hovedmanden straffet med Forbedringshusarbejde indtil to Aar og alle Lavets Svende miste Retten til at have Herberge eller Forsamlingsstue. Den, der forledede andre Lav til at nedlægge Arbejdet, skulde straffes med 6 Aars Arbejde i Jern, og derefter forvises Kongens Riger og Lande.

For yderligere at hæve Haandværkerstanden blev det ligeledes vedtaget, at Halvdelen af Byens 32 Mænd skulde vælges blandt Kunstnere, Fabrikanter eller Haandværkere, der ogsaa skulde kunne blive Medlemmer af Magistraten.

Ganske komisk har jeg læst et Sted om, at omkring 1800 var blandt Byens Næringsdrivende Bagerne Matadorerne, og man benyttede et Udtryk som »en Bagernaal« om en særlig stor og kostbar Brillant-Brystnaal. Ligeledes udmærkede de sig ved flotte Køretøjer og smukke Heste.

I København var Bagermestrenes Antal bestemt til 50, Da Byen var en Fæstning og under en Belejring maatte være forsynet med tilstrækkelig Proviant, skulde hver Bagergaard altid have et vist Maal Korn paa sine Lofter. For at Bagernes Mo-

nopol ikke skulde komme Borgerne til Skade, havde Øvrigheden sat Takst paa Brødet. Bagerne solgte den Gang kun Hvedebrød, Rugbrød blev forhandlet hos Mel- og Grynhandlere, der selv lagde Dejgen og bragte den til Bageren for at faa den bagt. — Den, der ikke vilde nøjes med at være Frimester, men vilde gaa alle Grader igennem og »vinde Lavet« paa gammel Maner, naaede kun til Maalet ad mange Trin. — En vordende Bagermester begyndte som Dreng, ogsaa kaldet Bäckerhausligger, som skulde gøre rent, feje, rense Plader, skure Brædder o. s. v. Efterhaanden avancerede han til at blive »yngste Ligger« og »ældste Ligger« og skulde som saadan slaa Brødet op. Det næste Trin var »Hølperen« (af Tysk Hilf, Hjælp), der skulde afveje Dejgstykkerne til Liggerne, kløve Brænde til Ovnene, tørre Hvederne og gøre Eftermiddagstjeneste. Saa blev man »Knæder« (af kneten, at ælte) og fik nu den betroede Stilling at lægge al den fine Dejg, og endelig naaede man til at blive Mestersvend; denne traadte først til, naar alt var i Orden, Ovnene hedet til passende Varme o. s. v., for at bage Brødet. Alle Svende- og Mesterstykker fremstilledes og bedømtes paa Lavshuset og Herbergerne, hvor ogsaa fremmede Haandværkssvende maatte søge hen, naar de vilde have Arbejde i Byen. De maatte her legitimere sig og underkaste sig en Eksamen af »Oldgesellen«, en gammel Haandværkssvend, der var fortrolig med alle hertil hørende Formaliteter. I sin Egenskab af Ordfører

ved en saadan Lejlighed fik Svendene den fremmede Betegnelse Parleur eller Parlerer »Taleren«, hvorfor man endnu i forskellige Haandværk f. Eks. Murernes og Tømrernes finder den ejendommelige Form Murpolerer, Tømmerpolerer, der ikke har noget med Politur at gøre, men er en Forvanskning af Mur- og Tømrerparlerer.

Under disse Forhold kom Oldefader til Danmark, og henvendte sig nu uopholdelig til Kammerherre og Generaladjutant Riis, opvartende Kavalier hos Kongen, hvem han kendte fra den Tid, han rejste med Kongen. Riis skaffede ham Audiens og Kongen gav ham Tilladelse til at oprette et Bageri i København, dog med det Forbehold, at han kun maatte have to Svende. Han kom ud over denne Vanskelighed ved at tage sine to Sønner til Hjælp og købte nu en Bagergaard paa Nørregade Nr. 35 lige overfor Frue Kirke (beliggende paa den store Firkant foran Studentersamfundets Bygning); han vedblev med denne sin Virksomhed til sin Død $29/10$ 1806. Han fik Borgerskab $4/12$ 1801. Dette var det første franske Bageri, som oprettedes her i Landet, og Tilstrømningen var saa stor, at det vakte almindelig Misundelse hos de andre Bagere, og grundet paa, at der ikke maatte tages mere Hjælp af Fremmede, har hele Familien maattet tage Del i det ikke ringe Arbejde. Min Bedstemoder Magdalene var, da hun kom hertil, kun 14 Aar gammel, men hun skal allerede da have været i Besiddelse af megen Energi og

Dygtighed. At hun allerede i den Alder maa have taget virksom Del ikke alene paa det huslige Omraade, men ogsaa paa Bageriets Gebet, vidner en lille Tildragelse, som vi ofte har hørt Moder omtale. — Bedstemoder skulde tidlig op, og af den Grund laa hun altid med noget Undertøj under sin Natdragt, samt havde et lille hvidt Tørklæde bundet om Hovedet, for at hun i en Fart kunde blive færdig. — En Nat arbejdedes der som sædvanlig i Bageriet af Svendene samt af Bedstemoders to Brødre; med et gaar Døren til Bageriet op, og ind kommer Bedstemoder, en lille, sart, ung, hvid Skikkelse med sin Hovedpude under Armen. En af Brødrene ser straks, at hun gaar i Søvn, gør Tegn til de andre, at de ikke hverken maa tale eller røre sig; hun gaar rolig videre, indtil hun naar Vægten, lægger sin Hovedpude paa denne, tager Lodder og vejer aldeles nøjagtig Puden, hvorefter hun ganske rolig vender tilbage, men lader Puden blive liggende. Hun fortalte næste Dag, at hun kunde ikke begribe, hvor hendes Hovedpude var bleven af, men da det efterhaanden klarede lidt op for hende, erindrede hun sig i Løbet af Natten at have hørt en stærk Latter, hvilken jo ganske rigtig stammede fra Bageriet, ogsaa den der efterladte Pude beviste hendes natlige Flid.

Her vil jeg tage Anledning til at fortælle lidt om Forholdene paa den Tid i al Almindelighed. Brolægningen i de som oftest meget smalle Gader var yderst elendig, intet Fortov, mødtes to Vogne,

maatte Folk, som skulde passere forbi, ofte gaa ud i det værste Pløre paa Gaden og vente der, til Vognen var kørt. Fejeskarn dyngedes op paa Gaderne, og Kludesamlerne rodede op i Bunkerne med lange Kæppe, saa Støv og Snavs hvirvledes rundt. Gaderne oplystes kun ved sparsomme Tranlamper, der passedes af Gadevægteren; disse Lamper tændtes dog ikke, naar det efter Almanaken var Fuldmaane, udeblev saa Maaneskinnet, laa Gaderne indhyllet i Mørke. Smaa Boder paa Fortovene var ikke ualmindeligt, herfra solgtes gamle Klæder o. m. a.; i det hele var der et andet Folkeliv end nu tildags. Visekærlinger falbød alle Slags Viser, Jødedrenge gik omkring og solgte kulørte Silkebaand, Sjakkerjøder saas med gammelt Tøj over Armen, ligesom Postbudene i den Tid gik med Kjole og høj Hat samt havde en Læder-taske over Skulderen, hvorpaa stod kongelig Fodpost, i Haanden havde han en Gongong, hvorpaa han slog for at melde sin Ankomst. Endvidere var det meget Brug, at Lirekassemænd drog rundt og spillede paa Gadehjørnerne, og samlede da, som naturligt var, store Klynger af Tilhørere. Det var ganske almindeligt, at Folk stillede Sengelad op paa Gaden og soled der nok saa gemytlig Sengklæder. Tarvelige Borgerkoner sad ofte i Gadedørene og strikkede, og om Aftenen fik Mændene sig en Passiar med Genboer og Naboer, mens de nød Piben.

Ogsaa hørte vi fortælle om alle de brogede

Dragter, som saas paa den Tid. Naar Bønderne kom til Byen, havde de Kisteklæderne paa, forskelligt farvede Trøjer og Skørter af Vadmél, og bar næsten altid de bekendte Gyldenstykkeshuer, som nu benyttes saa meget til Dametasker. Amagerne var ogsaa meget fine, Mændene havde store Sølvknapper i Trøjerne og vide, folderige, korte, sorte Bukser. Fruentimmerne havde mange Skørter, det ene ovenpaa det andet, adskillige trekantede Tørklæder med Borter og Fryndser, paa Hovedet Amager-Tørklædet. Slaverne, som undertiden saas paa Gaden, gik i en graa Dragt, nogle med rød Trøje og en Lænke om Benet, altid under Bevogtning. Soldaternes brogede Uniformer gav ogsaa Liv paa Gaderne. Nogle havde Kjole med smaa Skøder, eller afstumpede Trøjer; hertil bares Chakot eller trekantet Hat. Grenadererne havde spidse Messinghuer, Infanteriet rød Uniform, Jægerne grøn og Artilleriet mørkerød. Gardisterne bar røde Kjoler med Sølvbesætning og trekantede Hatte. Borgerne mødte i daglige Dragter, det hele militære Snit var kun Kokarden. Herrerne i Almindelighed gik i Kjole, rød, gul, blaa eller stribet. Haandværkerne gik ofte i professionelle Dragter. Bryggerne med blaa Jakke og hvide Huer, Parykmagerne med hvide Bukser. Søfolkene med røde eller blaa Bluser og blanke Hatte, samt hvide eller blaa Nankinsbukser, Bagerne i hel hvid Dragt. For os, set fra vor Tid, vilde det have taget sig ret karnevalsagtigt ud. — Min Bedstefader Louis

Klein, født 1777 i Diedendorff i Elsass, var Søn af Johan Peder Klein.

Som Barn kom han til Strassbourg og opholdt sig her, til han indgik i Militærtjeneste. I Slaget ved Austerlitz var han med, endvidere var han Ordonnans hos Marskal Ney. Engang var Bedstefader i et Husarkommando, som retirerede igennem en Hulvej; Kommandoet bliver beskudt af Fjenden (rimeligvis Preussere), og Bedstefaders Hest faar et Skud, men fortsætter Farten. Lidt efter lidt taber den Kræfterne, Bedstefader springer af, fanger en løs Hest, hvorefter han fortsætter Tilbageridtet med de andre; da han ser tilbage, faar han Medynk med Dyret, som staar og stønner paa Marken, og han siger til Kammeraten: »Havde jeg dog blot givet den Naadestødet.« »Det var godt, Du ikke gjorde det«, var Svaret, »man vilde have troet, at Du paa egen Haand havde kasseret Dyret«.

En anden Gang var der i Kampen et kritisk Øjeblik, hvor Bedstefader tøvede et Sekund, men tog sin Beslutning og satte Sporerne i Siden paa Hesten; senere fik han at vide, at den Kammerat, der havde indtaget hans Plads, straks efter faldt for en Kanonkugle. Bedstefader saa Notre Dame Kirke pyntet to Dage førend Napoleons Kroning — selve Kroningen saa han ikke, da han var beordret til Grænsen.

I Aaret 1806 kom Bedstefader til København, og gik efter Datidens Skik til Bagernes Herberg; Oldefader fik at høre, at en fransk Bagersvend

var kommen til Byen, og engagerede ham straks. Nu gik vel Tiden sin jevne Gang til Oldefaders Død, som indtraf samme Aar, og om det var før eller efter Oldefaders Død, ved jeg ikke, men nu indgik Bedstefader og Bedstemoder det Forbund, som senere forenede dem for Livet, — Oldemoder fortsatte Forretningen, til hun i Aaret 1807 igen skulde ind i Livets Storme og store Omvæltninger, idet Bagergaarden i Bombardementet brændte til Grunden.

I Begyndelsen tog Folk det forholdsvis roligt, de frygtede ikke, at Bombardementet skulde gøre videre Skade. I Kuppet var der faldet nogle Bomber, uden at der var sket noget. Den sidste August blev dog en Mand dræbt af en Bombe i Postgaardens Port paa Købmagergade, men det rørte ikke heller Folk synderligt. — Det var en besynderlig Paaklædning, Folk viste sig i paa Garderne. Borgervæbningen gik i et eller andet Stykke af Uniformen, eller med den opkrammede Militærhat til den sædvanlige Dragt. — Studenterne bar korte mørkeblaa Trøjer over de almindelige Paaklædning. Ligeledes disse »Femtenrigsdalers Karle«, som de kaldtes, fordi de fik femten Rigsdaler i Haandpenge; de fik nemlig kun Vaaben, men ingen Uniform. At disse frembragte et besynderligt Skue, kan man forstaa, naar man hører, at nogle gik med Trøjer, andre med Frakker, enkelte i Skjortærmer og Vest, nogle bar korte, andre lange Benklæder. — Gamle Biskop Balle kørte

omkring i aaben Vogn for at trøste Folk; han bar en mægtig Pudderparyk, og havde ingen Hat paa, men kun faa brød sig om at høre paa ham.

Den 2. September, en lys, smuk og mild Aften, hvor Folk færdedes som sædvanlig paa Gaderne, hørtes pludselig mellem Kl. 7 og 8 en drønende Kanonsalve; i et Nu styrtede Granater, Kugler, Bomber og Rakter ned over 'Byen, nu kunde det baade ses og høres, at det blev Alvor med Bombardementet, og hver løb hjem til sit. Det Kvarter, hvor Oldefaders Gaard var beliggende, var som bekendt et af de mest udsatte. Bagergaarden laa saa at sige ved Kirkens Fod, kun adskilt fra denne ved selve Nørregade, som vist næppe var mere end sine 20 Skridt bred. Da der uopholdelig sigtedes efter Frue Kirke, haglede bogstavelig Bomberne ned i Gaden, Brandkugler og Rakter føg igennem Luften. Hvor farefulde disse Nætter var, beskrev Bedstemoder med de mest levende Farver. Travlheden herskede i Bagergaarden, thi meget af Bohavet læssedes paa Vogne og blev kørt ud paa Christianhavn til Güllichs, alt Sølvtoj blev nedgravet. En gammel, gennembrudt, blaa og hvid Porcellæns-Frugtskaal med Fad, har jeg som Minde fra den Periode; den har foretaget ovennævnte Køretur under Bombardementet. — Bedstefader og Bedstemoder var oppe paa et Kammer for at samle nogle Sager sammen, som de gerne vilde redde. Med et hørtes et forfærdeligt Brag, Lyset gik ud, og de kastedes begge til Gulvet i

bevidstløs Tilstand. Omsider kom Bedstefader til sig selv, og stor var hans Glæde, da han opdagede, at ogsaa Bedstemoder levede. Alt dette foregik i Mørke, og da alt naturligvis stod hulter til bulter omkring dem, var det ikke let at komme frem, heller ikke anede de om Nedgangen mulig var spærret; endelig naaede de ned, der var almindelig Forvirring, det var en Bombe, som var gaaet igennem Huset og var sprængt i Portgangen; der fandt de en bekendt Person fuldsrændig sønderslidt. Nu begyndte de at redde fra Forraadskammeret, hvad reddes kunde, og Bedstemoder, den 20-aarige unge Pige, rullede Smørfjerdinger ud gennem Porten, medens Bedstefader læssede dem paa Vognen, hvilken kørtes paa Christianshavn, medens Bomberne susede gennem Luften. Endelig kom det Øjeblik, hvor de selv hverken kunde eller turde blive ved Gaarden, og begav ogsaa de sig ud til Güllichs langs Voldene over Langebro. Herfra saa de med Rædsel ind over Byen. Luerne rasede frygtelig rundt omkring Frue Taarn, hvilket jo var ensbetydende med deres Hjemms Tilintetgørelse. Henimod Kl. 3 om Natten var der Ild i Kirken, og som en Løbeild gik det gennem Byen, »man kan høre Sangværket ringe« — faa Timer efter blev Frue Kirkespir ramt af en Raket, det var nu paa Rædselens Højde, Luerne slog ud fra det høje Taarn til alle Sider, og snart styrtede Taarnet under Fjendens Hurra og Jubel og Indvaanernes Hjertesuk. For Oldemoder med Familie

at se Taarnet styrte og netop ud imod Nørregade var for dem en Kundgørelse om, at nu laa deres Hjem i Grus. Slukningsarbejdet viste sig naturligvis under disse Forhold aldeles utilstrækkeligt. Ilden omspændte straks alle de omliggende Gader, Studiestræde, Nørregade, Petriestræde, begge Kannekestræderne, Skidentorvet, Skidenstræde og Skindergade, hvoraf det meste gik op i Luer; paa Petri Kirkegaard rodede Bomberne Graven op, saa Ligene laa blottede. Bomberne lod alt, Vinduer, Brostene o. a. m. danse omkring og bragte Alt og Alle i den pinligste Forvirring. Fortvivlelsen var grænseløs, Jamren, Klage og Angstskrig hørtes overalt. Det ene Øjeblik hørtes de mest angstfulde Bønner, det næste et dundrende Rabalder. Næste Dag var Søndag; det var et fortvivlet Skue, Gaderne var aldeles oversaaet med Glasstumper, Murbrokker, Tagstene og rygende Bjælkestykker. Husene saas gennemhullede hist og her, og mange Saarede hørtes at jamre sig højt, — hvor man gik og stod, slæbte Folk med Bohave og Bylter, som de søgte at bringe i Havn. Snart fyldtes Gaderne med Folk, og ind kom, lig en Folkevandring, fra Christianshavn hele Skarer, for at se om deres Hjem var brændt eller reddet, blandt disse Olde-moder med Familie. Mange Omveje maatte foretages, thi hvert Øjeblik blev Færdselen standset, ved, at Ruiner laa tvers over Gaden. Begyndelsen af Nørregade, hvor Bagergaarden laa, var aldeles spærret af Mure, der fra begge Sider af Gaden

var styrtet sammen; de laa saa højt, at det var umuligt blot at tænke paa at krybe over, ligesom ogsaa Røg og Hede slog i Møde fra hele den rygende Grushob.

I Berlingske Avis fra 14. September 1807 læste jeg, at Antallet af de ved Bombardementet her i Byen afbrændte Huse og Gaarde beløb sig til 305, hvoriblandt 26 Bryggergaarde, 5 Bagergaarde og 20 Brændevinsbrænderier, dog var de tilbageblevne Bryggerier og Bagerier tilstrækkelige til at forsyne Byen med det fornødne Brød og Øl.

Bagergaarden laa skraas over for det fattige Hus »Noæ Ark« i Studiestræde, nu Nr. 8. Thomas Overskov levede her som niaarig Dreng og har i sine Oplevelser fortalt adskilligt herfra; dette Sted blev dog skaanet for at gaa op i Luer. Nu købte Oldemoder Bagergaarden Nr. 96 i Lille Kongensgade, hvilken ved hendes Død 1819 overtoges af den tredie Søn, Philip Daniel Müller.

I Aaret 1809 den 4. Oktober fejredes mine Bedsteforældres Bryllup. Oldemoder gav dem i Brudegave Bagergaarden paa Købmagergade, gl. Nr. 62, nu Nr. 19. Gaarden var beliggende lige over for den bekendte gamle Vognmandsgaard, som i 1779 købtes af Hans Brunn, dengang kaldet »David Skolemesters Gaard«, en lille Ejendom, som laa længst inde i »Lille St. Annæ Gade«, der dog tilhørte Fortiden; denne dannede Forbindelsesleddet mellem Købmagergade og Pilestræde, (hvor Kandestøber Høys Sted senere spærrede). Her inde

boede engang David Skolemester i et lille Hus med Snitværk og Svalegang. Senere købtes adskilligt til, og udvidedes Ejendommen yderligere af Sønnen Johan Brunn. Jeg mindes, at Onklerne omtalte, hvilken lystig Færd de i Forbindelse med andre af Nabolavets Drengene havde været med til i den gamle Vognmandsgaard; særlig fandtes der et Hejseværk, som skaffede stor Morskab. Endnu føres Vogmandsforretning i den samme Gaard, nemlig Vognmand Bohn, Købmagergade 26.

Livet hos Bedsteforældrene var præget af megen Flid og Orden, det var et velhavende og velanset Borgerhjem samt et meget yndet Samlingssted for Datidens Kunstnere, Videnskabsmænd og for mange franske Emigranter. Her var altid aabent Hus og aabent Hjerter, det franske og tyske Sprog taltes daglig, dog Bedstemoder og Bedstefader talte indbyrdes altid Fransk. Hjemmets Møblering var holdt i den solide Empire Stil eller rettere Luksus Empire, med hvilke i det mindste den meget store Sal var møbleret, Mahognitræ med let Tremmeværk samt grønne Sphinxer med Bronceforgyldning, nogle af disse smukke gamle Møbler er i min Besiddelse. Ogsaa fandtes der en meget smuk gammel Himmelseng. Ligeledes findes i Familien et bornholmsk Slaguhr, Skiven er indlagt med blaa Emaillé. Dato og Aarstal for Bedstefaders og Bedstemoders Bryllup staar anført paa den. Væggene var prydet med Kobberstik af Napoleon, ligesom her ogsaa fandtes Gengivelser af ham i Ala-

bast, i Bronze baade til Fods og til Hest. Et Kobberstik forestillede Napoleon i Kroningskaaben, et andet Napoleons sidste Hvilested paa St. Helena.

Køkkenet var ikke det mindst interessante. I Bedstemoders store Køkken var en ligefrem Udstilling af skinnende blanke Kobbersager, Kedler, Kasseroller i alle mulige Størrelser, ligesom store og smaa Kobberforme i det uendelige. I Tallerkenrækken stod skinnende Tintallerkener og Fade. Hertil kom endvidere alle de store Mælkekar, som ogsaa var af Kobber, hvilke Pigen hver eneste Morgen maatte skure, hvorefter de stilledes paa Rad i den sirlige Mælkekælder, som var beliggende saaledes, at en Trappe fra Køkkenet førte ned dels til denne og dels til et stort luftigt Fadebur. Brugen af Kobbertøj gik saa vidt, at Torvekurven endog var af Kobber, denne skinnede som det pure Guld. Køkkenborde, Klapborde, Stole, Krydderiskab, Bænken til Vandspandene o. s. v. skinnede altid med nyskuret Hvidhed.

Paa den Tid havde man en muret Skorsten, hvor Kedlerne hang i Kroge over Ilden. Der fyredes med Brænde og Tørv, paa den Tid gjaldt det om at værne om Gløderne, hvorfor disse ogsaa almindelig tildækkedes med Aske, for senere ved Hjælp af Ildpusteren at skaffe sig klar Flamme. Gik Ilden ud, hvilket vistnok meget sjældent gik for sig, maatte man ty til Fyrstaal, Flintesten og Svamp samt de saakaldte Svovlpinde, en tynd

Fyrrepind, som dyppedes i Svovl, og ved at holde denne til den ulmende Svamp og puste lidt, lykkedes det at faa Ild i Pinden.

I en Bagergaard begynder Dagen tidlig; op Kl. 4—5 om Morgenen, saaledes lød Parolen, ved store Helligdage, naar der var megen Travlhed endog Kl. 2. Efter Datidens Husmødre at dømme var Bedstemoder af alle anset for et Mønster, først paa Pletten om Morgenen og sidst i Seng. Foruden de to Døtre var der altid 2 à 4 unge Piger, som hjalp i Huset saa vel som i Butikken. Moders og Tantes Felt var nærmest Huset. Bedstemoder, som var Godheden selv, var imidlertid streng i, hvad de huslige Sysler angik.

Orden og Akkuratesse skulde som en rød Traad gaa igennem det hele. Moder har fortalt, at mangen Gang, naar hun eller hendes Søster var kommen lidt senere op, løb de ofte i Frostvejr, halvt paaklædt, med Resten af Tøjet paa Armen, gennem den lange smalle Gaard, for at Bedstemoder ikke skulde mærke, at det var over Tiden. Husholdningen var indrettet som en Landhusholdning efter stort Mønster, og alt ledede Bedstemoder selv. Morgenmaaltidet bestod for Familiens Vedkommende af The eller Kaffe efter Behag med Smør og Brød til. Bedstemoder nød straks om Morgenen en Kop Kaffe med en Bolle til, Kl. 10 fik hun en Frokost, hvilken kun bestod af et Glas Rødvind og Smørrebrød.

I den ene Ende af Butikken var om Morgenen

dækket Bord og her indtoges Maaltidet efterhaanden som de forskellige Medlemmer gav Møde. Kaffebønnerne brændte og malede de selv, og Kaffen blev klaret med tørret Flynderskind, til Kaffen brugtes i Almindelighed Kandissukker. Kl. 12 spistes til Middag, og ved alle Maaltiderne havde man den smukke Skik at dække til Flere; for mulig kommende Gæster. Det var altid et baade veldækket og smukt dækket Bord. Bedsteforældrene havde en ualmindelig Masse Sølvtoj, hvilket ogsaa kan ses af, at endog Bagersvendene spiste med ualmindelig svære Sølvskeer; disse kaldtes vedblivende for Svendeskeer.

Ved 3-Tiden dækkedes Kaffebordet og Kl. 7 spistes til Aften. — Bedstefader var en inderlig god, kærlig Natur, og har naturligvis ogsaa ligget inde med en vis Dygtighed, siden hans Forretning var saa anset og blomstrende som tænkes kunde, men den egentlige Drivfjeder, Aanden i det hele, var nok efter alt at dømme Bedstemoder, man har stadig hørt og kan endnu høre udtale: »Ja, Madam Klein var et dygtigt Menneske, med Hjerteret paa rette Sted og altid sin Pengepung parat«. Der findes et Litografi af Bedstemoder, hvor hun sidder med sin Pengepung i Haanden; om dette Billede sagde en Dame, som havde kendt hende, for nogen Tid siden til mig: »Hvor var det dog egentlig betegnende for Deres Bedstemoder med den Pengepung i Haanden, thi saa snart hun hørte, at der var nogen, der trængte til Hjælp, aabnede

hun straks sin Pung.« At dette ogsaa gjaldt Mennesker, hun ikke kendte, vidner en lille Tildragelse om, som en Fætter af mig har fortalt. Han havde som lille Dreng været med Bedstemoder, da hun en Dag foretog et større Indkøb af Æbler hos en Skipper ved Stranden. Da Æblerne var betalt og Tiden for Afhentningen fastsat, begav de sig hjem ad; da de naaede Hjørnet af Østergade, var der Opløb. Anledningen hertil var et lille Flyttelæs, som var paakørt, og flere Sager laa knust paa Gaden. Bedstemoder spurgte Betjenten, hvem Flyttegodset tilhørte. »En fattig Skrædder,« var Svaret, hvorefter Bedstemoder aabnede sin Pung og gav Betjenten en Specie, idet hun blot sagde: »Giv ham den!« Ud paa Aftenen stillede Skrædderen og takkede for sin Specie, til Forbauselse for Bedstemoder, som mente sig ukendt af ham.

Bedstefader sad Pengene sandelig heller ikke fast hos; thi bad Nogen, kunde han aldrig sige nej. Ja, det gik endog saa vidt, at Bedstemoder ogsaa her maatte tage Haand i Hanke; thi Bedstefader gik i Kaution baade for den Ene og Anden, og dette drejede sig ikke om Smaasummer, 10 til 20,000 Rdl. Hans Godhed, mulig ogsaa hans Svaghed fra Karakterens Side, benyttede Folk sig af; men da dette udartede, stillede, naar Nogen kom for at tale med Bedstefader, altid Bedstemoder med sit Strikketøj. Hun sad ganske rolig og strikkede, men hurtigere og hurtigere gik det, alt

som Samtalen tog den ventede Vending; men hun veg ikke Pladsen, førend Supplikanten fortrak med uforrettet Sag. — Travlheden i Butiken var til Tider saa betydelig, at de kunde være 5 à 6 Mennesker til at ekspedere, og Bedstefader bogstavelig kun uafbrudt strøg Penge ind i Penge-skuffen.

Slagtning foretoges i November. Al Slags Pølsemad blev lavet, meget efter fransk Mønster, og naar alt vedrørende Slagtningen var endt, holdtes et stort Pøsegilde, hvor alle mulige Slags Pølser serveredes, og som Slut paa Gildet kom en brændende Rombudding paa Bordet.

Rosinpilleriet foregik paa en ganske morsom Maade. Paa det omtalte store Bord i Butiken kastedes en stor Fjerding Rosiner i en høj Bunke. Heri gemtes en Present, og alle, som var til Huse, pillede med. Kom der Fremmede, hjalp disse til, saavel Herrer som Damer, og det kan nok være, der var Arbejdslyst for at naa den skjulte Gave. Paa samme Maade blev der skaaret Sukat, skoldet og pillet Mandler, midt i Familie-kredsen. I Almindelighed læstes højt under disse Arbejder af en eller anden i Selskabet.

Hvert Foraar foregik Stovvasken, hvilken ligefrem var en Begivenhed. Først raadførte Bedstemoder sig med en tysk Almanak angaaende Vejret. At dette var af Betydning for den Tids Vask, vil man forstaa, naar man hører, at der bestiltes 7 Vaskekoner fra Almindeligt Hospital.

Bygevasken tog Mange i sin Tjeneste. Den gamle Søren, der var Kusk, maatte være oppe hele Natten for at byge. Bedstemoder havde ingen Ro paa sig den Nat for stadig at se til Vejret. Konerne vaskede uafbrudt, Karlene og Pigerne vred Tøjet, som derefter ophængtes i Gaarden. Denne var saa rummelig, at 7 forspændte Vogne kunde vende i den paa én Gang. Over hele denne store Gaard var trukken Snore, og naar den sidste Snor var fyldt, toges det først ophængte Tøj ned, som da lagdes til Rulle paa store Borde, der var opstillet i Gaarden. Dette Arbejde udførtes af Bedstemoder, Døtrene og de unge Piger. Herfra gik det videre til Rullestuen, hvilken laa ved Siden af Vaskehuset. Rulningen besørgedes af Karlene. Denne Vask gik hurtig og let fra Haanden; der var Liv og Munterhed blandt de mange Deltagere, og Bedstemoder foregik dem alle med et godt Eksempel. Hun dirigerede det Hele, og mangan Gang stod hun øverst paa Stigen for at hænge Tøjet op. De unge Piger havde skiftevis Uge i Huset og i Butiken; der paahvilede dem da bestemte Pligter med Udlevering af forskelligt, som stod under deres Varetægt. Saaledes sorterede det under den, der havde Uge i Huset, at udlevere Tællelys til Svendene; disse fik et bestemt Antal, men Drenge maatte kun faa Tællepraase, nogle meget tynde, usle Lys. I Almindelighed tiggede Drenge sig et Lys, idet han ynkelig beklagede sig

over, at han næsten ikke kunde se ved de smaa Praase.

Ved Juletid var der særligt Liv og Travlhed paa alle Kanter. Længe før Jul blev der malet Dukker, bagt af Honningkagedejg. Ogsaa dette Arbejde foregik i Butiken ved det omtalte store Bord, hvor Rosinpilleriet o. s. v. gik for sig. Her samledes Familien, Store og Smaa, for at male; morsomt om et saadant Interieur knnde rulles frem af Tidernes Gem. — Kom der Gæster, og det kom der rigeligt af, tog disse straks Plads i Kredsen og malede med; ja, sjældent er vist den Slags dekoreret af Kunstnere, her var det ganske almindeligt. De fleste af Datidens Kunstnere kom nemlig daglig der i Huset, og man kan begribe, at disse have givet Fantasien fri Flugt ved en saadan Lejlighed. — Op til Butiken stødte et Værelse paa 3 Fag, som kaldtes Sidestuen. I dette stabledes der paa lange Træhylder, hele Natten før Juleaften, Julekager i tætte Rækker. At der i en Bedrift som denne fandtes mange Medhjælpere med forskellige Tendenser, er naturligt. De fleste tjente i lange Aarrækker i Familien og blev omfattet med megen Interesse, ligesom deres Hengivenhed for Familien i Reglen voksede gennem Aarene; men der fandtes ogsaa utro Karakterer, som ikke kunde modstaa Fristelsen at se paa det store Forraad, som fandtes. Saaledes fortalte Moder, at der var en Mestersvend, som havde meget svært ved at faa Hatten af, naar han gik

igennem Butiken. Bedstemoder, som maa have været en rask Kone, anede Uraad. En Dag, da han kom igennem Butiken og kun tog til Hatten, gav Bedstemoder denne et Slag, saa den røg paa Gulvet, idet hun sagde: »Maa jeg bede ham om at tage Hatten af, min Fa'er, naar han gaar her igennem!« Og hvilket Syn viste sig, — en stor Pakke Smør laa paa Gulvet ved hans Fødder! Sikkert har det været en drøj Tur for ham; thi gennemgaaende var Respekten i de Tider langt større end nu. Hændtes det, at der yppedes Klammeri mellem Svendene, der den Gang som oftest var Ty-skere og Fransk mænd, og dette ikke kunde bilægges mellem dem indbyrdes, hentedes Bedstemoder. Naar hun blot viste sig, blev der straks Ro. — Familien bestod af to Døtre, Caroline og Emma. Den ældste, Caroline, blev gift med Landskabsmaler Carmiencke, hvem vi senere berøre. Emma, min Moder, blev som tidligere omtalt gift med Læge Carl Grøn. Fem Sønner, Louis, Carl, Ferdinand, William og Theodor, vil senere blive omtalt. Den sjette Søn, Benjamin, døde som lille.

Familielivet i dette Hjem var præget af megen Hygge og Velvære. Her var Hjerterum, Husrum, gode pekuniære Vilkaar, samt hyppig Deltagelse i alskens Liv og Løjer. Dette vil man forstaa, naar man, som ovenfor nævnt, tænker paa, at i selve Familien fandtes syv Unge, hertil disses Veninder og Venner, de beslægtede Familiers unge Døtre og Sønner, hvilke ofte havde et

Hjem her. Naar nogle af disse unge Mennesker for deres forskellige Studiers Skyld skulde til Hovedstaden, fik de Ophold hos Bedsteforældrene i halve, ja hele Aar, aldeles *con amore*. Hertil endnu de unge Piger, som optoges i Familiens Husstand, dels for at gavne og dels for selv at lære. I et Nu var der samlet et ungt Selskab paa 30 til 40 Mennesker, hvilket ikke generede dette Hus i mindste Maade. Navnlig Søndagene gemmer mange fornøjelige Minder. Bedstefader var Elskværdigheden selv; ved disse unge Selskaber var han den bedste Vært, saafremt han ikke var forpint af Gigt, hvilken plagede ham meget. Bedstefader var da gerne iført blaa Kjole med stiv Krave, blanke Knapper samt højtstaaende Flipper, hvidt Halsbind og et sirligt hvidt Skjortebryst med Piber og Kniplinger, det saakaldte Kalvekryds, Mode fra Napoleonstiden. Paa første Sal fandtes en meget stor Sal, hvilken indtog hele Forhusets Bredde og Dybde; navnlig paa denne Tumbleplads gik Lystigheden for sig. Foruden saavel foranstaltede Baller, hvilke Bedstemoder meget hyppigt arrangerede, som improviserede Baller, ekscellerede man ogsaa i Vokskabinetter og Kostumeballer. Moder fortalte om et saadant Vokskabinet, som havde været meget glimrende sat i Scene, idet intet var sparet for at alt kunde blive saa korrekt som mulig. Flere af Kunstnerne havde originale Dragter, deriblandt Maleren Simon Simonsens smukke arabiske Be-

duindragter, hvilke tilhørte hans Fader; disse var af meget stor Virkning. Figurerne blev sat i de til Situationen passende Stillinger, og en af Kunstnerne, som oftest min Onkel, Maleren Carmiencke, agerede tysk Foreviser og udførte dette meget humoristisk. Karnevaler, eller som de i den Tid benævnedes, Maskerader, blev der ofte deltaget i af saavel de unge som de ældre i Familien. En Maskerade, som vistnok stod i Klubben, mindes jeg særlig at have hørt fortælle om. Først samledes alle Deltagerne til Middag for at komme i den rette gemytlige Stemning. Derefter kom en stor Omnibus og hentede hele Selskabet. Tante Caroline Carmiencke var Grækerinde; hun bar en hvid Atlaskes Dragt med Gulddindlæg. Hun skal have været meget smuk i denne Dragt, idet hendes mørke Lød fremhævedes endmere af det hvide Atlask. Onkel Villiam og Maleren Kraft var spanske Riddere, Onkel Ferdinand Tyrk og Tante Caroline Klein Tyrkinde. Tante Hanne Klein forestillede Nattens Dronning; hun havde en sort Fløjlsdragt med Stjerner. Alle disse Dragter forfærdigedes i Hjemmet. Ogsaa har Moder fortalt, at engang skulde der ligeledes være Maskerade i Klubben. Bedstefader tog derhen med alle sine Børn, men Bedstemoder vilde ikke med. Da de vel var borte, havde Bedstemoder sin Dragt parat, og hun sammen med en Ven af Bedstefader tog ogsaa derhen. Ingen af dem genkendes, og da de skulde til Bords, sørgede de for at

komme til at sidde lige overfor Bedstefader. Da Masken faldt, og man fik Øje paa det uventede Par, var Forbauselsen stor. Bedstefader udbrød ganske højt, idet han truede ad sin Ven: »Din Gavtyv, gaar Du paa Maskerade med min Kone!«

Uagtet Bedstemoders Tid var optagen af saa meget forskelligt, fik hun dog ogsaa Tid til at beskæftige sig med smukke Haandarbejder. Hun broderede de fine gamle Arbejder med Guldlidse og Guldtraad. Endvidere strikkede hun meget med Perler: Daabshuer, Pengepunge, Tobakspunge, Servietbaand o. a. m., ligesom fine Silkebroderier i Ramme. Moder og rimeligvis flere af hendes Søskende var bleven døbt i en lille Perlehue, i Pullen en stor lyseblaa Stjerne af Perler, og i Kanten en Bort med blegrøde Rosenknopper. Da min Broder Frederik blev født, trevlede Bedstemoder denne Hue op, da der flere Steder var Masker sprungne; strikkede den paany, og alle vi Børn er døbt i den, ligesom ogsaa min Søsters to Børn, Gerda og Inge.

Hovedfornøjelsen i dette Hjem var dog særlig Musik, idet Alle uden Undtagelse var musikalske; de fleste af Børnene var assisterende Medlemmer af Musikforeningen. Tante Caroline, som havde en høj Sopran, sang Solopartier. Moder, som havde Altstemme, blev optaget i Koret uden at

blive prøvet, idet Dirigenten, Niels V. Gade, sagde : »Er det en Klein, antages hun uprøvet.« Ogsaa Brødrene var meget musikalske, og jævnlig arrangeredes Musikaftener i Hjemmet, hvilket var til rig Glæde for dem alle. Bedstefader gik undertiden i Klubben; om det har været det Borupske Selskab, Dreyers Klub, eller Det bestandig borgerlige Selskab, eller mulig dem Alle, tør jeg ikke udtale mig nærmere om. Disse Navne har jeg i hvert Tilfælde hørt omtale i Forening med Bedstefader, og jeg mindes, at Moder har fortalt, at hendes Fader ofte spurgte, om hun vilde have sig en Køretur, da han skulde ud paa Ravnsborg. Saavidt jeg ved, holdt Bestandig borgerlige Selskab sine Sammenkomster der. Gamle Søren holdt nu for Døren med Wienervognen, og afsted gik Farten til Ravnsborg, hvilken ikke altid gik saa let, da det ofte var et næsten ufremkommeligt Føre ud ad Nørrebro.

Ogsaa fortalte Moder om Kulsvierne, hvilke var et meget farligt Folkefærd; de havde hjemme ad Frederiksborgkanten, Esrom, Grib Skov og Gurre. Det var nogle smaa, mørkladne Væsener, der ikke havde noget godt Rygte paa sig; de ypede let Klammeri, og var til almindelig Skræk for alle Vejfarende. Det var deres største Fornøjelse at køre en Vogn, som de mødte paa deres Vej, i Grøften, og hellere end gerne lod de det komme til Slagsmaal. De havde altid Knipler liggende bag i Vognen; disse slog de løs med,

naar Lejlighed gaves. Gamle Søren holdt ikke af disse Fyre; »dem skal man omgaas varsomt,« sagde han, »de er slemme at komme i Lag med.« Mangen Gang, naar Familien om Aftenen kørte hjem fra Skoven, var Kulsvierne efter Vognen; men Søren bevarede sin Ro og holdt skarpt Ud-kig med dem. Engang var det dog nær gaet galt; de forsøgte nemlig at spænde Tov over Vejen, men Søren piskede saadan paa, at hver Gang det næsten var lykkedes for dem, maatte de igen give slip, og tilsidst maatte de nøjes med at sende Eder og Forbandelser efter Vognen. I Sommeren 1840 ved Kristian den 8des Kroning var hele Familien kørt til Frederiksborg Dagen forud og taget ind paa Kroen. De saa det glimrende Tog, som under fuld Musik og Kanonernes Torden fra Jægerbakken begav sig gennem Kongefløjens Buegang til Kirken. Men det, der morede os mest at høre Moder fortælle om, samtidig med at hun lo, saa hun næsten ikke kunde holde op, var en Scene i Krogaarden lige umiddelbart før Kroningen fandt Sted. Hendes yngste Broder, Theodor, ca. 15 Aar gammel, blev saa ynkelig trakteret af en Lænehund, som han var kommen for nær til, at denne bogstavelig sled Benklæderne af ham. Der stod den arme Dreng næsten i den bare Skjorte, og istedetfor Folks Medynk lo Alle i den Grad ved dette komiske Syn over den til Festen saa lidet passende Dragt; men det blev meget værre; Bedstemoder forsvandt hurtigt mu-

lig med ham ind til Kromanden, men den Latter, som brød frem, da han kom tilbage, var ikke til at beskrive. Kromanden var nemlig en meget stor og tyk Mand, og andre Mandsklæder var ikke at faa. Drengen blev puttet i et Par af hans Buxer, bogstavelig som i en Sæk, surret et Tov om Livet, og i denne Pynt overværede han Kroningen.

Den ²⁸/₁ 1816 optoges Bedstefader i det kgl. danske Skydebroderselskab. Som Gevinster herfra findes meget Sølvtoj i Familien, idet Bedstefader næsten altid kom hjem med Gevinster. Saaledes, medens Moder endnu var ganske lille, kom Bedstefader engang hjem og lagde en meget smuk Sølvthedaase paa Vuggen til hende. Herved kommer jeg til at tænke paa, at kort Tid inden Moder blev født var Bedstemoder temmelig daarlig. Bedstefader vilde gerne glæde hende og forærede hende et Par meget smukke, kostbare Brillant Ørenløkker. Bedstemoder bestemte da, at saafremt det blev en lille Datter, de fik, skulde Ørenløkkerne tilhøre hende. Da det blev Moder, og hun selv fik to Døtre, fik hver af os, min Søster og jeg, en Brillant Ørenlok, som blev forandret til Brocher og Ringe.

Sommerfornøjelserne bestod hovedsagelig af Skovture, som ofte forenedes med Nøddeture. En

saadan Tur opviste gerne en Samling af 7 Holstenskvogne, som paa én Gang holdt i Gaarden. Her samledes alle Deltagerne, Furagen pakkedes paa Vognene, og Toget satte sig under megen Munterhed i Bevægelse. Gjaldt det Nødder, gik Turen gerne til Hareskov. Bunker af Nøddekæppe, opbevaret fra det ene Aar til det andet, medtoges, og i Almindelighed kom de hjem med en rig Høst. Ved Hjemkomsten satte hele Selskabet sig til at afhasle Nødderne; disse fyldtes i Poser, hvilke ophængtes paa Loftet, hvor de gemtes til Jul.

Undertiden foretoges Ture til Kongelunden paa Amager. Her besøgte nogle velhavende Amagerbønder. Ved et saadant Besøg blev alle Kisteklæderne trukket frem, kostbare gamle Smykker fremvist, og nogle af Børnene blev iført Nationaldragterne med hele Herligheden. Ved disse Besøg kan det nok være, at der var Traktement; det var Spisen og Drikken hele Tiden. Disse Udflugter voldte særlig Ungdommen megen Glæde. Engang kørte Bedstemoder med nogle af Børnene hjem fra Dyrehaven paa en Holstenskvogn med 3 Sæder. Da de kun var faa, var det bageste Sæde tomt. Da de omtrent var ud for Emiliekilde, blev Vognen raabt an af to Damer, som mente, at det var en Hyrevogn. Søren vilde naturligvis ikke holde, men Bedstemoder sagde: »Hold kun!« Vognen holdt og Damerne steg op. Snart fik de imidlertid Færten af, at

det maatte være et privat Køretøj og spurgte et af Børnene, hvor Vognen kørte hen, hvor Holdepladsen var. »Vi køre hjem med Bestemoder paa Købmagergade,« sagde Drengen nok saa fornøjet. Bestemoder, som hørte denne for Damerne lidt pinlige Konversation, vendte sig nu smilende om til dem og spurgte, hvor Damerne boede. Ja, de boede i St. Kongensgade, hvorefter Søren fik Ordre til at køre Damerne hjem.

Paa den Tid fandtes ogsaa de saakaldte Hunderakkere, der i Hundedagene kørte rundt i Gaderne med en lyseblaa malet Vogn med Presenning over. En Vægter i Uniform og med Morgenstjerne gik foran, bag ved Hunderakkeren og hans Hjælper; alle løsgaaende Hunde blev ved Hjælp af et Net paa en Stang fangede og indsatte i Vognen. Naturligvis forekom her mange komiske Scener, og lykkedes det engang imellem en Hund at slippe fra dem, da lød dundrende Hurraa fra den aldrig svigtende Hob af hujende Gadedrenge. Ofte var der Optøjer mellem Gaden Ungdom og Skomagerdrenge med Skødskind og Tøfler.

Et Par Gange om Aaret blev der foretaget Brandsprøjtprøve paa Kongens Nytorv, hvortil var Masser af Tilskuere. De fleste Huse var af Bindingsværk, saa Ildebrande florerede livligt i de Tider. Udbrød Ilden om Dagen, forkyndtes det ved Kirkeklokkernes Klemten, og efter Slagenes Antal erfarede man, i hvilken Del af Byen Ilden var

udbrudt. Indtraf Ilden om Natten, gjorde Vægterne Allarm med Piber og Brandraab; var Ilden meget stærk, gik Allarmtrommen, og saa skulde en Afdeling af Borgervæbningen møde for at holde Orden. Ved store Ildebrande gav Frederik den 6te ofte Møde. Til Slukningen var der et eget Brandkorps, dels bestaaende af Murere, Tømrere og Smedesvende, og dels af lønnede Folk. De bar sorte Kitler og høje Hatte. Officererne bar graa Uniformer med sort Besætning og sort trekantet Hat med en gul Fjer. Større Handlende, der holdt Heste, maatte sende forspændte Sluffer med Vandtønder, og Husejere i Nærheden af Brandstedet var forpligtet til at sætte store Kar med Vand ud paa Gaden, hvilke Husets Karle og Piger efterhaanden maatte fylde. Ofte blev en og anden af de nysgerrige Tilskuere af Politiet presset til at pumpe Vand af Gadeposten. En Gang om Aaret tilsagdes Brandofficererne til Taffel hos Kongen, og mødte da i fuld Galla. Efter Tafflet var de som oftest stærkt tilkørte.

Hvad der ogsaa paa den Tid skaffede Gadeungdommen stor Glæde, var, naar Regnen rigtig strømmede ned. Saa kan det nok være, der blev Halløj; var det meget slemt, sejlede Rendestensbrædterne ned ad Gaden, Rotterne kom frem af deres Smuthuller og svømmede lystig rundt. Gamle Hans maatte ofte helt hen til Rundetaarn for at hente et Brædt hjem igen. At Drengene

naturligvis tumlede sig i den Herlighed, er forstaaeligt.

I gamle Dage fandtes ikke faa Originaler; dem, jeg særlig har hørt fortælle om, var f. Eks. Jens Peter Tønder. Han studerede Theologi og tog sine Eksaminer med bedste Karakter. Han nedstammede i lige Linie fra den bekendte Admiral Tønder i Tordenskjolds Tid. Hans Fader var ligeledes Admiral og en af Holmens Chefer, men sad i meget smaa Kaar, da han havde en stor Flok Børn at forsørge. Jens Peter Tønder kom til at føre et meget bevæget Liv; han ernærede sig ved at give Undervisning i Fransk og Latin. Undertiden ejede han ikke det nødvendigeste, og efterhaanden drev Nøden ham til at tage Hyre som Matros, og saaledes foretog han flere lange Sørejser. Engang søgte han Præstekald, men det blev nægtet ham. Ogsaa i sit Hjertes Anliggender havde han Modgang; han blev nemlig forelsket i en ung Pige, som tjente hos hans Forældre, men disse nægtede at give deres Samtykke. Nu blev han en fuldstændig Særling og fandt paa meget forskelligt. Engang lod han sig leje som Reservevægter, og flere Nætter raabte han i den Gade, hvor hans Forældre boede. Han lejede et Tagkammer, og udgav et Blad om Gammelt og Nyt, hvori han blandt andet gav Folk en Mængde

Leveregler. Hans Klædedragt var meget aparte; Vinter og Sommer gik han i en lang, graa Vadmelstrakke, hvide Lærreds Benklæder, kun i Frostvejr i blaa Vadmel, en grov, i Halsen aabentstaaende Skjorte, og intet Halstørklæde. Efterhaanden tjente han ikke faa Penge, men han levede usselt og boede elendigt; selv gjorde han rent hos sig, og hver Morgen hentede han en Krukke Vand ved Gadeposten. I en Kiste under Sengen havde han baade Obligationer og kontante Penge; dette blev hans Ulykke, idet han blev myrdet af Ferdinand Worm, Søn af en Købmand i Nyborg. Worm blev, trods mange Forsøg paa at redde ham, henrettet den 20. November 1838 paa Amager, hvor Tusinder af Mennesker strømmede ud. Ganske interessant er det, at min Svogers Fader, M. v. Silberloh, dengang som Løjtnant overværede Eksekutionen. Han fortalte, hvorledes han havde set Folk komme løbende med Kopper, fyldt med Forbryderens varme Blod; dette hældtes i Halsen paa medbragte Syge, som led af Epilepsi, da det paa den Tid mentes at være et ufejlbarligt Middel for denne Sygdom. Saasart de havde drukket Blodet, førte man dem i Løb hjemad, da det mentes, at Blodet paa denne Maade fordeltes bedre i Legemet.

En anden af den Tids Originaler var Loria; han var nærmest bekendt for sine vittige og morsomme Indfald. Han var en meget tynd Skikkelse med en lang Hals, og bar et stift, højt

Halsbind og en kort afskaaren, glat Paryk. Han holdt af at være paa Moden, og saa iøvrigt temmelig soigneret ud. Endvidere bar han en lang Figurfrakke, og havde gerne en Stok med Guld-knap i Haanden. Han færdedes meget ude omkring, var en stadig Gæst paa Kasinomaskerader, gik lange Fodture, men hans Stamkafé baade Sommer og Vinter var Gianellis Kafé. Her fortalte han Historier fra gamle Dage, og altid var Tilhørskredsen stor. Lige saa dygtig som han var til at sige Brandere, var han til at fløjte (med Munden); han gav undertiden Fløjtekoncerter for en snævrere Kreds. Hans Ordspil skal have været aldeles glimrende, og hans Svar meget træffende. Ofte indgik han Væddemaal og vandt dem selvfølgelig altid.

En kvindelig Original var Jomfru Jeanette, en lille spinkel Person. Hun gik i stramtsiddende Kjole, bar en glat, sort Silkehat og havde altid en stor Sypose i den ene Haand og en Flødekande i den anden. Hun var stille og rolig, fornærmede Ingen, men desuagtet forfulgtes hun af Gadedrengene, som løb efter hende og raabte: »Gale Jeanette!« Hun beboede et lille Kvistværelse i Springgade, hvor der var propert og pænt. Det fortaltes, at det var et Kærligheds-eventyr, der havde forvirret hendes Begreber.

Endelig var der en Frugtkone, kaldet »Fem Fingre i Suppen«; hun havde Stade paa Amager-torv. Altid laa hun i Krig med Gadeungdommen,

og ofte, som hun bedst sad imellem sine Frugt-
kurve, mangan Gang i en salig Rus, fik en af
Kurvene et velrettet Spark. Indholdet trillede ud,
og Drengene tog nu til sig af Herligheden. Ved
en saadan Lejlighed kæmpede hun som en sand
Løvinde, kastede sig over sine Kurve, uddelte
Slag og Skældsord til højre og venstre for at
redde sine Ejendele. Undertiden kunde hun ses
i ligefrem Kamp med en eller anden Dreng, som
nappede en hel Kurv; han sled i den ene Hank,
hun i den anden, og paa den Maade blev hun
undertiden slæbt Torvet rundt. Sjældent forløb
en Uge, uden at hun blev transporteret paa en
Vægterstige til Kamret, og da var Begejstringen
stor.

Fløjtekarl var ligeledes en bekendt Personlig-
hed og af god Familie.

Omkring Aarene 1838 og 39 havde de tre
Søskende, Onkel Louis Klein, Tante Caroline
Klein og Onkel Carl Klein, Bryllup.

Onkel Louis Klein, f. $\frac{6}{8}$ 1810, var Bogtrykker.
Han blev 1839 gift med Emilie Køhlert, Datter
af Damaskvæver Køhlert, der ejede Dalsborg i
Snekkersten. Onkel og hans Hustru var saaledes
Næstsøskendebørn. Damaskvæver Køhlert (Dals-
borg) var nemlig Søn af Linnedvæver Køhlert
paa Christianshavn, der, som tidligere omtalt, var

Broder til Dorothea Müller, født Køhlert, min Oldemoder. Et Par Linier vil jeg indflette om hendes Barndom og Ungdom. Emilie Køhlerts Barndomshjem, Dalsborg, var en meget værdifuld og stor Ejendom; der dreves Damaskvæveri efter en temmelig stor Maalestok med mange Vævestole. Hendes Moder, Grethe, født Dein, laa tilsengs paa Grund af det yngste Barn, Johans, Fødsel. Samtidig blev en af Væversvendene, hvilke alle havde Bolig og Underhold paa Dalsborg, syg og kom bort. Husmoderen bad dem lægge Svendens Sengklæder tilside, til hun blev rask, men Tjenerskabet puttede dem i Bagerovnen og stak derved Ild paa Dalsborg, som nedbrændte til Grunden med alt Indbo, Vævestole, Damasklager, Sengklæder, kort sagt alt, saa kun den bare Tomt var tilbage. Efter at Ejeren med Besvær havde faaet sin syge Hustru og Børn reddet ud af det brændende Hus, gik han ind igen for at hente Værdipapirer og Seddelpenge i sit Chatol. Da han forlod Huset med Papirerne i Haanden, hørte han Barneklynk; han fandt da sin lille Pige, Eline, 2 Aar gammel, som atter havde forvildet sig ind i det brændende Hus; ved at gribe efter hende slap han Papirerne, som Flammerne bogstavelig talt slikkede bort for hans Øjne. Nu stod han med et Slag fra at have været Indehaver af en stor og god Virksomhed som en fuldstændig ruineret Mand, han ejede kun den bare Tomt, som paa den Tid ikke kunde indbringe sin Ejer store

Summer. Hertil kom, at hans Assurance var udløben Dagen før Branden, men paa Grund af Hustruens Sygdom havde han opsat at køre til Helsingør for at forny den. — Han med Familie levede da, som de bedst kunde, i Fiskerlejet Snekkersten, indtil han fik Plads som Brovægter paa Toldboden, — en efter hans tidligere Forhold meget tarvelig Stilling. — At hans Sorg over den ulykkelige Tilstand, han og hans Familie uden egen Skyld pludselig var hensat i, pinte ham i høj Grad, og efterhaanden nedbrød ham totalt, kan man forstaa. Der fortælles, at den gamle Mand en Morgen fandtes druknet nedenfor Bolværket, om dette skyldes et Udslag af hans Fortvivlelse eller et Ulykkestilfælde, vides ikke. Hans Kone og Børn forblev i Snekkersten, hvor Datteren, Marie Køhlert, holdt Skole for Fiskerbørnene. Senere kom de andre Børn omkring til Familien. Thora og Augusta (sidstnævnte gift med Ernst Bentzen, Faktor hos Bogtrykker Louis Klein) kom i Huset hos deres Faders Broder, Linnedvæver Niels Køhlert, som senere blev Rodemester; han havde 3 Børn, Edouard, Ida og Louis. Anna (senere gift med Redaktør Clausen) kom til Provst Damkiers, Kasper (senere gift med Frederikke Silbereisen) hos Thornings og Eline hos Familien Stolpe. Til sidst kom Hustuen Grethe i Huset hos sin Svigersøn, Louis Klein, hos hvem hun døde. — Emilie Køhlert kom i Huset hos sin Tante, som var gift med Ernst Voelker; disse havde

kun et Barn, hvilket de mistede tidlig. Emilie blev nu antaget som deres Plejedatter, og fik Løfte om, at hun skulde arve Kjongs Plaster efter Voelker. Imidlertid døde Fru Voelker, f. Køhlert, og Voelker giftede sig igen, men døde Aaret efter uden at efterlade sig Testamente. Emilie flyttede nu fra Hjemmet Voelker og bosatte sig i Kompagnistræde Nr. 64, Hj. af Badstræde. I Forhuset havde hun en lille Beboelseslejlighed, hvilken hun delte med Enke efter kgl. Beridder Thierry, og i Baghuset nogle Værelser, hvor hun tilberedte og forhandlede Plasteret. Imidlertid var Emilie Køhlert, der var bekendt for sin store Skønhed og Ynde, bleven forlovet med Louis Klein. — Forlovelsen var efter Sigende ilde set i det Kleinske Hjem. Da det efterhaanden viste sig, at Forhandlingen af Plasteret gik godt, lod det unge Par sig uden Familiens Vidende vie i den tyske Kirke paa Christianshavn 1839. Efter Vielsen gik hver til sit Hjem, og Meningene var foreløbig, at holde Ægteskabet hemmeligt; men dette blev der intet af, thi Bedstemoder Klein, der havde faaet Nys om sin Søns paatænkte Bryllup, var uset tilstede ved Vielsen. Da Onkel kom hjem som sædvanlig, blev det sagt ham, at de vidste, han havde holdt Bryllup samme Dag. Denne Meddelelse kom jo lidt overraskende, og maatte han nu tage andre Forholdsregler. Fru Thierry forlod Hjemmet i Kompagnistræde, og Onkel flyttede sammen med sin unge Hustru. Emilie Klein fik

nu kgl. Bevilling til at tilberede og lade faldholde Kjongs Plaster, saalænge hun levede. Da det viste sig, at Salget af Plasteret vedblivende var i stor Fremgang, købte Onkel »det Seidelinske Officin« paa Afbetaling. Efterhaanden som hans Kone tjente Penge ved Plasteret, blev de brugt til at afbetale paa Trykkeriet. Man vil heraf se, at det var hans Hustru, der var den egentlige Grundlægger af Formuen. Hun skal have været en meget blid og elskværdig Natur, men var desto værre svagelig, hun døde $28/8$ 1848. De havde 4 Smaapiger, hvoraf kun de to overlevede Moderen, den 3die døde kun 12 Aar gammel, og den ældste, Marie, f. $29/1$ 1840, blev gift med Læge Franklin Nyrop, f. $24/6$ 1841. Efter sin Hustrus Død fik Onkel samme kgl. Bevilling af Kong Fred. VII. Onkel benyttede i Trykkeriet Sørensens Sættemaskine, hvis Opfindelse vakte stor Opsigt den Gang; der blev benyttet 3 Eksemplarer. Ved Sørensens Død fortsatte Nielsen (Nielsen & Lydiche) Forsøg med Sættemaskinen, som dog ikke blev af vedblivende Betydning for Bogtrykkerkunsten. Ligeledes benyttede Onkel Hurtigpresse, hvorpaa »Fædrelandet« blev trykt. Han havde et stort Nodetrykkeri, var Bogtrykker for Statstelegrafan, ligesom ogsaa Sedlerne til det kgl. Klasselotteri blev trykt hos ham. Onkel indtog en høj Stilling i Frimurerlogen og var lige til sin Død Embedsmand i Logen Z. F.

Senere ægtede han Johanne Christensen f. $4/12$

1820, † $30/3$ 71 uden at efterlade sig Børn. — Onkel blev i Aarenes Løb en velhavende Mand; foruden Ejendommen paa Købmagergade 46 ejede han det store Landsted paa Strandvejen, beliggende lige overfor Konstantia. Grunden strakte sig ned til Stranden. I Begyndelsen af 70'erne nedbrændte Landstedet; destoværre indebrændte ved denne Lejlighed en Kusk, han havde haft i mange Aar. Senere opførtes en ny Ejendom, hvilken ved Onkels Død gik over i fremmede Hænder. Den 5te Marts 1871 mistede Onkel sin anden Hustru, og den 16. Decbr. samme Aar havde han den store Sorg at miste sin sidste Datter, Marie Nyrop, kun 31 Aar gammel. Onkel havde saaledes i Løbet af 32 Aar mistet 2 Hustruer og 4 Døtre. Hans Datter Marie efterlod sig tre Børn, Johanne, — Louis, Bghdl., (Georg Chr. Ursin's Eftf.) gift med Frk. Volf, Datter af Direktør for det danske Petroleums Aktieselskab, Vald. Volf. Ellen, gift med Nicolai Bjerre, Docent ved farmaceutisk Lærestalt, Apoteker paa Frederiks Hospitals Apotek og Fabrikejer. Ved Onkels Død gik, efter testamenterisk Ønske, som naturligt var, Bevillingen paa Kjøngs Plaster over til hans afdøde Hustru Emilies to ugifte Søstre Marie og Thora Køhlert, og Kong Chr. IX gav kgl. Bevilling derpaa. Ved den sidste Søster Thora Køhlerts Død 1901 gik Bevillingen paa Kjøngs Plaster, ligeledes efter testamentarisk Bestemmelse, over til hendes Søsterdatter Ida

Koefoed, f. Bentzen, gift med Etatsraad C. F. Koefoed, R., forh. Kontorchef i Finansministeriet og hendes Broderdøtre, Amalie Petersen, f. Køhlert, gift med Nikolai Petersen, Apoteker i Roskilde, og Agnes Høyer f. Køhlert, gift med Fabrikant Harald Høyer — som ligeledes har faaet kgl. Bevilling derpaa for deres Levetid. Onkels Formue tilfaldt hans Datters tre Børn.

Onkel Carl Klein, f. ²⁸/₁₂ 1811, blev i Aaret 1828 antaget i C. A. Reitzels Boglade, og i Decbr. 1838 etableredes han, og erhvervede et for sin Boglade gunstigt Navn, specielt i udenlandsk Litteratur. Den hævedes imidlertid igen 1848, foranlediget ved Bedrageri af en Hr. I 1838 ægtede han Thekla Kochen, Datter af Superintendent Kochen i Eutin; hun døde 1849. I dette Ægteskab var 3 Børn. *Carl Albrecht Klein*, Sprog-lærer, gift med Betty Olsen, 2 Børn, en Datter Thekla, en Søn Arthur, død 1903. *Magdalene Klein*, gift med Kapelmusikus Fred. Vilh. Olavesen, en Søn Holger. *Eduard Klein*, Kontorchef i Landmandsmanken, den 8. Marts 1905 udnævnt til Ridder af Dannebrog, gift med Irma Vilsoët, 4 Sønner og 1 Datter. Oscar, Max og Alice, to Sønner døde som smaa. Senere ansattes Onkel Carl Klein som Arkivar i det slesvigske Ministerium.

I 1855 ægtede han Ida Bang, og ved deres Bryllup blev nedenstaaende Sang afsunget:

Mel.: Vi Sømænd gør ej mange Ord.

Vor Helt i Tivoli han fik
 At se en dejlig Pige,
 Hans Hjerter slog straks dikke dik,
 Ja, hurtig, uden Lige.
 Veratrum, Sukkerkugler han
 Straks tog, Gud ved hvad mere.
 Men Homøopatien kan
 Ej Elskovsrus kurere.

Da tænkte han, det ikke dur
 Du gaar og laborerer,
 Du bruge maa en anden Kur,
 Dig Pigen nok kurerer.
 Han sagde til den Pigelil,
 Han sagde vist »min Kære,
 O, jeg saa varmt dig elske vil,
 Vil Du min Hustru være?»

Hun hviskede da et sagte Ja,
 Slog Øjet ned og smilede,
 Min Ven! Jeg vil dig gerne ha' —
 Og ved hans Bryst hun hviled.
 Hun kaldte ham sin søde Ven,
 Ham elskede elskede uden Lige,
 Endskønt han ej var Ungersvend,
 Til hendes Ros man sigte.

Ja, han kan sagtens være fro,
 Thi Lykken ham lod finde
 En Mø, som prøvet Guld saa tro,
 En ægte, nordisk Kvinde.
 En Jomfru, ret saa fager, fin,
 Med skelmsk et Smil i Øjet,
 Som hver vist gerne kaldte sin,
 Dog bedst, som det er føjet.

Nu Hjertet atter roligt slog,
 Hun fik ham pænt kureret.
 Han munter i Arkivet drog,
 For det var rent spoleret,
 Og rodet' der i mange Aar,
 Og ordnede saa fage,
 Mens stakkels Ida ensom gaar,
 og tæller Aar og Dage.

Hun mager blev, man end det ser,
 Og vil ej længer vente,
 »Min søde Carl! det gaar ej mer,
 Din Brud Dig hjem Du hente!
 Jeg ellers blir alvorlig vred
 Paa Dig og Dit Register.
 Tænk! »Malle« nu de kalde mig,
 Og Dig, min Carl, »Hr. Klister«.«

Vi synge nu ved Brudebord
 og Parret gratulere!
 Af Børn vi ønsker Flokken stor
 Og Penge mange flere.
 At Sundhed, Munterhed og Fred
 Maa hos dem bo og bygge,
 Og altid trofast Kærlighed
 Maa skærme deres Lykke.

I dette Ægteskab var 5 Børn. *Axel Klein*, han døde kun 25 Aar gammel ved et Ulykkestilfælde, idet han paa en Lystrejse til Bornholm styrtede overbord og druknede.

Louis Klein, Ingeniør ved Belysningsvæsenet i København, gift med Camilla Møller, 4 Børn, Axel, Astrid, Carl Johan og Viktor.

Carl Klein, Kaptajn ved Fodfolket, gift med Thyra Mathiesen, 3 Børn, Ingeborg, Ebbe, Uffe.

Anina Klein dyrker særlig Musik, hun er syngende Medlem af Musikforeningen og Cecilieforeningen.

I Aaret 1859 blev Onkel udnævnt til virkelig Kancelli-Sekretær. Da vi i 1864 mistede Slesvig, fik han sin Afsked. I 1879 Bevilling som Translator i Tysk. Han beklædte en høj Grad i Fri-murerlogen og var i mange Aar Musikdirigent i Logen Z. F.; ogsaa komponerede han forskellig Musik til Logen.

Tante Caroline Klein, f. $28/12$ 1817, † $4/4$ 1882, gift med Landskabsmaler Carmiencke, f. $19/2$ 1810, † $1/6$ 1867.

Johan Herman Carmiencke var født i Hamburg. Da han allerede som lille Dreng viste afgjort Talent for Tegning, anbragte hans Fader ham 14 Aar gammel hos en Skiltemaler. Hans Læremester kendte imidlertid mindre til sit Fag end de fleste i hans Forretning; han kunde tegne Forsiden af et Hus, men kunde ikke tegne den simpleste Genstand. Hans Elev opdagede snart, at her var intet for ham at lære, han laante her og der et Maleri, som han kopierede i sin Fritid paa sit ensomme Tagkammer, hvor Kulden undertiden var saa streng, at hans Tusch frøs. Hans yngste Søster maatte i timevis holde Lyset for ham, medens han fuldendte sine Kopier. Da han havde udtjent sine fem Aar, blev han Medlem af

Hamburg Maler-Forening, og grundet paa denne Ære opnaaede han Handlefrihed. Bestemt paa at ville være Kunstner, begav han sig i Maj 1829 sammen med en Ven, John Mohr, tilfods til Dresden læggende Vejen gennem Harzen. Her studerede han Gallerierne, men snart havde han ikke flere Penge, begav sig da til Siegnitz, hvor han havde en Broder, som var Dekorations- og Frescomaler. Her fandt han Beskæftigelse, men hans Tanker vendte stadig tilbage til Dresden, og om Vinteren 1830, uagtet Sneen laa $\frac{1}{2}$ Fod høj, brød han igen op, og Rejsens Maal var Dresden; over 130 Mil tilbagelagde han til Fods. Her hengav han sig fuldtud til sin Kunst, opnaaede tilstrækkelig Beskæftigelse, saa at han var istand til at forlænge sit Ophold. Den, han mente mest at skyldte sine Fremskridt, var Professor Dahl. — I sine tidligere Landskaber havde han haft en egen bestemt Maner. Dahl indblæste ham frisk Livskraft, og ved samtidig at studere Naturen, som sin eneste sande Vejleder, frembragte han en ligefrem Omvæltning i den Kunstretning. Efter at have tilbragt et Par Aar i Dresden, tog han sammen med sin Ven Mohr til Tyroleralperne. De tilbragte hele Sommeren i denne Alpe-Region, skitserende dets fortryllende Sceneri. I Slutningen af September rejste Carmincke til Hamburg og kom dertil først i Oktober. Han udstillede her i sin Fødeby det første Maleri, det var et Tyrolerlandskab. Det gjorde Lykke og blev solgt til

Kunstforeningen, en mægtig Opmuntring for den unge Kunstner. I November 1834 tog han til København, hvor han, foruden nogle mindre Bestillinger, malede to store Malerier til det følgende Aars Foraarsudstilling. Et af dem, et Skov-Interiør, blev købt af Kong Frederik, det andet, et Alpelandskab, af Kunstforeningen. Han studerede hele Sommeren tildels i Sverig, men hovedsagelig paa Sjælland nær ved Helsingør, bekendt for dets ærværdige Ege- og Bøgetræer. I Maj 1836 vendte han tilbage til Dresden. Det følgende Aar malede han efter Bestilling flere Billeder til Grev Schonberg, blandt dem et af en tusindaarig Eg beliggende ved en Slotsruin. Schonbergs var saa tilfredse med disse Malerier, at de vedblev at være hans trofaste Venner og Beskyttere. I 1838 giftede han sig, og besøgte samme Aar forskellige Steder af Sverig; det største Billede, han her malede, var otte Fod højt og bredt, forestillende »Faldet af Klippan«, nu i Baron von Wredes Besiddelse. Ogsaa opnaede han adskillige Bestillinger til National-Galleriet i København. I 1842 gav Kong Christian, som var en stor Beskytter af Malerkunsten, ham Borgerret, og tilstod ham i to Aar Kunstakademiets Stipendium, som satte ham i Stand til en Rejse til Italien. Idet han rejste gennem Tyskland og Schweiz, kom han til St. Gothard Passet, besøgte Como Søen, Milano, Genua, Livorno, Florentz og Rom. Den følgende Vinter kom han til Neapel, hvor han imidlertid

fik Feber, og blev nødsaget til at søge et mere styrkende Klima. Han besøgte nu Ancona, Triest og Venedig, hvor han gjorde et kort Ophold. Sommeren tilbragte han ved Gardasøen; om Efteraaret besøgte han paa Hjemturen München. Da han kom hjem til København, gav Kong Christian ham Bestilling paa to store Malerier, et Udbrud af Vesuv og den blaa Grotte paa Capri. Imidlertid døde Kongen; dette, at han mistede sin kongelige Velynder, samt ogsaa, at Krigen mellem Danmark og Tyskland udbrød, havde en ugunstig Indflydelse for hans Udsigter, saavel som for al Kunst paa de Tider, og da han havde en stor Familie at forsørge, bestemte han sig til at udvandre til Amerika.

Den Bestemmelse, at Onkel vilde forlade Europa for at bryde sig en Bane under andre Forhold, voldte naturligvis Sorg og Bekymring hos alle hans Nærmeste. Den Dag, Onkel rejste, var den nærmeste Familie, samt flere af Onkels Venner, mest Kunstnere, samlet til Middag hos dem. Tante havde indrettet alt saa hyggeligt og godt, og til Dessert havde hun lavet engelsk Plum-budding, som netop var en af Onkels Livretter. Straks efter Middag tog Onkel Afsked med Hustru og Børn, og svært var det at forlade det lille, rare Hjem, Nørrebrogade 18, senere nedrevet. Tante holdt nu med sine 4 Børn, Gotfred, Emmy, William og Johannes sit Indtog hos sin Moder i den gamle Bagergaard paa Købmagergade, og havde her

igen et Hjem i circa 4 Aar. Forskellige smaa Episoder fra denne Tid, som beviser, hvorledes Bedstemoder paa sin rolige Maade fik Bugt med Alt, er mig meddelt fra Amerika. Godfred, den næstældste Søn, som ikke havde stor Lyst til at læse sine Lektier, skulde en Morgen i Skole; den laa paa Købmagergade, kun faa Skridt fra Bagergaarden. Dagen før var han bleven truet med en Dragt Prygl, hvis han ikke lærte sine Lektier bedre — og som Følge heraf vilde han ikke i Skole. Hans Moder talte godt for ham, skændte paa ham, men intet hjalp, tilsidst maatte hun, hvor nødigt hun end vilde, gribe til Stokken. Netop som hun var i Begreb hermed, kom Kaptajn Stage, som beboede nogle Værelser der i Huset, »min kære Frue«, sagde han, »en Moder burde aldrig lægge Haand paa sit Barn«. I det samme kom Bedstemoder til: »hvad er her paa Færde«. Da Bedstemoder fik at vide, hvad det drejede sig om, sendte hun Bud over til Hyrekusken og lod bestille en Vogn, for at sende Godfred i Skole. Det hjalp, da Vognen holdt for Døren, skammede Drengen sig og listede slukøret afsted.

Livet i Hjemmet gik i disse Aar sin almindelige Gang; af og til kom Meddelelser fra Onkel, som havde taget Bopæl i New York. Dette var i 1851, de to første Billeder han malede, sendte han til Kunstforeningen, hvilken uheldigvis for ham ophævedes kort efter. Han vedblev at arbejde med godt Mod, og i 1854, efter 3 Aars

strengt Arbejde, var han istand til at skrive efter sin Familie.

Uagtet Tante naturligvis i disse Aar havde fulgt sin Mands Færd med udelt Interesse, og ogsaa havde længtes efter at være noget for ham, som færdedes alene i det fremmede Land, var Glæden dog ikke ublandet, da Dagen oprandt, at hun skulde forlade sit gamle Hjem, Moder, Søskende og sit Fødeland, og drage til det fremmede, ukendte, hvor hun jo nok tænkte sig Muligheden af, at her ventede hende nye Kampe at bestaa. Afskedens Dag var uendelig svær. Tante sagde til sine Kære: »Gaar det mig godt, skal I nok faa det at vide, men kommer der svære Tider, vil I ikke høre det fra mig«. Ved det sidste Farvel, som foregik paa Skibet, tog Bedstemoder en tyk, svær Guldkæde, som hun selv bar, og hængte den om Halsen paa Tante.

En lille Afskedshilsen skrev Fader som Stam-bogsblad; en Afskrift har jeg fornylig fundet imellem Faders gamle Papirer, og følger den her.

Glem ej graanet Moders Hjerter,
 Glem ej Søsters vaade Kind,
 Glem ej Dine Brødres Smerte,
 Glem ej Vemods rørte Sind,
 Glem ej heller rent de Smaa.
 Som endnu ej ret forstaa.

Mind Dig Vaarens glade Blommer,
 Mind Dig Høstens gyldne Pragt,
 Mind Dig Danmarks lyse Sommer,
 Mind Dig Vinterens hvide Dragt,

Mind Dig By og Land og Have,
Mind Dig kære Dødes Grave.

Rejs med Gud til fjerne Ven,
Giv ham Viv og Børn igen,
Skab ham atter Arnens Hygge,
Vær hans Glæde, Liv og Lykke,
Bring fra Venner og Veninder,
Friske blaa Kærminder.

Rejs med Gud til fremmed Strand,
Men glem ej Dit Fædreland,
Med den gamle lune Bo.
Hvor som Barn Du spøjte fro,
Hvor Du drømte Ungdomsdage,
Hvor Du saa og vandt Din Mage,
Hvor Du ny og gamle Minder,
Friske Kranse binder.

C. G.

En lille Tildragelse kan her passende indflettes. Man har fortalt, at hos Bedstemoder tjente en Stuepige; hun havde en gammel Faster, som daglig kom i Huset for at stoppe og lappe. Hun blev af alle i Huset kaldet Faster, havde sin Plads oppe paa Bedstemoders Sovekammer ved Gavlvinduet. Kort forinden Tantes Afrejse til Amerika, kom gamle Faster en Dag til Bedstemoder og sagde: »Véd de hvad, Madam Klein, jeg har haft en mærkværdig Drøm om Caroline. — Jeg saa hende sidde med et stort Fad i sit Skød, saa kom der flyvende 4 hvide Duer og satte sig paa

Fadet, lidt efter kom der fire til, og noget efter fløj der fire bort. De skal se, det maa dog sikkert have noget at betyde«.

Som det senere gik, kan Drømmen tydes saaledes, — Tante rejste herfra med fire Børn, i Amerika fik hun fire Børn og i Amerika mistede hun fire Børn, og beholdt jo saaledes kun fire tilbage. En Hændelse af samme Art er mig fornylig meddelt. Ved et Besøg, Tante som ung Kone aflagde hos en Familie Bergstrøms i Helsingborg, gode Venner af det kleinske Hus, traf hun en Kone, som gav sig af med at forudsige Begivenheders Gang. Bergstrøms ejede et stort Hotel, ogsaa hørte hertil et Vadskeri. Tante, som det interesserede at se alt, kom saaledes ogsaa for at bese dette. Som hun stod derinde, kom ovenfor omtalte Kone hen til hende, og idet hun saa bestemt paa Tante, sagde hun: »De bliver Enke, De kommer til at rejse over et stort Vand, og fem af deres Børn vokser op«. Det gik som et Lyn gennem Tante, som jo den Gang var gift. Senere rejste hun jo over Atlanterhavet, og af hendes Børn blev kun fem Voksne. Godtfred, Johannes, Emmy, Villiam og Martha. Villiam blev 25 Aar gammel, men faldt saa i den amerikanske Frihedskrig. Onkel døde 1867. Efter Fasters Drøm blev saaledes fire Børn tilbage.

Livet i Amerika gik vistnok iøvrigt noget op og ned; ikke altid gik Salget af Malerierne strygende, saa der har sikkert været svære Tider, men

Tante holdt sit Ord, hun sendte aldrig beklagende Udtalelser hjem. Fra hendes Datter har jeg modtaget enkelte Meddelelser, hun omtaler sin Moder som uendelig blid og god, og, at hvad der end var forekommet, havde Tante altid baaret det med stort Taalmod, og hun blev aldrig hidsig. Man kan se, hvorledes Livet afsliber, modner og forandrer Karakterer. Naar Moder omtalte sin Søster som ung Pige, lød det, hun var Liv og Glæde, hun dansede baade paa Stole og Borde og var af en meget ivrig Natur.

Tante og Moder blev ofte bedt til Selskab eller Bal, undertiden flere Aftener i Træk. Naar de nu lidt nølende bad om Tilladelse dertil, sagde Bedstemoder, som, uagtet hun i meget var streng, dog nødvendig nægtede dem en Fornøjelse, »ja, naar I kan staa op og gaa i Skole, maa I gaa, men ellers ikke«, den Regel gjaldt i det hele, ingen Fornøjelse af nogen Art, førend Lektierne var læst.

Engang skulde en af Brødrene, vistnok Onkel Theodor, til en privat Børnemaskerade. Tante, som den Gang var omtrent i sit sekstende Aar, paatog sig at sy en Dragt til sin lille Broder. Denne blev nydelig, og han saa meget kær ud i den. Drengen kom afsted, men stor var Forbavselsen, da nogen Tid efter en Karl viser sig, bærende Drengen tudbrølende paa Armen. Bedstemoder kommer til, og lang Tid tog det at faa at vide, hvad der var i Vejen og tillige at berolige

Drengen. Hvad der gjorde Situationen endnu mere morsom, var, at flere Gæster var tilstede i Sidestuen, hvor de spillede Kort. Tante havde nemlig i sin Iver for at pynte Broderen, overalt syet hans Dragt sammen, og han var saa beskeden og undselig, at Ingen kunde komme paa, hvad der fejlede ham. Da det tilsidst kom for Dagen, morede naturligvis Alle sig kostelig, og stakkels Tante blev forfærdelig flov.

I de Aar, som fulgte efter Tantes Afrejse til Amerika, bestod Forbindelsen jo udelukkende i Breve. Disse har sikkert ikke været saa meget talrige, da Portoene i den Tid spillede en ikke ubetydelig Rolle. Dog har Brevvekslingen været vedligeholdt gennem Aarene, selv om der til Tider kunde være temmelig lange Mellemrum, men Hemmeligheden var den, at hverken Tante eller Moder holdt af at skrive Breve. Saa engang fik jeg, hvorledes véd jeg ikke, en Indskydelse, jeg foreslog nemlig Moder at skrive et Brev til sin Søster, Laura at skrive til Emmy, saa vilde jeg skrive til Martha, som var den yngste og født i Amerika; det var jo ganske aparte for os at skrive til de Kusiner, vi aldrig havde set. Brevene kom imidlertid afsted, og hvor har vi dog været taknemlige derfor, thi de blev endnu mere velkomne, end vi havde tænkt os, idet de nemlig kom, medens Tante laa paa sit sidste Sygeleje. En synlig Hilsen fra hendes eneste Søster, som jo for hende paa en Maade var Indbegrebet af det

gamle Hjem, idet Minderne gennem Søsterens Ord sikkert har faaet et lysende Skær, en kær hjemlig Klang, har været uendelig velkommen, kan man forstaa. Hjemlandstoner har en dyb og dejlig Klang for den, som er langt fjernet fra Fædrelandet. Tante døde faa Dage efter, den 4. April 1882. — Siden den Tid vedblev Martha og jeg at korrespondere, og fik igennem denne Korrespondance en varm Interesse for hinanden. Aarene gik, og circa 13 Aar efter Tantes Død, i Foraaret 1895 fik jeg et Brev fra Martha, hvori hun spurgte, om Emmy og hun maatte komme i Besøg hos os nogle Maaneder, da Længslen efter at se Moder, Onkler, Tanter, ja os alle, Længslen efter at se de Steder, hvor hendes Moder, hvem hun havde elsket saa inderlig, havde færdedes i sine unge Dage, efterhaanden og ikke mindst gennem mine Breve var steget i en saadan Grad, at hun nu kun higede efter at iværksætte denne Plan. Vort Svar var: »Kom snarest muligt, I er hjertelig velkomne«. Og længe varede det ikke, førend Dagen for deres Ankomst stod for Døren; Laura og jeg tog imod dem, og vort første Møde var ganske morsomt. Efter Fotografierne vidste vi jo nok, hvorledes vi gensidig nogenlunde skulde se ud, og snart lød det jo »er det ikke den og den«, men det spørgende og prøvende Blik, som gik forud for den endelige Tilnærmelse, var ret komisk. Saa snart alle de nødvendige Forretninger var afviklede, kørte vi hjem, og det var rørende

at se Moders Glæde over at modtage sin Søsters to Døtre. Martha boede hos os, og Emmy hos min Søster og Svoger. Senere tog de Begge i Besøg en lille Tid hos Onkel William Klein i Malmø, men kom da igen tilbage hos os og tilbragte her Resten af Tiden. Vi foretog mange forskellige Udflugter, da der jo var meget, de skulde se, men særlig tilbragte vi mange hyggelige og rare Timer sammen, og manges Gang udbrød Martha: »Naar jeg ser paa Tante Emma, er det, som havde jeg Moder igen«. Nye Minder byggedes op igen paa de gamle, og haardt var det, særlig, tror jeg, for Martha, at drage bort fra os igen — til hvem hun følte sig saa hjemlig fastknyttet.

Inden de rejste herfra, var de fleste af Familien samlet hos os til en Afskedsmiddag. Der var en meget livlig Stemning, som altid, naar vor Familie er sammen; at der ogsaa midt i Glæden var bevægede Øjeblikke, er en Selvfølge, thi naar Afskeden berøres, ja saa blev der næsten grædt og let samtidig, særlig Moder var meget bevæget, ikke at tale om Emmy og Martha. Moder, som ikke gerne ved en saadan Lejlighed selv tog Ordet, havde anmodet mig om i hendes Navn at udtale en Tak til Emmy og Martha, fordi de var kommet til os, vor Glæde derover o. s. v. Dette Hverv løste jeg, saa godt jeg formaaede, og indflettede i min Tale nedenstaaende lille Digt, jeg i den Anledning havde skrevet.

Tak for hver en kærlig Tanke,
 Sendt herhid fra tjerne Strand,
 Som fik Hjertet til at banke
 Varmt for Jer i fremmed Land.

Aar svandt hen, og i det Stille,
 Tanken syslet her og der,
 Herligt være det jo vilde,
 Om hinanden vi var nær.

Længslen efter Hjertets Kære,
 Nu brød ud af skjulte Gem,
 Nu! nu maa! nu skal det være,
 Til vor Moders gamle Hjem.

Tankens Vilje, Aandens Snille
 Bragte Jer til os i Hast,
 Og med stærke, men dog milde
 Lænker, I er knyttet fast.

Knyttet fast til os herhjemme,
 Knyttet fast til By og Land,
 Knyttet fast ved Mindets Stemme,
 Knyttet fast til Danmarks Strand.

Mind os, naar nu bort I drage,
 Mind os Høst og mind os Vaar,
 Mind os, mind os alle Dage,
 Mind os, hvordan Livet gaar.

Naar nu vort Farvel vi byde,
 Gid det da med hjemlig Klang,
 Maa I Eders Hjerter lyde,
 Naar I mindes Danmarks Vang.

Afskedshilsnen til jer kære
 Kom igen! til Venners Bryst,
 Hjertet altid varmt vil være
 For Jer, her ved Danmarks Kyst.

M. G. 1895.

Om Aftenen, da alle var gaaet, kom Martha hen til mig, tog mig om Halsen og græd ganske stille, idet hun sagde: »Hvordan skal jeg dog komme bort fra Eder«. Afrejsen var meget svær for hende, og det første Brev, jeg modtog fra Kristiania, meget fortvivlet over Adskillelsen. Vort Hjem var blevet for hende som hendes eget, og hun skrev: »Det synes mig saa underligt, det er, som om jeg altid skal skilles fra dem, jeg elsker mest i Verden«.

Fra Kristianssand fik vi atter Brev; heri skrev hun: »Jeg tænkte igaar, maaske havde det været bedre, om vi aldrig havde mødtes, og dog elsker jeg netop at tænke paa den Tid, jeg var hos Eder Alle, og tænke paa, hvor elskelige I var mod os«. Martha havde en fin, følsom og ædel Natur; hun havde, efter at Hjemmet ved Tantes Død blev opløst, opholdt sig hos samme Familie, Mr. Olyphant i New York, og var af disse baade paaskønnet og meget afholdt; men Opholdet i vort Hjem, Samlivet med vor kære, lille Moder, som virkelig var Indbegrebet af Hygge, har faaet hendes Hjertes Strenge til at dirre og vækket Minder om, hvad hun havde ejet og mistet. — Allerede 1899 buk-

kede hun under for en svær Sygdom, saaledes kun faa Aar efter hendes Besøg her.

Emmy, som er ugift, underviser i Musik og Sprog. *Godtfred* Musiker, gift med Julie Both Hendricksen, to Børn, en Søn, Ferdinand, Tegner, og en Datter Naomi, gift med Horatio Williams fra Pensylvanien.

Johannes, død 1903, var gift med Sarah Stephenson; 4 Børn, Albert Musiker. Dorothea 12 Aar. 2 døde som smaa. — Alle ovennævnte bosciddende i New York. —

Onkel William Klein, f. $^{23}/_2$ 1822 gift med Caroline Jacobsen f. $^{22}/_6$ 1826.

Oprindelig var det Bedstefaders Ønske, at Onkel skulde være Bager, hvilken Stilling han ogsaa pligtskyldigst begyndte paa, men da hans Hu ikke stod hertil, gik det just ikke, som det skulde. Han gik til sit Arbejde, men hans Tanker var andet Steds henne; han blev mere og mere trist og melankolsk, men han hverken beklagede sig eller udtalte sig misbilligende herom. Paa den Tid boede Carmienckes paa Nørrebro i en Villa med en stor gammel Have til. Først for faa Aar siden er Stedet nedrevet; her hos sin Søster og Svoger tilbragte Onkel meget af sin Fritid, rimeligt da hans og Svogerens Interesser gik i samme Retning, Kunsten. Længe varede det da heller ikke førend hans Søster Caroline opdagede, at det ikke stod ret til med ham; for hende bekendte han sin Sorg over at skulle være Bager, og hun

fik nu udvirket, at Onkels Ønske opfyldtes, og han kom da ind paa Kunstakademiet i Aaret 1837. Blandt mange gode Venner, han vandt i disse sine Studieaar, var blandt andre hans kæreste Ven, den begavede Landskabsmaler Frederik Kraft, født 1823 † 1854, som var en daglig Gæst i Bedstefader Kleins Hjem; han var elsket af alle, fra den yngste til den ældste, han kunde tale med alle, og interesserede sig for alt i Huset. Bedstemoder elskede ham som sin egen Søn.

I April Maaned 1850 kom Onkel Villiam til Malmø for der at oprette en privat Tegneskole, da der ikke fandtes nogen saadan. Senere blev Onkel og flere opmuntret til at oprette en teknisk Skole, hvilket han ogsaa gjorde, og blev Lærer der fra 1853—64. I 1860 udnævntes Onkel til Stadsarkitekt, og blev i denne sin Virksomhed til 1892, da han tog sin Afsked. Han var ualmindelig afholdt, saavel af Arbejdsgivere som ikke mindst af Arbejderne, grundet paa hans altid humane, hensynsfulde og imødekommende Opførsel.

I Aaret 1881 erholdt Onkel Vasaordenen, hvilken overraktes ham af Kongens egen Haand. Han var Æresmedlem af Kunstforeningen af 18. November, som en af dens Stiftere. Erholdt Februar 1895 af Malmø Industriforening en Hædersgave ved dens 40. Aars Stiftelsesdag.

Endvidere har Onkel udgivet Undervisningsarbejder, Afhandlinger og Artikler om Kunst og Industri. I 1873 foretog han en Rejse til Wiener-

udstillingen paa Statens Stipendium. Foruden beklædte Onkel mange Tillidshverv. I 1850, da Onkel begyndte sin Løbebane i Malmø, fandtes der kun 12,000 Indvaanere, ingen Jernbane samt kun en Dampskibsforbindelse med København én Gang om Ugen. Malmøboerne var derfor ikke meget vant til at se Fremmede, hvorfor Onkel forekom dem som en meget mærkværdig Personlighed, med langt sort Haar, en blød Filthat, samt en mørkeblaa Slængkappe over Skulderen, hvilken i Almindelighed bares af Kunstnere paa den Tid.

Det første, han havde at gøre, da han kom til Malmø, var at søge sig en Lejlighed. Efter megen Besvær fik han endelig en saadan ved Petri Kirke hos en Frk. Holst. Efter nogen Tids Forløb lod hun ham simpelt hen vide, at han ikke kunde faa de lejede Værelser hos hende, nogen Grund angav hun ikke. Imidlertid havde Onkel gjort Bekendtskab med en Grosserer Backmann, som straks tilbød ham at bo frit i en lille Lejlighed, han havde paa Adelgade, indtil han fik fat i noget, han syntes om, han var nemlig bange for, at Onkel skulde forlade Malmø igen.

Efter at Onkel og Tante havde været gift i mange Aar, traf de i et Selskab sammen med ovennævnte Frk. Holst, som syntes at hun ikke rigtig kunde se Onkel lige i Ansigtet, førend hun havde bekendt sin Synd for ham. Hun var nemlig af sine gode Venner og Bekendte gjort bange for denne Fremmede, de havde raadet hende

absolut fra at inklade en saadan Bandit i sit Hus, hun udtalte, at hans Bulehat og Slængkappe havde været Skyld i det hele. Under sit Ophold i Malmø blev Onkel hos Bager Magnus Møller, som havde været gode Venner af hans Forældre, modtaget som Barn af Huset, og nød der al den Gæstfrihed og Venlighed, som tænkes kunde, Dette Venskab har holdt sig gennem 3 Generationer. Første Jul, Onkel tilbragte i Malmø, borte fra sit kære Hjem og alle sine, sendtes ham en Stambog, hvilken indeholdt baade smukke og morsomme Vers fra Forældre, Søskende, Kusiner samt mange andre gode Venner, til stor Glæde for ham. —

Førend Onkel bosatte sig i Malmø, havde han forlovet sig med en ung Pige, Caroline Jacobsen, som fra Barn havde opholdt sig i hans Forældres Hjem. Hendes Moder, Christine Hanekjær, kom som helt ung Pige, som en Slags tjenende Person i Huset hos Oldefader Müller paa Nørregade, hvor ogsaa som tidligere meddelt Bedstefader Klein blev antaget som Mestersvend, da han kom fra Frankrig. Det er fortalt, at Bedstefader en Tid syntes godt om Stine, som hun kaldtes i Familien; hvorledes Sagerne imidlertid forholdt sig, om hun ikke brød sig om ham eller omvendt, eller om de mulig har været enige om Tingen, melder Historien ikke, hun blev senere gift med en Gartner Jacobsen og Bedstefader med Oldefader Müllers Datter, Magdalene, min Bedstemoder.

Bedstemoder holdt imidlertid meget af Stine,

og da de senere begge var gifte, gik Stine Jacobsen tilhaande i Bedsteforældrenes store Hjem. Bedstemoder havde engang ytret, at hun ønskede, at hun kunde gøre noget for et af Stines Børn. Denne Lejlighed kom ved Stines Død, da hendes Datter, Caroline Jacobsen, som dengang kun var et Barn, blev optaget i det kleinske Hus og behandlet som deres eget Barn. En Dag, da den lille Caroline Jacobsen løb nede i Gaarden og legede, stod Onkel Villiam som lille Dreng oppe hos Faster paa en Skammel ved Vinduet; med et fik han Øje paa den lille Pige og sagde: »Hør Faster, synes Du ikke, Line er en sød Pige, hun skal ogsaa engang blive min Kone«. Dette fortalte Faster dem, da de som Forlovede kom og hilste paa hende; Faster var da Lem paa Almindelig Hospital, — til stor Fornøjelse for Onkel, som ikke havde Anelse om, at han havde ytret noget saadant.

Da jeg er ved at tale om den saakaldte Faster mindes jeg en lille Historie, som Moder har fortalt os om hende. Engang laa Moder og alle hendes Søskende syge af Mæslinger; de laa alle i samme Værelse, den ene Seng stod ved Siden af den anden, og de holdt naturligvis et syndigt Spektakel. Faster var antaget til at passe dem, neppe et Minuts Ro undte de hende, saa hed det: »Aah Faster, hent det og giv mig det«, men en Dag var det helt galt, hele Kompagniet havde nemlig faaet Olie, og da kan det nok være Faster

havde travlt. »Faster, Faster, Du maa endelig komme, — nej først til mig, nej til mig«, og saa fremdeles, saadan gik det hele Dagen, og fra den Dag kaldtes Faster af Børnene »Potteposten«.

Nu tilbage til Onkel Villiam, der som forlovet ung Mand sad alene i Malmø. Bager Møllers havde Medlidenhed med ham og inviterede hans Forlovede over til dem; hun modtog med Glæde den venlige Indbydelse, men da hun havde været der en lille Tid, udbrød Koleraen, som grasserede i en voldsom Grad. Paa Gaderne saas knap andet end Ligvognen, som Dagen igennem kørte frem og tilbage. Den Mand, som fulgte med Ligvognen satte sig altid ind i Vognen, naar denne kom tilbage og havde afleveret Ligene, noget, som vakte almindelig Forbavselse, men hans Overmod fik ogsaa snart Ende, thi en skønne Dag døde han selv af Kolera.

Da imidlertid Bedstemoder hørte, at Koleraen var udbrudt i Malmø, skrev hun øjeblikkelig, at de begge skulde komme hjem. Skolerne var lukkede, saa Onkel kunde uhindret forlade Byen, men at komme hjem var lettere sagt end gjort. For ikke at komme til København direkte fra Malmø, rejste de først ud til Burløf Præstegaard, 1½ Mil fra Malmø til Provst Seldner; hans Hustru var født Klinghammer og noget i Familie med Bedstemoder. Her opholdt de sig et Par Dage, men alligevel var det svært at blive modtaget i København.

De begav sig nu afsted med Vogn til Råå, et Fiskerleje udenfor Helsingborg; her maatte de skifte Heste, og i Bælgmørke kørte de derpaa med en fuld Bonde, som kørte dem over en Aa, saa Vandet strømmede ind i Vognen. Endelig langt om længe naaede de lykkelig og vel Helsingborg, og tog ind i et efter den Tid stort og brillant Hotel, som ejedes af Bergstrøms, hvilken Familie tidligere er omtalt som Bekendte af Bedsteforældrene. Her blev de modtaget med stor Venlighed og blev nu her nogle Dage. Onkel gjorde Aftale med en Fisker, at han skulde føre dem til København, og for den Bedrift blev betalt 45 Rbd.

Imidlertid havde Onkel Carmiencke skrevet et Brev, at de ikke maatte rejse førend om Mandagen, grundet paa, at der ikke var Plads i Karantænen.

Dette Brev kom destoværre for sent, da de med bankende Hjerter allerede havde begyndt deres Sejlads Lørdag Morgen og først Kl. 6 om Aftenen naaede Københavns Toldbod. En Baad kom dem i Møde, og en vredladen Karantæne-Betjent raabte dem an og forbød dem at komme videre. Tilmed skældte han Onkel ud, fordi han, som han udtrykte sig, saa hensynsløst var draget afsted med et enligt Fruentimmer sammen med fire Mandfolk; foruden Onkel og to Fiskere var nemlig en Grev Wachtmeister ogsaa fulgt med. — Onkel, som havde været fortvivlet nok over at skulde være nødt til at tage sin Forlovede med paa en

Tur som denne, blev naturligvis endnu mere baade forknyt og ærgerlig over at blive tiltalt saa uhøfligt af denne raa Betjent. Der var dog ikke andet at gøre end at vende om og sejle tilbage til Helsingborg, men inden de vendte, fik Onkel Øje paa sin gode Ven, Marinemaler Carl Frederik Sørensen, som netop stod ovre paa Langelinie; Onkel raabte ham an og bad ham gaa hjem paa Købmagergade for at sige dem, at de laa derude paa Søen. Dette gjorde han, og i Hast pakkede Bedstemoder Wienervognen fuld af Mad, Drikke, Shawler og Tæpper, og hvad hun syntes kunde behøves, og saa hurtig som mulig kørte hun og Kraft ud til Toldboden; de kom imidlertid lige tids nok til at se dem vende og begive sig paa Tilbagevejen; det var med blødende Hjerter Onkel og Tante saa Bedstemoder og Kraft vinke ud til dem. — Netop som Baaden havde vendt, blev det et forfærdeligt Uvejr, saa den lille lette Baad kastedes hid og did. Greven vilde forsøge paa ved gode Ord og Betaling at bevæge Fiskerne til at sejle saa hurtigt som mulig, men de var retskafne nok til ikke at indlade sig herpaa, idet de sagde, at de var ansvarlige, da de havde et Fruentimmer med i Baaden. De var saa omhyggelige og gode ved Tante, som tænkes kunde; da det blev mørkt, lod de hende lægge sig ned i Bunden af Baaden, tog Frakkerne af og pakkede hende ind i dem, for at hun ikke skulde fryse og blive syg. Ikke førend Middag den næste Dag naaede

de atter Helsingborg efter en lang, besværlig og farefuld Sejltur. Med stor Forbavselse blev de igen modtagne af Bergstrøms.

Næste Dag, Mandag, begav de sig atter afsted, og da de kom til Klampenborg Karantæne, havde Bedstemoder bestilt to Værelser, et til Søsiden og et mod Skoven, og her maatte de blive i seks Dage. Tante gik i sin Ensomhed, thi der var ikke flere Damer; Onkel derimod havde det meget gemytligt, han kom sammen med flere Tyskere, som ogsaa skulde holde Karantæne. Medens de opholdt sig her, kom Bedstemoder, som altid var utrættelig og hjælpsom, flere Gange ud med forskelligt Slags Brød, Lækkerier, og hvad hun iøvrigt mente kunde glæde dem. Disse Sager blev tilført Onkel og Tante paa en Slags Spade gennem et Skab eller Luge flere Alen lang. Endelig naaedes Befrielsens Dag, og da kom atter Bedstemoder og Kraft med Wienvognen for at hente dem til stor Glæde og Henrykkelse for alle Parter; de kørte ikke hjem med det samme, men kørte istedetfor i Skoven, blev der hele Dagen og nød Friheden i fulde Drag.

Den 4. Oktober 1851 viedes Onkel og Tante i Kirken paa Christianshavn. Derefter var der Middag paa Skydebanen. Da de kom hjem til Købmagergade hos Bedstemoder, hvor de boede nogle Dage, var der illumineret hos Bruuns lige over for. — Paa Salen modtog de Presenterne, hvilke alle var sendte hertil. Næste Dag var der

stort Selskab med Dans, og den 3die Dag var de alle i det kgl. Teater om Aftenen. — I dette Ægteskab fik de 3 Døtre.

Magdalene, gift med Stadslæge i Malmø Otto Möller. I dette Ægteskab 5 Døtre. Charlotte død. Ebba død. Anna. — Elisabeth gift med Bankfuldmægtig Albert Lindahl. Sigrid gift med Grosserer Peter Ståhle, samt en Søn Anders død.

Louise Klein og *Ida Klein*.

Alle tre Døtre, Magdalene, Louise og Ida er meget musikalske og i Besiddelse af meget smukke Sangstemmer.

De sidste Aar, Onkel levede, syslede han dels med sine Tegninger og dels med Kunsthistorie. En Dag, han sov til Middag i sin Stol som sædvanlig, sov han rolig ind, 78 Aar gammel. —

Onkel Theodor Klein, f. $\frac{5}{8}$ 1824, var Landmand, han blev gift med Julie Kjær, f. $\frac{16}{12}$ 1821. Først ejede han Roerstensgaard ved Taastrup og senere Egerodgaard ved Frederiksborg. Han var en uendelig flittig, nøjsom og stræbsom Natur, og har kæmpet haardt for at slaa sig igennem. Hans Hovedfejl var vistnok den, han sled mest selv personlig, og forstod vist ikke ret at sætte sin Arbejdsstyrke i Gang. Omsider solgtes Egerodgaard, og de sidste Aar boede Onkel her i København. Han døde $\frac{11}{9}$ 1887. Hans Enke døde $\frac{11}{3}$ 1893. I dette Ægteskab var 2 Døtre og 3 Sønner.

Caroline, Husbestyrerinde, Emma, Sygeplejerske i Amerika. Louis, ansat ved Befordringsvæsenet,

gift med Emilie Guldbrandsen. James, Forretningsdrivende og Herman Musiker, begge i Amerika.

I. Til sin ældste Søn *Kasper Martin Müller*, købte Oldemoder Bagergaarden i Skindergade 13.

Han havde tjent under Napoleon, hvem ogsaa han elskede højt. I 1807 udmærkede han sig som ivrig Forsvarer af Københavns Volde; den 28. Juni 1809 modtog han Dannebrogskorset. Han var Bataillionschef ved Borger Artilleriet. Han lod sig forfærdige Møbler i Empire Stil, navnlig et Mahogni Chatol indlagt med Figurer af forskelligt Slags Træ, samt Elfenbens- og Marmorsøjler. Dette Chatol findes endnu velbevaret hos hans Sønnedatter, Fru Urania Hansen, — gift med Købmand Peter Th. Hansen i Kallundborg, — som viste sig at være saa energisk, at hun ved den 1901 store Ildebrand, som hjemsøgte Kallundborg, og hvor deres store Købmandsgaard nedbrændte til Grunden i Løbet af faa Timer, straks personlig drog Omsorg for at bringe det gamle Chatol i Sikkerhed. Et af hans Napoleonsminder var en Guld kapsel til at hænge ved Uhrkæden; naar Kapslen lukkedes op, saas Napoleons Sarkofag, denne var ligeledes til at aabne, og man saa da Napoleon med korslagte Arme og en Laurbærkrans om Hovedet.

En gammel Sølvmaskine forærede han til Indsamlingen, der blev foretaget til Københavns For-

svar. Et Krus paa 3 Sølvkugler, indvendig af Sølv, udvendig udskaaret Elfenben, havde han som Gave modtaget af den franske Gesandt, Marquis de Saint Simon, Pair af Frankrig, akkrediteret ved det kgl. Hof ²⁶/₃ 1821.

Sønnen, Kasper Müller, Toldkontrollør, forærede senere ovennævnte Bæger til Christian VIII; det opbevares paa et af Musæerne i København.

I den gamle Bagergaard i Skindergade foregik der en morsom lille Tildragelse. Kasper Martin Müller havde 3 Sønner; disse havde af deres Fader faaet foræret en lille Ridehest til fælles Fornøjelse. Om Aftenen var det forbudt dem at ride ud, men trods Forbudet vilde de en Aften dog gøre Forsøg paa i al Hemmelighed at slippe afsted. Saa lydløst som muligt fik de Hesten trukket ud af Stalden, bredte et Hestedækken i Gaarden, og da Hesten vel var trukken over dette, bredtes et andet Dækken foran og saa fremdeles. Saaledes naaede de omsider ud i Porten; men nu vilde de alle ride. De to lykkedes det at komme godt op paa Hesten; men da den tredie, som fik Plads længst ude ved Hestens Hale, næppe nok var kommen til Sæde, viste det sig, at Hesten uheldigvis var meget kilden paa dette Sted. Den slog bagud, og med et mægtigt Hyl laa alle 3 Drengene i Porten. Ved dette vældige Brøl kom deres Fader til; Hesten blev ført i Stald igen, og fra den Aften vovedes intet nyt Forsøg i den Retning.

II. Den næstældste Søn, *Georg Michael*, blev Hattemager og fik en Ejendom i Landemærket. Han blev 1804 gift med Emerentze Kræmer, som allerede døde 1824, 37 Aar gammel, og blev Moder til 9 Børn. Den Tomhed, som derved opstod i Hjemmet, søgte han at udfylde paa forskellig Vis, men uden fyldestgørende Resultat. Til Slut søgte han Adspredelse udenfor Hjemmet, nærmest paa en af Datidens Vinstuer, hvilket efterhaanden nedbrød ham saavel legemlig som aandelig. I ca. 2 Aar var han Redaktør af det i sin Tid omtalte Ugeblad, kaldet »Den galende Hane«.

Ved sin Død 1829 efterlod han sig 6 Børn. Det ældste Barn var Andreas Müller, Toldinspektør i København og senere i Aarhus, og ved sin Afsked udnævnt til Etatsraad. I sit Ægteskab med Thora Meyer havde han 2 Døtre og 4 Sønner.

Elfride, — gift med Distriktslæge Chr. Fibiger, — Forfatterinde. I dette Ægteskab 1 Datter, Louise, og 1 Søn, Johannes. Louise var først gift med Grosserer Axel Hinriksen; i dette Ægteskab 2 Børn. Efter hans Død gift med Ingeniør Tsakonas. Johannes Fibiger er Læge, Dr. med., Professor, gift med Mathilde Fibiger.

Gyrithe, gift med Ingeniør William Scott, bosat i Dublin.

Sigvald, Ingeniør, bosat i England.

Arthur, Løjtnant, død 1863 som ugift.

Osvald, Koffardikaptajn, bosat i New York; ingen Børn.

Hugo, Koffardikaptajn; trak sig senere tilbage og levede paa sin Ejendom, Hovedgaarden Astrup ved Skive. Gift med Kamma Funder; 2 Døtre.

Frederik, kaldet Louis, Koffardikaptajn, bosat i Amerika.

Dorthea, gift med Købmand F. Møller i Kallundborg; efter hendes Død gift med sin Svigerinde, Eleonora, som tidligere er omtalt, idet hun blev optaget i den Kleinske Familie.

Tante *Eleonora* — saaledes kaldtes hun af hele Slægten — boede efter sin Mands Død vedblivende i den gamle Købmandsgaard i Skibrogade. Mange fornøjelige Minder have vi Børn fra Kallundborg, hvor vi tilbragte flere Sommerferier. Vi tumlede os i den gammeldags Have, som var Tantes Fryd; sent og tidlig kunde man se hende færdes her, hvor hun temmelig sikkert havde opelsket hver Plante. Hun var en meget livlig Natur, var ogsaa begavet, men ofte farlig for sine Omgivelser, idet hun havde den Evne paa en baade komisk og sarkastisk Maade at kunne vende og dreje Tale og Tildragelser. En lille Begivenhed, som var ganske pudsig, hændte engang, Tante var syg. Hun var gaaet til Sengs, og Lægen ventedes; det var i Mørkningen, der var endnu ikke tændt Lys. Med ét siger Tante: »Møller, giv mig den Eau-de-Cologne Flaske, som staar i Vinduet!« Hun fik den og gned sig i

Ansigtet med Indholdet. I det samme kom Lægen. Lampen blev tændt, og forfærdet udbød han: »Men hvorledes er det dog, De ser ud, Fru Møller! De er jo ganske sort i Ansigtet!« Tante blev først forskrækket, men hurtig var hun klar over Situationen og udbød: »Men, Møller, saa har Du jo givet mig Blækflasken istedetfor!«

Hvorledes det nu var eller ikke var, man fandt sig trods disse smaa Historier, som Tante saa hurtig kunde finde paa, dog godt, naar man var der i Besøg. Onkel havde en egen rolig Maade at jævne de smaa, hurtig opstaaende Rivninger paa, saa i Almindelighed gledes der let hen over saadant, saasnart han kom til, idet han hurtig søgte at mildne paa Tingene, og hans Elskværdighed sejrede som oftest.

En meget yndet Sport den Gang var Sejlture paa Fjorden. Dog var Onkel altid meget forsigtig; han tillod aldrig nogen af sine Gæster at gaa ud med andre Fiskere end dem, han kendte og vidste, hvad de duede til. I Almindelighed gik Færden til Lerchenborg, hvor Kaffen blev nydt med Velbehag.

Ogsaa vankede der af og til Skovballe, hvilke var meget morsomme. Tante kunde ved saadanne Lejligheder bringe meget Liv, og hun saa gerne, at Ungdommen morede sig. Saaledes mindes jeg et lille Udslag af hendes gode Humør netop ved Køreturen til et Skovbal. Vejret saa alt andet end lovende ud, og længe varede det

ikke, førend det øsregnede. Resolut lod Tante Vognen holde, gik ind i et lille Hus; ingen vidste, hvad hun havde i Sinde. Men nu blev der almindelig Jubel. Tante, som nemlig altid havde Ord for at have godt Vejr, naar hun havde Vadsk, havde taget et hvidt Skørt af, dyppet det i en Spand Vand, og hængte det nu til Tørring ud af Vognen, og hvad hændte: kort efter skinnede Solen, og det blev ikke mere Regn den Dag.

Caroline kom først i Huset hos sin Broder Andreas; senere blev hun gift med Kammerraad Jørgen Köhl, Chef for det Holsten-Lauenborgske Toldkontor i København.

I 1849 gik han til baade Sorg og Forargelse for Familien over til Tyskerne og blev ansat som Overtoldinspektør for Hertugdømmet Slesvig. 1850 blev han afskediget af den provisoriske Regering; senere blev han konstitueret som Bestyrer ved Manifestkontoret i Altona. Efter 1864 blev han ansat som preussisk Embedsmand, og endte som Geheimeregierungsrath.

III. Den 3die Søn, *Philip Daniel*, gift med Cathrine Richard, overtog, som tidligere nævnt, Bagergaarden i Lille Kongensgade 96 ved sin Moders Død 1819.

I dette Ægteskab var 3 Døtre og 1 Søn, Fridolin, død som lille.

Laura Müller, kgl. Skuespillerinde.

Caroline.

Cathinka. Alle 3 var ugifte.

Tante Laura Müller debuterede paa det kgl. Theater i Aaret 1850, og da det utvivlsomt vil være af Interesse, vil jeg her meddele forskellige Blades Udtalelser i Anledning af Tantes Debut og senere Recentioner, samt nogle af de vanskelige Forhold, hvorunder hun, særlig grundet paa Chikane, maatte arbejde.

»Berlingske Tidende« skriver:

»I Tirsdags debuterede Jfr. Müller som Ragnhilde Johnsdatter i »Dronning Margaretha«. En imponerende Skikkelse, et klangfuldt og kraftigt Organ, udtryksfulde Ansigtstræk, en fortræffelig Mimik, disse ere de Fortrin, som udmærker denne Debutantinde. Det er umuligt efter en første Debut at kunne fælde nogen afgørende Dom over en Skuespillers Talent. Den Rolle, hvori Debutanten optræder, kan ofte være valgt saa overensstemmende med Skuespillerens Individualitet, at han ikke spiller Rollen, men sig selv. Men i foreliggende Tilfælde synes det virkelig, som om her var fremtraadt et afgjort Talent. Maaden, hvorpaa Jfr. Müller havde opfattet og gengav Rollen, vidnede om Tænksomhed og Studium. Hendes, for en Begynderinde usædvanlige Sikkerhed, forbavsede Publikum, hendes stumme Spil var fortræffeligt, og naar vi hertil regner de ydre Fortrin, som vi alt have nævnt, da er vi vist-

nok ikke uberettigede til den Forventning, at Jfr. Müller vil komme til at indtage en ikke ubetydelig Plads paa vor tragiske Scene. Den Forventning synes Publikum at dele, det belønnede og opmuntrede Debutantinden med en saa levende Applaus, som vi sjælden ere Vidne til i vort Theater. Vi længes efter at se Jfr. Müller snart optræde i andre Roller, og haaber da at kunne stadfæste, hvad vi her have sagt om hende.«

Et andet Blad skriver:

»Jfr. Müllers Debut igaar Aftes var en af de allerheldigste, som vi kan mindes. Vi betragte hende som en i høj Grad begavet Kunstnerinde, der med sine øvrige Egenskaber forener et fortræffeligt Organ. Hendes Udførelse af Ragnhilds Rolle kappes med en fuldendt Kunstnerindes, hvad ogsaa Publikum erkendte ved levende Bifaldsytringer. Idet vi lykønske Theatret til en saadan Acquisition overlade vi vor sædvanlige Theaterreferent en udførligere Omtale.«

Et andet Blad skriver:

»Jfr. Müller, der i Tirsdags optraadte som Ragnhild i Oehlenschlägers »Dronning Margaretha« og vandt et ualmindeligt levende Bifald, udmærker sig i Særdeleshed ved en meget kraftfuld og tillige meget velklingende og bøjelig Talestemme. Kan man end ikke sige, at hun fuldeligen havde opfattet den dristige, stolte og faste Ragnhilds Karakter saaledes, at den kom til Aabenbaring i al den poetiske Højhed, Digteren har

udbredt over den, maa man dog erkende, at mange Steder i Udførelsen og navnlig Scenen i anden Akt med Biskop Rudolph, hvilken hun gav med en hos en Debutantinde overraskende Sandhed og Styrke i Udtrykket, vidnede om et stort Fremstillingstalent og havde megen Varme i Foredraget. Hendes usædvanlige høje Figur var i denne Rolle af ypperlig Virkning, men vil sikkert indskrænke hendes Anvendelse til et temmelig ringe Antal Roller, fornemmelig i Tragedien.»

I November 1850 skrev »Fædrelandet«:

»I »Svend Dyrings Hus«. — Ved Siden af Fru Fru Heiberg og Mdm. Nielsen, altsaa i den allerfarligste Sammenstilling, optraadte her en ung Dame, der tidligere kun har udført to Roller, i »Dronning Margrethe« og i »Bagtalesens Skole«, som Guldborg og faldt ikke igennem. Jfr. Müller er i Besiddelse af et overordentlig smukt, klangfuldt, om end ikke blødt, saa dog bøjeligt Organ og et ædelt, karakterfuldt Fysiognomi. Hendes Figur er noget høj, og i Følelsen heraf synker hun stundom uvilkaarligt noget sammen, saa at hendes Holdning ikke kan kaldes god; men iøvrigt er hendes Bevægelser temmelig frie og graciøse. Jfr. Müller er en meget god Kraft, og netop en, hvortil Theatret efter Jfr. Jørgensens Død trænger. Hun vil kunne gaa ind i denne ypperlige Skuespillerindes Rolle i Tragedien og det alvorlige Drama, og det er utroligt andet, end at hun ogsaa, i alt Fald efter nogen Tids Øvelse,

maa kunne optræde med Held i Konversationsstykker.«

Et andet Blad skriver:

»Iforgaars opførtes efter længere Tids Hvile, for aldeles fuldt Hus, »Svend Dyrings Hus«, hvori Jfr. Müller udførte Fru Guldborgs Rolle og Hr. Eckardt Ivars. Man maatte glæde sig over, at denne første Rolle atter havde fundet en Fremstillerinde, der baade ved sit Spil og sin Personlighed var istand til at udfylde den vanskelige Plads. Vi vil hermed dog ikke sige, at der Intet skulde være tilbage at ønske; medens det fortræffeligt lykkedes Fremstillerinden at gengive det haarde og stolte i Rollen, var ikke den Side saa sikkert gennemført, at den haarde og stolte Kvinde tillige er en ædelbaaren Dame. Jfr. Müllers Organ er kraftigt og velklingende, og hendes Diktion i Almindelighed rigtig. Kun forekom det os, at hun i Begyndelsen fremsagde sine Replikker vel skyndsomt. Vi tro ogsaa, efter at have set Jfr. Müller i denne Rolle, at turde udtale, at hun besidder et ikke almindeligt Talent, der rigtigt benyttet vist vil bære gode Frugter for Theatret.«

I »Københavnsposten« Januar 1856 skrives i en Artikel, fremkommen i Anledning af og om »Fædrelandets« Artikler den 20. og 21. December 1855:

»Etatsraad Heiberg eller det kgl. Theater«. Et »Enten—Eller«. At Heiberg ikke forstaar at besætte Stykkerne skriver sig fra dengang, da

Heiberg, paa Grund af Nielsens Fratrædelse og Fru Nielsens Sygdom, tillod sig at overgive disses Roller i »Hamlet« til Hr. Ferslev og Jfr. Müller; men Hr. Ferslev som Aanden og Jfr. Müller som Dronningen, nej, saa turde Hr. Høedt ikke spille Hamlet. Uheldigvis for hele det Hamletske Hus har imidlertid Etatsraad Heiberg ogsaa i denne Retning vundet en afgjort Sejr, thi Jfr. Müllers Udførelse af Sigbrit beviste, at hun kunde have spillet Dronningen i Hamlet uden at skade Hr. Høedts Fremstilling af Hamlet, og Hr. Ferslevs Udførelse af Olaf den Helliges Genfærd i »Axel og Valborg« godtgjorde paa det Eklatanteste, hvor fortræffelig han kunde have udført Aanden i »Hamlet«.

I 1857 skrives i »Fædrelandet« i Oktober en Artikel om det kgl. Theater, hvori omtales, at »Hs. Ekszell. Kultusministeren for at bringe de faldende Sager igen paa Fode, tænker paa at gøre Hr. E Levinstruktør Høedt til Sceneinstruktør med »udvidet æstetisk Myndighed«. Det er ingen Statshemmelighed, Alle og Enhver ved det. Hvad nu først den udvidede æstetiske Myndighed angaar, da gad jeg nok derom kende Hs. Eksc.'s Tankegang. Hr. Høedt har oversat nogle franske Lystspil med Elegance, Lethed og Smag, men ogsaa paa sine Steder med forceret Refleksion og falsk Vittighed i Replikken. Han har skrevet nogle lyriske Digte, der ofte udviste ganske pikante Smaaideer og ingenlunde ere uden Formfærdighed, men den indre Bygning er ofte ukorrekt,

den digtende Bevægelse inkonsekvent og vaklende. Her er ingen synderlig Fortjeneste at hente, og selv om der var det, kom det ikke denne Sag videre ved. Som Æstetiker er Hr. Høedt kun optraadt to Gange, men foruden en vis Taage og Umodenhed, der ligger udbredt over det Hele, har han ved sin Mangel paa Sagkundskab og paa Evne til at kunne trække en Tanke, opnaaet at prostituere sig saa grundigt, som det kun meget sjældent bliver en Forfatter til Del. At Hr. Høedt privat er en meget interessant Mand, der véd at sige mange træffende Ting om Kunsten, er heller ikke mig ubekendt; men det slaar her ikke til, thi var hans »Udkast til en kristelig Æstetik« blot en letsindig Tanke, der var faret igennem Hovedet paa en ung Student og uforvarende løbet fra ham, nu ja! hvem vilde da ikke gerne glemme det? Men er det et Værk af mange Aars Flid og af en ældre Mands Besindighed, da bliver det en Protest mod ham saa længe han lever.

Hvad nu Sceneinstruktørposten angaar, er jeg ikke mindre nysgerrig efter at kende de Garantier, Hs. Eksc. maatte have for at Hr. Høedt duer til at indtage denne Plads. Man kan maaske tilskrive Hr. Høedt Sceneinstruktionen paa Hofteatret, men her er Fortjenesten rigtignok tvivlsom. Stykkerne gik med udmærket Præcision og ofte frappant Sammenspil over Scenen, og hvis dette skyldes Hr. Høedt, og hvis det var ham muligt at tilvejebringe dette paa det kgl. Theaters

Scene, skulde Ingen være ham taknemmeligere end jeg, men den anden Side af Sceneinstruktionen, Stykkernes teatraleke Udstyring, var falsk. Endskønt Bladene roste disse Dekorationer med deres hele Omnibuslæs af Borde, Stole, Flakoner, Jalousier o. s. v., saa var der dog maaske næppe en Eneste af Publikum, som ikke anede det ukunstneriske, ja fast naragtige deri. Man hørte overalt med Fornøjelse paa en Anekdote om en gammel Jøde, der absolut vilde se »En fornem Svigersønnen for det smukke Bordtæppes Skyld, og Anekdoten er betegnende for hele Tilstanden. Det er en barnagtig Tendens og stik imod al Kunst, at ville gøre Alt paa Scenen saa virkeligt som muligt. Det bliver derved lettere for en Skuespiller, der bøder paa sine Evner ved at ville give Kunsten en falsk Retning, at skjule sig selv mellem alle disse Møbler, at bringe den illuderede Karakter i Forglemmelse, og forvandle det Hele til en maaske ganske uinteressant personlig Hverdagspassiar med Publikum; men det bliver vanskeligere for den virkelige Kunstner at løfte og besjæle alle disse tunge Masser og brede Illusionens fine Flor ud over Scenen. Den dramaturgiske Regel er, at paa Scenen maa saa meget som muligt være malet, og Skuespilleren saa vidt muligt altid spille i Prosceniet eller midt paa Scenen med det kunstige Perspektiv til Ramme, og det skal være mig en Fornøjelse at debattere den udførligere med Enhver, der kan tale med; thi Alt

hvad der nu eller før, her eller andetsteds har et Navn i Æstetiken, staar paa min Side, saa at Sagen allerede for længe siden er bevist og Beviset let at gentage. Gaar man nu et Skridt videre, da maa man slutte, at en Mand, der, som Høedt, færdes saa meget paa det Almindeliges Gebet og sysler saa meget med Tilværelsens dybeste Grundmomenter, umulig ved Siden deraf kan have bevaret den Interesse for det Ubetydelige, den Samler- og Pillerflid, der er en Sceneinstruktør nødvendig. Han skal kende f. Eks. Malerier, men han skal se bort fra deres Kunst og se deres Klæder, han skal, i det mindste ved det kgl. Theater, hvor det ikke blot er nye franske Lystspil, der skal sættes i Scene, være i Besiddelse af en meget betydelig og ganske ejendommelig historisk Kundskab, som Hr. Høedt aldrig har vist Spor af, han skal være i Besiddelse af et æstetisk, anatomere Talent, saa at han ikke, naar han skal indrette et større, ældre Stykke efter vor Scenes Fordringer, dissekerer det som et Lig, men bestandig holder det levende under Behandlingen. Her kender maaske Hs Eksc. Fortjenester hos Hr. Høedt, som ere skjulte for os Andre, idet han maaske har set og prøvet Hr. Høedts Indretning af »Hamlet« og »Richard den Tredie« for den danske Scene i deres oprindelige Skikkelse inden Heiberg fik fat paa dem. Men selv om man nu trods alt dette engang havde sat sig i Hovedet, at Hr. Høedt

skulde være en brugbar Sceneinstruktør, saa er der dog endnu et Faktum, der i mine Øjne, og som jeg er overbevist om, hos enhver Mand, der har nogen Ridderlighed i sit Bryst, maa protesteres imod. Hs. Eksc. synes aldeles at have glemst, at han selv engang har været i den Nødvendighed at maatte fjerne Hr. Høedt fra Theatret paa Grund af hans personlige Forhold. Man dømme om hans Konflikt med Heiberg, hvad man vil, saa bliver det dog altid misligt, at Hr. Høedt ikke har vidst at underordne sin Opposition i de til-ladelige Former, en Kejtethed i Opførsel, der ikke let tør findes hos en Sceneinstruktør. Og saa endelig den ubehagelige Maade, hvorpaa Jfr. Müller kom med ind i Sagen. Denne Kunstnerinde har og havde en meget vanskelig Stilling overfor Publikum, der krævede den sarteste Omsorg, ikke blot hos Kritiken, men endnu mere hos hendes Medspillende. Nogle vente sig en Udvikling hos hende til en stor Kunstnerinde; Andre er paa Veje til altid at finde hende den samme, og have de sidste Overvægten i Publikum, saa kan man takke den ubegribelige Medfart, hun i forrige Aar led, for denne Ulykke. Grunden, hvorfor Hr. Høedt ikke vilde spille med hende, var den og ingen anden, at han mistvivlede om med sit svage Organ at kunne trænge igennem ved Siden af hende; men i Stedet for dette, kom der ganske andre Ting ud i Publikum, — ganske naturligt, fordi der bag den hele Sag laa Motiver, man

ikke turde komme frem med. Endskønt nu disse Rygter naturligvis ikke i fjerneste Maade foranledigedes ved nogen Uforsigtighed fra Hr. Høedts Side, saa burde han dog paa en eller anden Maade have modarbejdet den og reddet Jfr. Müller, og at han ikke har gjort det, viser, at han mangler Omsigt til at bevæge sig i Theaterlabyrinthen med lige saa fuldendt Noblesse som i sit private Liv. Men dette er en »*conditio sine qua non*« *) for en Sceneinstruktør, og man kan ikke betro hele Personalet til en Mand, der har foranlediget sligt. At Jfr. Müller siden den Tid saa godt som ikke har spillet, at man urettelig har forbigaaet hende ved Besættelsen af »Thyre Boløxe«, vækker en anden Mistanke, thi det vilde være ubegribeligt, at Hr. Etatsraad Thiele ikke skulde kunne se, at Jfr. Müller var saa afgjort bestemt for denne Rolle, som man vel kunde tænke sig Nogen. Det er som jeg hørte ytre dengang: Hvis Hr. Etatsraad Thiele i sit Ansigt Sved var gaaet til Vorherre og bestilt et Fruentimmer til at spille »Thyre Boløxe«, kunde han ingen bedre have faaet end Jfr. Müller. — Der er endnu en Betragtning, som kunde have ledet Hs. Eksc., og jeg skal gerne lade ethvert Hensyn gælde. Hs. Eksc. mener maaske at tilvinde Theatret Popularitet og Tillid i Publikum ved at rykke Hr. Høedt længere frem i Spidsen; men

*) ufravigelig Betingelse.

ogsaa dette er fejlt beregnet og bliver det med hver Dag mere. Vel er det sandt, at der er Damer, som hver Aften gaar i Theatret, naar Hr. Høedt spiller, at der er unge Studenter, som føler sig usigelig smigrede ved paa et offentligt Sted at sidde den store Mand nær; men det er en ren Misforstaaelse af Kristendommen, dersom Hr. Høedt saaledes udtolker det Skriftsted: »Af de Umyndiges og Diendes Mund skal Du berede Dig Lovsang.« Hr. Høedt maa selv vide, at i den Glands og Force, hvormed han kom frem, var meget uægte og kunstlet, thi han har i Theatret og udenfor ofte hørt Partiets tomme Eksaltation, men aldrig Begejstringen, ofte Interessen, men aldrig Varmen. Selv om nu ikke Hr. Høedts monotone Komadiespil, der truer med kun at bevæge sig i Gentagelser, tilsidst vilde gøre Publikum ked af ham, saa maatte en saadan lavet Enthousiasme nødvendigvis ud af sig selv føde en Reaktion, der maaske ikke vilde blive mindre uretfærdig og usand. Og om Hr. Høedt end maatte mene, at jeg ved mine Artikler om ham har fremskyndet denne Reaktion, eller stræbt at fremskynde den — og i det sidste Tilfælde tager han ikke fejl — saa ved jeg ogsaa, at han ud af hver Linie kan føle den Overvindelse, hvormed jeg har skrevet. Det er langt fra, at jeg vil rakke ham ned, dertil elsker jeg ethvert, selv det mindste Glimt af Sandhed og personlig Dygtighed altfor højt; men jeg vilde gerne bidrage noget til

at faa al den Usandhed bort, der lumrer om ham, og skulde Reaktionen engang træffe ham uretfærdigt og haardt, saa har han vist allerede mærket, at jeg er den, der først vil holde igen og tale højt om hans virkelige Fortjeneste. Vil Hs. Excellence nu købe sig Publikum ved paa denne Maade at ofre noget af Kunsten, saa køber han Katten i Sækken, og Historien er endda ikke tilende. — Fru Heiberg har indgivet sin Ansøgning om Afsked, og derved nedlagt en bestemt Protest mod den nuværende Ordning af og Tilstand i Theaterforholdene, og naar alle Aktstykkerne i den konfuse Forvikling, der har frembragt dette afgørende Skridt, og naar alle Biomstændigheder er vel betænkte, saa kommer Fortsættelsen.«

Zu—Zx.

I »Københavnsposten« Januar 1859 omtales i en Artikel det uheldige i, at de Herrer, som for Tiden regerer Theatret, ikke opfylder de billigste Forventninger. Deres Optræden lige overfor enkelte af Personalet leder til Formodning enten om en systematisk Forfølgelse af visse Personer eller en sørgelig Blindhed for Theatrets Ve og Vel. Det er navnlig Bestyrelsens Adfærd mod to af Theatrets Damer, Mdm. Sødning og Jfr. Müller, der foranlediger os til ovenstaaende Bemærkninger. Man klager over et Misforhold mellem Damerne og Herrerne ved det kgl. Theater, man finder, at der er en betydelig Overvægt af Dygtighed paa Herrerens Side — hvilket allerede Fru

Heibergs Fjernelse fra Theatret var tilstrækkeligt til at bevirke — og dog lader man de mest fremragende Talenter iblandt Damerne næsten ganske ubenyttede. Jfr. Müller spiller hverken Stort eller Smaat, hun erfarer kun, at hun er Skuespillerinde derved, at hun hæver Gage og har Friplads. Og dog har Jfr. Müller vist sig i Besiddelse af Evner, der kunde kaldes mere end brugbare, eftersom hun er en af de meget faa Damer ved Teatret, der kunde benyttes i Tragedien. Men er denne Adfærd af Bestyrelsen ikke lige saa uklog som uretfærdig? Og burde den ikke, netop i det foreliggende Tilfælde, undgaa ethvert Skin af Ubillighed? Folk er nu engang onde, og man har let ved at huske, at det var Jfr. Müller med hvem Hr. Høedt i sin Tid nægtede at optræde i »Hamlet«, og man er meget tilbøjelig til i hine Dages Begivenheder at søge Grunden til Bestyrelsens Fremfærd mod Jfr. Müller. Vi antager det ingen lunde for afgjort, vi paastaar kun, at det ser ud, som om Bestyrelsen havde adopteret et vist Forfølgelses- og Udelukkelsessystem. Vi ved, at den stedfindende Uvilje og Misfornøjelse derved finder ny Næring, og det er vor Overbevisning, at ved Udbredelse af den Mening: det gælder om for at faa Roller, at staa sig godt eller være vel set hos Bestyrelsen, — fremelskes en Servilisme og Hensyntagen, der mindst burde findes i Kunstens Hjem«.

De to andre Søstre Tante Caroline og Cathinka

levede mere privat. De tre Søstre, som boede sammen førte et behageligt Liv. I Fællesskab foretog de jævnlig Udenlandsrejser; det har været interessant at høre deres livfulde Beskrivelse og Fremstilling af, hvad de har set og oplevet.

IV. Den ældste Datter, *Margrethe Müller*, blev som tidligere omtalt 1790 gift med Kattuntrykker Güllich i Strasbourg; circa 1801 flyttede han med Familie til Danmark, Aaret efter at hans Svigerforældre havde bosat sig her. — Han grundlagde et Farveri og Kattuntrykkeri paa Christianshavn i Prinsensgade. Fra Strassbourg medbragte han en lille Søn Fritz, som senere overtog sin Faders Forretning, endvidere havde de to Døtre, Margrethe, som blev sindssyg, og Dorthea, som i mange Aar var en trofast Støtte og Hjælp i sin Broders store Hus og Bedrift; Tante Dorthea, som hun af hele Familien kaldtes, var Hjælpsomheden selv, hun tænkte mest paa alle de andre, mindst paa sig selv. Onkel Fritz Güllich var gift to Gange, første Gang med Vilhelmine Ørgaard; i dette Ægteskab havde de 6 Sønner og 1 Datter.

Vilhelm, f. 1835, døde i den amerikanske Frihedskrig. — Svend Ludvig Valdemar, f. $15/12$ 1837, var den bekendte Teatermaler Güllich, der knyttes til vor nationale Scene 1. Septbr. 1870. 18 Aar gammel kom han ind paa Kunstakademiet, blev 3 Aar efter Elev paa Modelskolen, og vandt 1862 den store Sølvmedaille. Han lagde sig sær-

lig efter Figurmaleriet, og i 1866 udstillede han et Portræt af sin Fader; hans egentlige Felt mentes at være Portræt og Genremaleri. Lidt efter lidt voksede imidlertid hans Interesse for Teatermaleriet. Det første Forsøg i den Retning var nogle mindre Dekorationer til »Alhambra«, disse vakte saa megen Opsigt, at der tildeltes ham et Rejsestipendium, og han studerede nu i 1868—69 i Wien og Paris Teatermaleriet paa de store Ateliers. Ved sin Hjemkomst ansattes han ved vort kgl. Teater, beriget med god Erfaring. — Hvad han har malet til Nationalscenen er baaret af kunstnerisk Sans, rig Fantasi og en livlig Intelligens.

Ved sine mange Dekorationer har han bevist, at han ikke alene besad Viljen, men ogsaa Evnen til at give Teatermalerkunsten i Danmark det Op-sving, den trængte til, henimod Sandhed og Naturtroskab. Mere og mere lagde han sig efter at studere Naturen i fri Luft — Landskabet, hvilket ogsaa er det Felt, paa hvilket han har ydet sit allerbedste, — hvem mindes ikke hans prægtige, friske, saftige, lysegrønne Bøgeskove, hans maanebelyste Skov i »Skærsommernatsdrømmen«, endvidere tropiske Haver, Fjeldegne og vildt fantastiske Grotter. Disse Arbejder vidner om Stemning, Friskhed, Finhed, Kraft og Natursandhed, man tror sig absolut hensat til den Egn, der er fremstillet.

Tallet paa de Dekorationer, Valdemar Güllich har malet til det kgl. Teater, er uendelig stort, og mange af hans Skitser er aldrig bleven udført.

Den dygtige Kunstner har gennem en lang Aarrække beredt det kgl. Teaters Publikum store Nydelser ved sine talentfulde og dygtige Arbejder. Interessant var det at se ham arbejde paa Malersalen; her var han ret i sit Element, ved kunstigt Lys maledes Skitserne, og senere udarbejdedes herefter de store Lærreder, som var udsplændte paa Gulvet. Ogsaa maatte man beundre hans Evne til at overvinde alle de Vanskeligheder, som Scenens Krav kan lægge paa en Teatermalers Vej. I Aaret 1895 holdt han 25 Aars Jubilæum i Teatrets Tjeneste, og kun to Aar efter døde han, efterladende sig et smukt og varigt Minde. — Han var gift med *Flora Viberg*.

Fritz var Farver, men døde tidligt.

Axel er Mekaniker, gift med *Martine Fehmerling*.

Johannes rejste som ung til Amerika.

Alfred var Kaptajn i det forenede Dampskibsselskab, gift med *Emma Andrup*. — Død 1899.

Vilhelmine gift med Kolonibestyrer i Grønland *Harald Saxtorff*.

Anden Gang ægtede Onkel *Fritz Güllick Hansine Preisler*; i dette Ægteskab var to Døtre, *Anna* og *Emilie*.

Anna gift med Marinemaler Professor *Carl Locker*; i dette Ægteskab 3 Døtre og 2 Sønner.

Carla gift med Byfogedfuldmægtig *Andreasen*.

Axel, Billedhugger, gift med Malerinden *Jo. Hahn*.

Ellen Billedhuggerinde, gift med Magister Thalbitzer.

Bodil Havebrugskandidat.

Jens.

Den yngste Datter, Emilie Güllick, er Almuelærerinde. Det Güllickske Hjem var vidt bekendt for sin store Gæstfrihed, saavel den gamle Gaard paa Christianshavn, Overgaden oven Vandet Nr. 10, som Landstedet Fuglesang i Lyngby gemmer mange lyse, glade og hyggelige Minder for den talrige Kreds, som ofte samledes her. Sommerferien tilbragte vi Børn som Regel paa Fuglesang, og hvor befandt vi os vel her, denne ligefremme, aabne Hjertelighed virkede saa hjemligt. Altid var der nok at fornøje sig med, Huset som oftest fuldt af unge, glade Mennesker; en prægtig stor, gammel Have med Massevis af Frugttræer, jeg mindes endnu saa tydelig, hvor de forskellige Træer stod, ja naar jeg tænker derpaa, kan jeg ligefrem fornemme de forskellige Æblers Smag, og endelig hertil, det, som det nok egentlig særlig beroede paa, at vi befandt os saa godt, var Onkels og Tantes store Overbærenhed med alle vore Gavtyvestreger. Blev vi undertiden altfor slemme, saa fik vi en lille Stuearrest; engang da hele Forsamlingen af Piger og Drengene havde vadet ud og naturligvis var bleven drivvaade, ja da blev hele Kompagniet kommanderet i Seng midt om Formiddagen, men den Straf tror jeg næsten, Tante fortrød, thi vi lavede et saadant Leben, at hun havde nok at

gøre den Dag med at holde Styr paa os. — Haven gik ned til Lyngby Sø, her var bygget en Bro, den hvide Bro kaldet, med to Bænke, en paa hver Side i hele Broens Bredde; at sidde her Sommeraftener var aldeles fortryllende, dog skal det have været endnu smukkere tidligere, førend Jernbandedæmningen lagdes tværs over Søen. I Almindelighed laa her flere Baade, som Familien med Gæster benyttede til Roture og Fiskeri, undtagelsesvis blev der ogsaa sejlet. Onkel var en meget ivrig Fisker, og Fader ikke mindre, heraf fulgte, at Sønnerne ogsaa fik Interesse herfor, og vi Pigebørn stod iøvrigt heller ikke tilbage, selv har jeg i Drengeklæder gravet Orme om Aftenen til vort Fiskeri næste Dag. For Enden af Haven, hvortil for Resten førte den dejligste Bøgeallé, man kan tænke sig var, en Udgang, lige udenfor denne var anlagt en Bro, som førte et Stykke ud i Søen, og her laa Enkedronning Caroline Amalies Baade. Ved Enden af Broen laa et lille Træhus, hvilket indeholdt Rekvisitter til Dronningens Baade. I Gulvet var en Lem, herfra førte en lille Trappe ned i Søen, og dette benyttede vi Børn som Badehus; det hele var en miniature, men det værste, vi bedrev her, var, at vi forgreb os paa en Kasse, som ganske vist ikke var aflaaet, men kun med et løst Laag til at lukke op; heri opbevaredes nemlig Dronningens røde Fløjls-Hynder til at lægge i Baaden; disse havde vi den Dristighed at tage frem og benytte, og det kan nok være,

vi følte os ved at sidde paa disse kongelige Sæder, saa kloge var vi dog, eller rettere sagt, saa meget Begreb om, at vi gjorde noget galt, havde vi, idet vi dækkede Nøglehullet med Tøj. — En ganske morsom lille Tildragelse hændte engang min Broder her; han var en Dag ude paa Broen hos Baadsmændene og hørte her, at der kom Bud fra Slottet, Dronningen ønskede Aborrer til Middagen; Baadsmændene svarede, han havde været ude at fiske, men havde ingen faaet. Frederik, som hørte dette, skyndte sig ind til Fader og bad, om han vilde tage ud med ham og fiske, da Dronningen gerne vilde have Aborrer. Fader gik villig ind herpaa, og Fangsten blev bragt op paa Slottet med Hilsen, at her var Aborrer, som Dr. Grøns lille Søn havde fanget, hvis Hds. Majestæt ønskede dem. Nogle Dage senere skulde Dronningen ud at sejle, dette rygtedes i Reglen hurtigt, thi havde kun et af Børnene set nogle Forberedelser, gik det som en Løbeild, og snart var Broen fyldt med glade Tilskuere. Ogsaa Frederik var der den Dag, idet Dronningen kom gaaende, fik hun Øje paa ham, gik hen til ham og sagde: »Du er nok Dr. Grøns lille Søn, tak for Aborrerne, Du sendte mig, de smagte mig godt«, hvorefter hun bøjede sig ned og kyssede ham paa Panden. Hvor mindes jeg ogsaa, hvilken Fryd det var, naar vi paa vore Spadsereture i Sorgenfri Skov mødte Dronningen, denne smukke Majestæt, som altid lønnede vor dybe Kompliment med det elskeligste

Smil. Om Søndagen drog gerne hele Karavanen til Kilden, hvor der vankede Kager og Sukkerstænger. Engang blev Frederik som lille Dreng sammen med en af Kusinerne sendt hen for at købe Kaffebønner; det var temmelig langt nede i Byen, og da de var paa Hjemvejen, brød et Tordenvejr løs, Regnen styrtede ned i stride Strømme. I deres Befippelse lagde de Posen med Bønnerne i Forklædet og løb videre, men hvilket Syn, da de naaede hjem, drev Kaffen igennem Forklædet som gennem en Kaffepose, Kjole, Strømper og Støvler, alt var Kaffe — saa der blev en ordentlig Renselsesfest.

Soveværelserne laa ovenpaa, Onkels og Tantes inderst, i Forbindelse med dette stod det Værelse, hvor alle vi Pigebørn laa, gerne 5 à 6 i ganske lave Senge, den ene ved Siden af den anden, det var nærmest som store Chatolskuffer. Lige over for med en Gang imellem laa et Værelse, som kaldtes for Jomfruburet til trods for, at det var Drengene, som residerede her. Det kan nok være, at her var Lystighed. Fætrene var jo alle betydelig ældre end vi, men var desuagtet meget elskværdige og hjælpsomme imod os; ofte, naar de kom hjem fra Byen sent om Aftenen, blev en lille Sten kastet op mod vore Vinduer, disse vendte nemlig ud mod Haven, og nu vidste vi Besked; en af os listede op, aabnede Vinduet paa Klem, et Sejlgarn firedes ned, og hvilken Fryd, vi hejsede store Chokoladestænger op.

Om Søndagene i Ferien kom Fader og Moder ud, hvortil jeg nok mindes, at jeg glædede mig meget, da jeg altid følte en ubeskrivelig Længsel efter min lille Mo'r, som for mig stod som Indbegrebet af det bedste paa Jorden. — Onkel og Tante satte megen Pris paa dem og viste megen Glæde, naar de kom, alt, hvad af godt de kunde gøre for dem, blev gjort. Naar Tiden kom, at de skulde hjem om Aftenen, holdt som Regel Vognen parat, Fader og Moder skulde køres lige hjem til Døren.

Et andet Bevis paa Onkels Elskværdighed vil jeg ligeledes anføre; i de sidste Aar Fader levede, sendte Onkel meget ofte sin Vogn til Afbenyttelse, Fader vilde nemlig ikke bo paa Landet, saa hyppige lange Køreture skaffede ham saaledes paa en behagelig Maade frisk Luft. Ogsaa ude i den gamle Gaard paa Christianshavn tilbragte vi mange glade Timer. Efter Onkels Død vedblev Tante og den yngste Datter Emilie at bo sammen, og Tante, som i de senere Aar har været meget skrøbelig af Helbred, modtager nu som Løn for, hvad hun har været for alle sine, en øm og kærlig Pleje af sin Datter.

V. *Magdalene*, min Bedstemoder Klein som tidligere omtalt.

VI. Den yngste Datter, *Salomé Dorethée Müller*, var ved sin Søster Magdalenes Giftermaal den sidste Datter tilbage i Hjemmet, og uagtet hun

kun var 15 Aar gammel, maatte hun overtage den store Gerning, som Hjemmet krævede, hvilken hun imidlertid skal have opfyldt med en efter hendes Alder mærkværdig Dygtighed. Faa Aar efter blev hun gift med Englænderen Tighe, som var en Adoptivsøn af Fabrikant Talboth, hvis Fabrik dengang laa ved Nørrevold. Foruden et næsten kongeligt Udstyr fik hun en god Medgift. Dorethée Müller var meget smuk, blev almindelig bemærket for sin Ynde — særlig ved en bestemt Lejlighed gjorde hun megen Lykke; der var nemlig Maskebal i Kongens Klub, de havde indøvet to Karakterdansen, hvilke dansedes i Kostumer, »Amagerdans« og gammel »Konedans«; disse gjorde megen Lykke. Det fortælles, at Christian VIII, dengang Prins, indfandt sig der den Aften, og Bestyrelsen anmodede dem om at gentage Dansene. Atter gjorde de megen Lykke og fik den Ære at danse i Kvadrille med Prinsen.

Kun 27 Aar gammel blev hun Enke og ægtede 10 Aar efter John Peter Thorning, Sadelmagermester, bosiddende i Frederiksværk. Han var Borgerrepræsentant og havde adskillige Tillidshverv. I dette Ægteskab en Datter Louise, gift med Organist Chr. Glass, hvis eneste Barn er den bekendte Komponist Louis Glass, gift med Pianistinden Agnes Jørgensen.

Endvidere to Sønner.

John Thorning, der har opholdt sig mange Aar i Udlandet, var Værkfører i sit Fag baade i Lon-

don og Paris; senere bosatte han sig i København som Dekorator. Han giftede sig med Julie Gern. I dette Ægteskab 4 Børn.

Ida gift med cand. theol. Jepsen.

Jenny gift med Bogholder Mørck.

August Maskinkonstruktør.

Petra.

August Thorning er Juvelér i London, hvor han har opholdt sig siden 1862; han er gift med en Englænderinde. Ingen Børn.

Dorethée Thorning, f. Müller, blev nu anden Gang Enke, og sine sidste Leveaar tilbragte hun i Huset hos sin Datter og Svigersøn, Organist Glass. Hun opnaede den høje Alder af 92 Aar, og bevarede lige til det sidste en vis aandelig Spænstighed, nærrede en virksom Interesse for det franske Sprog, som jo dog, skønt hun kom hertil som ganske lille, var hendes Modersmaal; hun var en fin, gratiøs gammel Dame, og endnu i sin sidste Levetid citerede hun i Selskaber af og til franske og tyske Digtere.

Faders Søster, Jensine Mathilde Grøn, blev som tidligere kortelig berørt, gift med Pastor Johan Rudolph Berg, hvis Fader var en dygtig Søofficer, som dog med mange Andre fik sin Afsked som Kaptajnløjtenant ved Norges Adskillelse fra Danmark. Kort Tid efter fik han Toldkontrollør-embedet i Stubbekøbing og blev senere Kancelliraad, han døde, da Onkel var 12 Aar gammel.

Onkels Moder, som var en Købmandsdatter fra Randers, var en sjelden elskelig Personlighed, havde flere Talenter, var vel oplyst, og var en meget dygtig Husmoder, hendes kærlige Sind arvede Sønnen efter hende. Efter sin Mands Død, blev hun støttet pekuniert af sin Svigermoder, der tog Ophold hos hende, hun var fra ung af Enke efter en Kinafarer. Som Enke havde hun ladet bygge et Sted paa Vestergade i København, hvilket en Plade i Stedet fremviser. Hun var smuk, klog og dertil en alvorlig Kristen, der tidlig paavirkede Onkel i saa Henseende. Under en Sygdom, da hun ret følte Lægekunstens Nytte, fik hun det Ønske, at et af hendes Børnebørn skulde blive Læge, og fastsatte for det Tilfælde en lille Sum dertil. Det blev Onkel der kom til at studere, men efter at han var bleven Student, vaagnede Lysten hos ham til at blive Præst, hvad der var hende dobbelt kært. Kun var det Skade, at den Sum, der skulde anvendes til Studering var temmelig begrænset, og som Følge heraf overanstrengte Onkel ofte sin Hjernes Kræfter, hvilket ikke var heldigt for hans svage Syn og nervøse Hovedpine, som han havde faaet i Arv efter sin Moder. Ogsaa maatte Onkel ofte give Afkald paa meget til Gavn og Nydelse, saaledes blandt andet Studenterforeningen, hvad der ikke altid var ham saa let, da han var meget selskabelig anlagt, og selv som ældre bevarede ualmindelige Evner til paa en behagelig Maade at sætte Liv i et Selskab, saa det

blev til virkelig Forfriskelse. Med Studenternes Levemaade gik det vistnok ofte i de Tider, som det bedst kunde. Blandt andet fortalte Onkel, at han og Kammeraterne havde stegt Bøf paa en Ildskuffe. En Ring havde Onkel, som havde været paa Assistentshuset for at faa Brød, men det var dog nok Vejrforholdene, der havde forsinket Pengeforsendelsen fra Hjemmet, mange morsomme Studentehistorier mindedes Onkel, og man fik aldrig Indtryk af, at det havde skortet paa Humør, skønt meget kunde antyde, at Studenterne principmæssig blev holdt knebent i de Tider. Mærkelig nok var den Eneste, som engang var saa trykket af Penge-sorg, at han til Onkel udbrød : »Man maa gaa paa Jorden, om den saa er gloende,« — den senere saa velhavende Ole Suhr. Som Datidens fleste Theologer blev Onkel meget paavirket af Mynster, og vel stillede han sig ikke fjendtlig til de Retninger, som senere kom frem indenfor Folkekirken, tog gerne imod, hvad han fandt af godt der, men hørte ikke til dem, der kunde slutte sig helt til et af de kirkelige Partier. Da Onkel havde taget sin Eksamen med Laud, tog han Plads som Huslærer, og navnlig paa to Steder knyttede han for Livet Venskabsforbindelser med dem, han var hos. Det sidste Sted var hos Overlægen paa St. Hans-hospital Dr. Gøriche. Her lærte Onkel som forhen omtalt sin tilkommende Hustru at kende, da hun af Gøriches indbødes saavel til Sommer som Vinterbesøg hos dem.

Tante har været ikke alene meget smuk, med lyse Krøller, frisk Teint, men ogsaa i Besiddelse af noget yndigt, ubevidst, som gjorde, at hun indtog Alle. Selv har jeg først kendt hende personlig, da hun var ældre, men fra første Gang, jeg saa hende, fandt jeg hende elskelig og kær som faa; hun vedblev lige til sin Død at være en mild og barnlig Natur.

Et halvt Aarstid efter Onkels og Tantes Forlovelse fik Onkel Embede paa Skagen. Tante syede selv sit Udstyr samtidig med, at hun lærte Husholdning hos Bedstemoder Klein paa Købmagergade. Den 6te Juli 1844 blev de viet af Tantes Onkel, Professor Wulff, Præst ved Helligaands-Kirken. Efter et kort Samvær med Slægt og Venner tog de til Roskilde, hvor de overnattede, derfra til Stubbekøbing for at besøge Onkels Moder, herfra endelig direkte til deres nye Hjem paa Skagen. Overgangen til Livet her, hvor der ikke kendtes noget til alt det, Tante tidligere havde bevæget sig i, men des mere til Beretninger om Strandinger, eventuel Fortjeneste dermed og deslige var svær.

Onkel var stærkt optaget af Forretninger, inden deres Giftermaal skrev han temmelig trykket fra Skagen: Her er en saadan Masse af kommunale Hverv, der paahviler Præsten, at jeg virkelig ikke kan forstaa, hvorledes der skal blive Tid til Sjælesørger-Gerning. Han havde længtes efter Præstevirksomheden, men dette tyngede ham.

Præstegaard var der ingen af, og kun én Lejlighed i Byen, der var nogenlunde brugelig, men aldrig tilfredsstillende, at denne efterhaanden blev meget indskrænket, da flere Børn arriverede, vil man forstaa. To Børn, en lille Pige og Dreng, blev Anledning til uendelig megen Sorg og Bekymring, idet de Begge som ganske smaa blev berøvet dem, og hvad der forværrede Sagen, var den, at det mentes at være en fejlagtig Behandling fra Lægens Side, han havde været Regimentslæge, og antoges det, at han havde benyttet for kraftige Midler. Tantes Helbred, ligesom ogsaa hendes Sindstilstand, led meget herunder, og det tog Tid, inden hun genvandt sin Ro. I den Anledning tilskrev Fader sin Søster nogle Breve, hvilke er nedskrevet tidligere i disse Meddelelser; han søger gennem disse paa en sund, kærlig og overbevisende Maade, at give hende et noget andet Syn paa Forholdene, og opnaaede vel, saa nogenlunde, efterhaanden at hjælpe til at berolige hende. Senere mistede de endnu en lille Dreng, men havde endnu tre Døtre, Thea, Mathilde og Helga, samt en Søn, Rudolph.

Underligt var det at tænke sig, at Fader og hans Søster, som holdt saa uendelig meget af hinanden, aldrig skulde ses mere, efter at Tante som Brud rejste herfra, hvor dog Fader levede endnu circa 25 Aar efter — Dels havde det sine Vanskeligheder for Fader som Læge, at begive sig paa Rejse, men særlig grundet paa hans skrøbe-

lige Helbred blev det aldrig til noget. Tante for sin Del var ogsaa fuldt optaget, og vilde ikke gerne forlade Mand og Børn; saaledes forløb Tiden Aar ud og Aar ind, uden at de, der stod hinanden saa nær, saas. Nogen Tid forinden Faders Død skrev Tante, at hvis han vilde se hende, vilde hun komme herover. Men Fader, som den Gang var meget svag, mente, at Synet af hans Søster vilde gøre for stærkt Indtryk paa ham. Onkel saa vi af og til i de Aar, da han undertiden maatte foretage Rejser for sit Syns Skyld.

En Koleraepedemi oplevede de paa Skagen; de fleste Tilfælde viste sig hos Fiskerne, hos hvem der ogsaa var godt Arnested derfor. En trofast Plejerske døde, en anden derimod, som kastede sig over sin afdøde Mands Lig og gik med hans Klæder, for at faa Kolera, levede desuagtet. Det var en angstfuld Tid; alt det meget Fiskeriaffald, som fandtes her, var skikket til at give Sygdommen Næring, ej at tale om den Tids Griseri i Hjemmene.

I 1853 blev Onkel forflyttet til Næsborg ved Løgstør. Rejsen dertil var meget besværlig; for at komme til Frederikshavn maatte man køre de to Mil lige ud mod Havet, saa Bølgerne undertiden skvulpede op mod Vognen. Nogle høje Banker, over hvilke Bølgerne kunde skylle ved høj Søgang, maatte passeres, »Stokkemilene«. En ny ansat Fyrinspektør, som skulde hjemføre sin

unge Hustru, hændte det, at da de ved sen, mørk Aften netop skulde passere »Stokkemilene«, sad Vognen fast. Postkusken maatte gaa til Skagen efter Hjælp; Onkel med Møllerens Karle drog med Lygter afsted for at hjælpe Vognen op, og i den sene Stormnat havnede de i Præsteboligen. Det er bleven sagt, at Præsten paa Skagen i længst forsvundne Tider fra Prædikestolen bad om en god Stranding. Var det nu end en Fabel, var saameget dog vist, at af Strandingerne afgang saa noget nær Skagboens Underhold ogsaa paa den Tid, Onkel var Præst der. Fiskerieksport betød ikke det samme den Gang som nu, Fisk var det billigste paa Stedet, hvorfor man ogsaa var mest henvist til det Næringsmiddel, og Bjergning ved Stranding udgjorde da saaledes nærmest Hovedfortjensten. Sjældnere gik Menneskeliv tabt, og Strandingerne vænnede man sig til. En Gang havde der i længere Tid slet ingen Strandinger været, og man var ligefrem i Nød derved.

Præstegaarden i Næsborg var gammel. Onkel lod den helt istandsætte. Tante plantede Roser, som voksede op ad Murene, og anlagde en lille Have, da man, for at komme til den egentlige Have, skulde over Gaarden. Længe varede det ikke, inden Hyggen voksede frem under Tantes kyndige Hænder, hun, som ligefrem frydede sig over hver enkelt lille Blomst, fyldte Hjemmet med mange, ofte meget smukke Blomster, hvilke i Forbindelse med Solen gav Hjemmet det rette,

Præg, som i de Tider fandtes i en Præstegaard.

Hjemmets Velvære og Poesi kom ret frem i de Timer, naar Smaabesøg aflagdes fra Landsbyen, naar Maskinen snurrede, og den duftende Kaffe blev nydt med friskt Bagværk til, da gik Passiaren livligt, og Gæstfriheden udfoldedes i al sin Elskværdighed. Eller saadanne Timer i Vinterens Tid, naar Stormen brusede udenfor, og det indenfor knitrede i Kakkellovnen, medens Ilden sendte sine lysende Straaler ud over Gulvtæppet, som dækkede over et tykt Lag Halm for ret at gøre det lunt, Potpourri duftede, og stemningsfulde Sange lød til et dæmpet Akompagnement, da var det ret Præstegaards Idyl. Baade som Præst og som Menneske var Onkel meget afholdt, han omfattede alle med Hjertelighed, han var en flittig Gæst hos de syge og de gamle — han var Børns og unges Ven; han forstod at tale med Mennesker, naar de mente at være i Vildrede, og endnu efter 30 Aars Forløb mindes og skattes han af dem, som vandt ham kær. Tante egnede sig ikke til at komme vidt omkring, Hjemmet var hendes egentlige Verden, -- der var hun den lyse, gode Aand, der gerne vilde gøre alt godt, for hvem det rummede, og for dem, der kom indenfor dets Rækkevidde, sprede Fred og Glæde om sig elskede hun; hun var en af de harmoniske Naturer, der virker saa velgørende, der fordrer saa

lidt for sig selv. Livet i Næsborg Præstegaard fra de Tider vil sent glemmes.

I Aarenes Løb svækkedes Onkels Syn mere og mere. Embedet var anstrengende, tre Kirker, hver Søndag prædikedes der i to. Udstrakte Sognegrænser og mange kommunale Hverv besværliggjorde yderligere Embedet.

Hans Syns svigtende Kraft gjorde ham næsten dobbelt samvittighedsfuld i Udøvelsen af sin Gerning. Kun 62 Aar gammel nødsagedes han til at tage sin Afsked, fordi han ikke mere kunde se at læse og skrive.

Af mærkbare Oplevelser i Næsborg maa nævnes Indkvarteringen under Krigen i 64.

Som alle fornuftige Mennesker rystede Onkel paa Hovedet ved Tanken om os mod to Stormagter, men Optimismen hos de Styrende, Haabet til Dannevirke, og senere Carl d. 15, holdt Menneskene en Tid sangvinske. Selv da Dannevirke var opgivet, var det end et svært Slag, og man vidste, at Jylland stod Fjenden aaben, var man dog ikke forsagt. Endnu sporedes Efterdønningen fra Trearskrigen i Optimismen ogsaa paa den Egn. Vorherre kunde jo gøre Underværker, skøndt man dog nok mente, at han kunde undvære Danmark.

Naar de i Præstegaarden saa tilbage til Krigsaaret, da hørte det til nogle af deres lyse Minder, at det i denne tunge Tid blev dem forundt at opfriske og glæde en Del af dem, der kæmpede for Be-

varelsen af de danske Hjem, ved at lade dem føle noget af den Hjemmets Fred og Hygge, føle den Anerkendelse for alt, hvad de havde udstaaet, som uden smaalige Hensyn nærmer Mennesker til hverandre og kalder det bedste frem, i en saadan Tid, hvor Fællesskabet i Sorg og Glæde føles mere end ellers. Nogen egentlig Indkvartering af de Danske var der ikke i Næsborg. En større Styrke laa en længere Tid nord for Limfjorden, og Indkvarteringen dør kunde nok til Tider være trykkende stor. Der fortælles, at i en Præstegaard, hvor der var Hovedkvarter, maatte Husets unge Damer nøjes med Nattely i Fodposer, men da Generalen fik Nys derom, fik han dog sat en Stopper derfor. Sonden Fjorden, hvor Næsborg laa, havde man al Grund til at vente Fjenden, og skulde der i dets Nærhed, hvor Fjorden var smallest, gøres Forsøg paa at formene ham Overgangen, som der en Tid yntedes om, var Præstegaarden aabenbart bleven Lazareth for Fjenden, og Terrænet paa den Side vilde have været ham meget gunstigt. Næsborg var et af de Punkter paa Egnen, som laa højest, Kirken saas viden om, og var Sømærke fra Vesterhavet. Navnet og Terrænet vidnede om, at der i sin Tid stod en Borg paa Næsset. Vore Tropper fik nu i Sinde at benytte denne udmærkede Udkigspost for Fjendens Nærmelse. En Mand blev sendt over Fjorden som Vagtpost paa en Bakke ca. $\frac{1}{2}$ Mil fra Næsborg, men blev senere flyttet til Kirkebakken. Det

var II. Reg., Jyder, og I. Reg., Københavnerne og Sydslesvigere, som laa derovre. Denne Vagt blev snart Byens Kæledægge. Der valfartedes ud til ham med Mad, Kaffe o. desl. Denne var den haardeste Vinter, man havde oplevet i mange Aar, saa Hjælp i den Retning kunde ogsaa nok gøres nødvendig. Onkel var den første, der førte an, han bragte selv Kaffe derud i Flaske, svøbt i Uldsjal; den var saa varm, at den kunde brænde, trods den $\frac{1}{2}$ Mil, den skulde bringes. Andre kom og gav dem Penge, saa tilsidst betalte Soldaterne hinanden for at faa den Post, som de aldrig havde kendt Mage til under Krigen. Gennem det i Aalborg af H. P. Barfod saa aandfuldt redigerede Blad, »Aalborgposten«, spredtes ud, hvad der udkom af Digte og Sange ved Kongens Død og Krigens Udbrud.

Som Bevis for den Aand, der gik igennem dem og fandt Genklang i Folk, kan anføres Begyndelsen og Slutningen af følgende: Chr. Richardt, der var en ung Mand, sang ved Kong Krederik den 7.'s Bisættelse.

»Der var saa sort i Kirken om Kongens Sarkofag,
Det var som Danmarks Lykke, blev jordet idag.

men han ender:

»Gaa kun igen i Kirke, det kan vi trænge til,
Gaa saa til Dannevirke, da komme hvad der vil«.

H. P. Barfod hilsede 1864 med et Digt, der begyndte saaledes:

Der sank den røde, matte Sol,
 Som Flammer i mørke Vande,
 Klokkerne drøned, og Hanen gol,
 Fra Pol til Pol.
 Det kendes, at lønligt paa Hængsel stort,
 Sig drejer Tidernes Aandeport.

og det slutter:

Nu hilder os Gaaden i trange Baand.
 Dog løftes Sjæl, naar der foldes Haand,
 Og det kendes!
 Med Gud paa Hængsel stort,
 Sig drejer Tidernes Aandeport.

Det var den Gang, de skønne, gamle Fædrelandssange, som nu høres saa lidt, friskede Sindet og opflammede Fædrelandskærligheden. Menneskene var vel mere umiddelbare, i hvert Fald paa disse Egne, men derfor ogsaa mere tillidsfulde overfor Gud og Mennesker. De Beretninger, disse Soldater gav, som havde oplevet noget af Felttogets sværeste Tider ved Tilbagetoget fra Dannevirke, var saa sobre af Frygt for at synes pralende, at de ikke fyldte Sindet med den Rædsel, som Beretningen om senere Tidens Krige. Uagtet Fjenden kun stod 3 Mil borte, og kunde komme naar som helst, gik alt sin jevne Gang,

men rigtignok ikke uden med stor Deltagelse i, hvad der forefaldt, saa den værste Tid egentlig var den, da Aalborgs Besættelse af Fjenden foranledigede, at der ingen Aviser eller Meddelelser kunde faas, men at de, som en Bondekone betegnende sagde, gik som smaa Børn i Mørke. Dannevirkes Opgivelse gav vel Begejstringen et Stød, men ved rolig Overvejelse indsaas snart Nødvendigheden deraf; Dybbøls heltemodige Forsvar virkede løftende trods dets Fald — men Erobringen af Als. — Der var en Alsinger, en meget tiltalende Mand, i Præstegaarden den Dag, Meldingen kom derom, han blev som lynslaaet, «Hvorledes kunde dette dog ske», udrød han.

Fra 21. Marts til Dybbøl faldt laa 11. og 1. Reg. norden Fjorden, og flere gjorde derfra smaa Besøg i Næsborg. Med Københavnerne indøvedes ved Klaveret den Sang, der var udkommet til første Reg., men hvis Melodi de ej ret kendte, af Sydslesvigerne havde flere i forrige Krig tjent i Oprørshæren. I Næsborg havde de Alle Ord for at være flinke, og det Ord for Raahed, som Regimentet var i — vel ej for fleres Vedkommende uden Grund, burde dog ej alle bøde for. En af dem (Københavner) sagde en Dag, — Sangen havde vel fremkaldt det: »Ja vi kan gaa paa, — men næppe havde vi staaet støt som Jyderne (11. Reg.) gjorde, da de plantedes op ad en Banke som Skive for Fjendens Kugler i Hundekulde i flere Timer og blev pillet ned Mand for Mand,

uden at kunne gøre egentlig Modstand og uden at vide hvorfor«. (De skulde forhale Forfølgelsen af de forudgaaende, da de forlod Dannevirke). Da disse efter Dybbøls Fald drog bort, var der kun Udsigt til at faa Fjendens Besøg, men det, man kunde faa at vide, var kun saare lidt paa den Tid, især naar det drejede sig om den Del af Landet, som Fjenden havde occuperet.

Den 7. Maj, en smuk Vaardag, saas pludselig Bajonetter blinke bag Præstegaardens Dige, og Glæden blev stor, da man saa, at det var danske, der kom marcherende. De var af 21. Reg., Sønderjyder. Der skulde anbringes en Vagt ved Næsborg Præstegaard, i den Hensigt at befri Egnen for fjendtlige Marodører, der havde besværet andre Egne, hvor Fjenden havde en større Styrke i Nærheden, og tillige skulde der holdes Udkig fra Kirketaarnet. En Officer med 25 Mand skulde hver Dag rykke over Fjorden til Næsborg og vende tilbage om Aftenen. Om Natten efterlodes kun ridende Stafetter, hvoraf den ene blev i Næsborg Præstegaard og den anden, som red ude, i Reglen kun meldte, at der intet var at melde. Nu blev der et hidtil ukendt Liv i Præstegaarden og Landsbyen. Fra Regimentskommandøren til Menige blev Præstegaarden et Sted, hvor de gerne søgte hen og snart følte sig hjemme, og hvor nød mange af dem at være i et Hjem, efter i saa lang Tid kun at have kendt til Savn og Strabadser, som begyndte med den svære Marsch fra Danne-

virke, da flere blev aldeles sløve af Træthed, Kulde, Smerter og Sult, medens andre ligefrem saa Syner som i Febervildelse, medens de gik. Naar de sad om Bordet med den dampende The-maskine, eller i Røg og Damp med de Piber eller Cigarer, som Onkel snart forsynede dem med, medens Samtalen gik med Liv, eller der blev spillet og sunget, hvor nød de da Øjeblikket.

Saa blev Vaabenhvilen sluttet. Det Punkt, som inden Kl. 12 Nat blev besat af den ene af de stridende Parter, skulde under Vaabenhvilen vedblive at være occuperet af denne. Vort Militær løb alt, hvad de kunde, for at besætte Løgstør, der stadig havde været saa gæstmild mod dem.

Under Vaabenhvilen blev der holdt Bal af Officererne, som indbød Byens og Omegnens Familier dertil, og man levede i Haabet om en antagelig Fredslutning. Men dør blev man skuffet, Kong Karl med hans 15000 Mand udeblev, Als blev taget, de lysere Dage maatte vige for de mørke, og en skønne Dag kom der Melding, at 21. Reg. skulde andetsteds hen. Personlig eller skriftlig tog en efter anden Afsked, og da de sidste forlod Landsbyen til den forud bestemte Tid, saas Fjendens Bajonetter og Pikkelhuer at blinke i Sollyset $1\frac{1}{2}$ Mil borte. Samme Dag besatte de Løgstør, og først næste Dags Morgen viste de sig i Næsborg. For at forhindre Fjendens Forfølgelse over Fjorden, var alle Baade og

Skibe ført over paa den nordlige Side, saa Fjenden selv maatte tømre sig nye, hvis de vilde over. Ved Afskeden tog de de smaa Dannebrogsgflag ind, som hver Dag var bleven plantede paa Have-diget. Efter Krigen vejede længe ved festlige Lejligheder et gammelt Flag i Præstegaardens Have, til Vind og Vejr splittede det, 21. Reg. havde efterladt det her som Minde, — under Vaabenhvilen havde det vejet paa Kirkebakken. Paa Præstegaardens Mur havde mange af Soldaterne skrevet deres Navne. Vel hvidtedes den aarligt, men ikke den Plet; den blev fredet, til Regnen udslittede Navnene.

Der udkom senere et lille, stemningsfuldt Digt om Nordslesvig. Her, hvor man havde lært flere af dets Sønner at kende, sandedes de Ord:

Ak, aldrig glemmer du den Moder øm
 Der først har kristnet Dig i Ansgars Kirke.
 Og aldrig glemmer Du din Barndomsdrøm,
 Der bygged Taarnene paa Dannevirke.

Det var en Søndag Morgen, at Pigen kom og meldte Onkel og Tante, som endnu laa i Sengen, at tyske Kyrasserer kom sprængende op ad Vejen. Onkel klædte sig paa, tog Slobrok paa og Piben i Munden. Næppe var han kommen ud i Hoveddøren, før en Prøjsler kom ridende ind ad Porten, og idet han satte den ladte Pistol for Brystet af Onkel, raabte han: »Wo sind die Dänen?« Onkel svarede ganske roligt: »Nicht hier!« men

Prøjseren troede det aabenbart ikke, red langs Ladedørene, hvilke han forsigtig puffede op. Det samme havde andre nu gjort rundt om i Byen, og saa forsvandt de igen.

Den nærmest paafølgende Tid saas paa Landet mest de saakaldte Marodører, som løb rundt paa egen Haand og indkrævede de Naturalier, de kunde ønske sig, noget, som forøvrigt ikke var dem tilladt af deres Overordnede, — de spurgte ikke om Forlov, spadserede lige ind i Stuen og slængte Geværerne, hvor de lystede; men egentlige Ekscesser blev der dog ikke begaaet af dem, især hvor man kunde gøre sig forstaaelige for dem, var de ret medgørlige. Kun ét Sted paa den Egn skete der en Voldshandling under den fjendtlige Besættelse, og i den deltog selve Officererne. Det var i Onkels Anneks, et Kompagni kom efter en lang Marsch trætte og sultne til en større Gaard, hvor de rekvirerede Fødemidler. Ejeren, der var ugift og sad smaat i det, kunde ikke gøre sig forstaaelig; han var mørk af Udseende og kunde have nogen Lighed med en Jøde, hvilke de hadede. Der bagtes just, og det dampende Brød tog de uden videre ud af Ovn, hvad han ellers vilde indrømme dem, svarede vel efter deres Mening ej til Gaardens Størrelse. Vreden kulminerede, da han nægtede at have de fornødne Knive, Gafler osv., og disse Sager saa fandtes af dem i en Kasse paa Loftet, hvilken han husede for en gammel Onkel, der havde været

Købmand, og hvis Indhold var ham ubekendt. De bandt nu Manden til en Pæl paa hans Mark; der maatte han staa Natten over. Mad og Drikke fik han næppe, og hans Husholderske, som de vel antog for hans Hustru, gav de et blaat Øje. En Menig stjal senere et Uhr et andet Sted, men han blev sendt hjem til Spandau. At noget gemtes for dem, at man saaledes forudsatte, at de kom som Røvere, harmede dem. I Præstegaarden havde de nedgravet det meste af Sølv-tøjet, men da Indkvarteringen af Fjenden var foregaaet og de saa, at der ingen Fare var i saa Henseende, kom det snart frem igen.

En anden uhyggelig Begivenhed var Hestearanet. En skønne Dag meldte en tysk Officer sig i Præstegaarden og forlangte temmelig brutalt af Onkel, at han skulde samle Landsbyens Heste. Onkel svarede, at det maatte han henvende sig til Sognefogden om. De maatte imidlertid frem, og det skete paa en Plads udenfor Præstegaarden.

Den eneste Trøst for Pungen, — thi Meningen var jo, at Prøjerne tog, hvad de kunde bruge, af dem, — var det sædvanlige: »Der König von Dänemark bezalt!« Man vidste, det var meget problematisk, og Jyden holder desuden af sine Dyr. Kvinderne græd, og man hørte bedrøvede Udtryk som: »Saa, nu tog de Lotte!« »Nu tog de Præstens den ene hvide!« Det havde de gjort, men hørte saa, at den var for gammel. En ung,

prøjsisk Officer, Greve, skammede sig, og overværede aabenbart højst nødig den Bedrift.

En Dag satte nogle Marodører Pistolen for Brystet af en Mand i Byen og forlangte hans Heste og Vogn. Han kunde ikke gøre sig forstaaelig, hans gamle Fader gav sig af Skræk for Sønnen til at græde, og en gammel, afgaaet Degn sekunderede ham; thi da Tyskerne opdagede, at Faderen kunde lidt Tysk, vilde de absolut have ham til Kusk, og de vilde intet høre om hans Forsikringer, at han aldrig havde kørt et Par Heste. I denne temmelig forviklede Situation kom Tante til; hun vidste ikke bedre Raad, end at faa Tyskerne hjem med, og lade Onkel afgøre Sagen. Det endte saa med, at de fik Onkels Heste og Vogn med en Hønsstige som Agebrædt; den tog de selv. I al Hemmelighed gav Onkel Kusken et Par Ord med til den kommanderende Officer om, at han maatte have Hest og Vogn tiibage, da han ikke havde flere Heste til sine Embedsrejser; dette fik han imidlertid, uden at Kusken gjorde Brug af Brevet. Tyskerne havde forsikret paa Ære, at de skulde staa ved deres Ord; men ualmindeligt var det ikke, at Heste og Vogn, naar de kom bort paa den Vis, kunde beholdes i Vognparken 8 Dage, ja mere. Den hele Historie havde sin Komik, ej mindst, da Onkels Karl, Hans, der absolut ikke var nogen Helt, med rystende Stemme i Forening med de 3 Tyskere,

og paa Opfordring af dem, istemte »Den tapre Landsoldat«, idet de drog ud af Gaarden.

Blandt Onkels Sognefolk var et Par gamle Mennesker, der alt havde holdt deres Guldbryllup, og boede noget afsides ved Fjorden. Det sagdes, at de var meget plagede af deres Indkvartering. Onkel tog da afsted for at se til dem. For at slippe igennem den fjendtlige Kæde tog han sin Præstekjole paa. Han fandt imidlertid Stemningen efter Omstændighederne ganske tilfredsstillende. Soldaterne gik og hjalp de gamle, spøgede med dem, og Feltwebelen, som boede der, kaldte den gamle Kone »alte Mutter«, og gik og klappede hende paa Skulderen. Officererne var meget høflige og opmærksomme mod Onkel, lovede at tage sig af de gamle og vilde meget gerne, at han var blevet noget længere hos dem, hvad han dog ikke gjorde. Da der blev fast Indkvartering, kom de Øverstbefalende der paa Stedet med samt Tjenerskab til at bo i Præstegaarden. Kaptajnen var en meget hensynsfuld og tiltalende Mand; hvor han kunde, ydede han gerne en Tjeneste, fordrede det mindst mulige og holdt en udmærket Disciplin blandt Folkene. Med ham talte Onkel ofte, hvad han var saare taknemmelig for. I to eller tre Aar havde han ligget ved Polens Grænse, hvor de ej heller havde været for velsete, og nu her, hvor de ikke kunde have det mindste mod Folket.

Men aabenbart havde han troet, at det dog var en Befrielseskrig, de førte, fordi den danske Regering havde forurettet Slesvig o. s. v., indtil han fik Bindet fra Øjnene den Aften, da de i Præstegaarden gennem ham fik Fredsbetingelserne at vide, og Tante ved at høre, at hele Slesvig skulde gaa over til Tyskland, udbrød: »Nej, det er dog skammeligt!«. »Det er jo dog Slesvigernes eget Ønske, Frue!« sagde han. »Nej,« svarede Onkel, »vi have havt Nordslesvigerne her, og skal jeg karakterisere deres Følelser i saa Henseende, kan jeg kun sige, at de næsten vare mere dansksindede end de fleste andre Danske.« Da han tog bort, takkede han Onkel hjertelig for hans Færd imod ham og sagde, at ét var ham meget kært, nemlig, at han aldrig havde faaet Lejlighed til at løsne et Skud mod de Danske. Efter sin Hjemkomst sendte han nogle udmærket fine og morsomme Billedbøger til de mindste af Børnene, og endvidere Billeder af det Land, som var hans Hjemstavn, Schlesien. Han var en Fjende, som det faldt dem svært at se paa som Fjende. Rudolph, dengang 11 Aar gammel, havde sit Drengeskompagni, hvilket han indeksererede med saa stor Alvor, at en, der havde forset sig, endog en Dag blev krumsluttet og det ovenikøbet i en meget generende Nærhed af Svinestien. En Anden, der nu er en dygtig Ingeniørofficer, skulde en Dag staa paa Vagt, — men løb for to Gaser; det blev dog nok skjult, saa han slap for Straf.

Dette Kompagni var til stor Morskab for Tyskerne; skønt Fjender, stod de dog i et ret venskabeligt Forhold til hinanden. I det hele gik det fredeligt af i selve Næsborg, og en gammel, rigtignok ikke videre begavet Bondemand fandt endog, at Byen var overgaaet en stor Ære, da han saa Tyskerne afmarschere.

Naar der var et eller andet, som nægtedes, havde Tyskerne forøvrigt for Skik sine Steder at tage Embedsmænd med som Gidsler. Nogle af disse kom undertiden afsted uden den fornødne Bagage; for at sligt ikke skulde vederfares Onkel, havde Tante altid paa de Tider en Vadsæk staaende, pakket med det nødvendige Tøj, saafremt Onkel skulde komme i den Situation. Prøjsernes Eksercits og Mundering, iøvrigt den Appel, alt foregik med, maatte, uagtet det var Fjenden, beundres, og gennemgaaende var der sjældent noget særligt at udsætte paa deres Opførsel.

Efter at have taget sin Afsked bosatte Onkel sig i 1876 her i København. Det var ikke let for ham at bryde op, sige Farvel til sin Livsgerning, til den Menighed, han havde vundet kær, og som igen havde vist ham, hvor meget de skattede ham. Utallige var de Beviser paa Taknemmelighed, Hengivenhed, ja Kærlighed, som vistest Onkel med Familie, da de drog bort fra Præstegaarden. Tydelig mindes jeg den Dag, vi modtog Onkel, Tante og Kusinerne; det var for

mig en stor Mærkedag endelig engang at skulle se Faders kære Søster. Laura og Frederik havde nemlig været i Besøg i Præstegaarden, jeg derimod aldrig. Onkel, som i sit Embede havde virket saa meget, fandt ogsaa her i Byen et Virkefelt, idet han snart fik opsøgt Fattige og Ulykkelige, for hvem han var en trofast og kærlig Hjælper lige til sin Død. Onkel paadrog sig en Forkøelse, der gik over til Underlivsbetændelse, hvilken i faa Dage endte hans Liv, 70 Aar gammel, i August 1884.

Paa hans Gravsten staar følgende Ord:

Intet andet til Salighed
 End Naaden i Kristus han vidste,
 Taage sig sænked for Øjet ned,
 Men Aanden var klar, og i Kærlighed
 Han virkede til det sidste.

Maaneden efter Onkels Død fik Tante et saa alvorligt Slagtilfælde, at Mælet fuldstændig berøvedes hende for Resten af hendes Levetid. I tre Aar levede Tante i denne Tilstand, som til Tider var uendelig svær. Dog hendes medfødte friske og livlige Natur, forenet med Taalmod og et nøjsomt Sind, gjorde, at hun bar dette sit Kors saaledes, at det ikke alene lettede hendes Omværende, men ogsaa vakte Beundring. Efter et otte Maaneders Sygeleje døde Tante Sine, Paaskedag, 9. April 1887.

Sønnen, Rudolph, blev som tiaarig Dreng sat

i Aalborg Skole, hvorfra han tog Præliminæksamen. Senere kom han til København og tog Afgangseksamen paa Grüners Handelsakademi i Efteraaret 1870. Han havde nu Plads i forskellige en-gros Forretninger, senest som Afdelingschef i Firmaet Fr. Th. Adolfs Enke. 1883 grundlagde han en endnu eksisterende Agentur-Kommissions- og Assuranceforretning i Stockholm. I 1892 blev han Direktør for det Svenske Petroleumssaktiebolag »Standard« i Stockholm. Til Fordel for det danske Foreningsliv har han i 1901 paa Grundlag af Mandtalslisterne udarbejdet en fuldstændig Matrikel over Danske i Stockholm, optagende disses Navne, Fødested etc. 1876 optoges Rudolph i Frimurerlogen her i København og har senere taget adskillige Grader i Stockholm; da Riddergraden tildeltes ham, tog han til Valgsprog: »*Excelsior — Humilior*« *). Den $\frac{2}{12}$ 87 ægtede han Maria Anderson, født i Stockholm. Ægteskabet har været barnløst.

1877 havde den yngste Datter, Helga, Bryllup med Pastor Fritz Nielsen, Søn af Stiftsprovst Nielsen paa Lolland.

De to ældste Døtre, Thea og Mathilde, er blevne Arvtagere af det gamle Hjem. Besøger man dem, saa tænker man absolut: Her er godt at være! Man føler deres Trang til at gøre det godt for deres Omværende, og lig de Kærligheds-

*) Den sande Dygtighed hovmoder sig ikke.

gerninger, som udgik fra det gamle Hjem, øves ogsaa disse af dem langt over Evne.

I 1871 indtraf en Katastrofe i Familien, som vakte almindelig Sorg, idet nemlig Onkel Ferdinand gik fallit og maatte forlade den gamle Bagergaard, som i en lang Aarrække havde været et Hjem for Familien. Skønt kun Barn, mindes jeg paa mange Punkter den tunge Tid, som gik forud for det egentlige Opbrud. Auktionen blev holdt i Bagergaarden, men om denne mindes jeg kun, at jeg sad paa Trappen og græd. Bagergaarden blev købt af Enkefru Marstrand, som i 1878 solgte den til sin Søn, Jacob Marstrand, senere Borgmester i København.

Efter Fallitten overtog Onkel Ferdinand et Bageri i Helsingør, hvilket han dog kun drev i kortere Tid grundet paa manglende Driftskapital. Han tog nu Ophold paa Strandvejen for at have Tilsyn med Opførelsen af sin Broder Louis' nye Landsted. Henad Foraaret rejste han til Malmø for at besøge sin Broder William. Her blev Onkel faa Dage efter pludselig meget syg, og efter et besværligt og smertefuldt Sygeleje døde han den $11\frac{1}{2}$ 74. Tante og Kusinerne plejede ham med megen Æmhed, og omtalte hans rørende Taknemmelighed og Taalmod, som vedvarede til det sidste. Efter Onkels Afrejse til Helsingør

indrettede Moder atter sit eget Hjem, og blev dette, ligesom mit Barndomshjem, Indbegrebet at Hygge og trofast Sammenhold.

Min Broder, Grosserer James F. Grøn, ægtede Louise Hamburger, Datter af Ingeniør Vilh. Hamburger og Hustru, f. Rosenstand-Goiske. Sønnen Otto Grøn, grundlagde i 1899 en Boghandel paa Østerbro og vandt sig snart et Navn i Boghandlerverdenen. I 1905 indvalgte han som Bestyrelsesmedlem i Sortiment-Boghandlerforeningen.

Min Søster, Laura, ægtede 1888 Louis Silberloh, Indehaver af Justitsministeriets aut. Nummerbytningskontor, senere tillige af en kgl. Klasselotterikollektion i København, Søn af Major von Silberloh, falden i Krigen 1849, og dennes Hustru, Jacobine Lund, Datter af Premierløjtnant Johannes Lund. Ganske morsomt er det ved et Tilfælde bleven oplyst, at Johannes Lunds Fader ejede Bryggergaarden i Studiestræde i Nærheden af Oldefader Müllers Bagergaard. Rimeligvis har disse plejet Omgang, saa meget mere som dennes Hustru, Louise Dina Jean, ligeledes var Emigrant.

I min Søsters Ægteskab er to Døtre, Gerda Blixenkroner Grøn Silberloh og Inge Blixenkroner Grøn Silberloh. Inge døde, kun 16 Maaneder gammel. Navnet Blixenkroner kom ca. 1750 ved Ægteskab ind i vor Familie og er vedblivende beholdt paa Spindesiden i Slægten.

De sidste Aar, Moder levede, hengled stille og roligt; hun følte sig tilfreds og glad mellem sine

Børn. Moder gik bort, som hun havde levet, i
Ro, i Fred, den 25. Aug. 1897.

Er der noget Navn, som taler
Mere ømt og blidt?
Er der noget Navn, som maler
Billeder, som dit?
Er der noget Navn, som klinger
Gennem Livet mit?
Intet, intet frem sig tvinger,
Moder, dog, — som dit! —

M. G. — 05.

